

*Agatha
Christie*

LEŠ U

BIBLIOTECI

Leš u biblioteci

(The Body in the Library)

Agatha Christie

Osobe

DOLLY BANTRY - gospodarica Gossington Halla i žena

FUKOVNIKA ARTHURA BANTRYJA - za kojega će se događaji, u koje biva upleten, pokazati gotovo fatalnima

JANE MARFLE - kojoj njezino opasno oduševljavanje seoskim usporedbama omogućuje da riješi mnoga misteriozna i ubojstva

PUKOVNIK MELCHETT - šef pokrajinske policije

INSPEKTOR SLACK - energičan, i pomalo netaktičan, službenik pokrajinske policije

BASIL BLAKE - vrlo neodgojen, ali živahan momak, koji svojim namjernim grubostima prikriva velik strah

DINAH LEE - Blakeova podjednako živahna prijateljica, koja ima i svoju malu tajnu

RUBY KEEN - mlada plesačica, čiji je nestanak prijavio hotel »Majestica iz Danernoutha

JOSEPHINE TURNER - profesionalna plesačica i domaćica u hotelu »Majestic«, daljnja rođakinja i pokroviteljica Ruby Keen

NAREDNIK HARPER - iz glenširske policije, posjeduje sklonost smirivanju duhova

ADELAIDE JEFFERSON -- snaha Conwaya Jeffersona koja je, da je htjela, mogla reći mnogo više

GEORGE BARTLETT - gost u hotelu »Majestic«, mlad je, neoženjen i gotovo preglup

PETER CARMODY - unuk Conwaya Jeffersona, koji se strastveno zanima za kriminalistiku

MARK GA.3KELL - zet Conwaya Jeffersona, uporan, bezobziran, i ubitačno otvoren

CONWAY JEFFERSON - vrlo dinamična osoba, osuđena na invalidska kolica

RAYMOND STARR - mladi profesionalni učitelj tenisa i plesač u hotelu »Majestic«, udvoran, umiljat i naočit, budno pazi da mu ne promakne prava prilika

SIR HENRY CLITHERING – umirovljeni bivši službenik prijestolničke policije; prijatelj Conwaya Jeffersona i Bantryjevih; neobično cijeni sposobnosti gospođice Marple

1. poglavlje

Gospoda Bantry je sanjala. Njezina je grahorica upravo dobila prvu nagradu na izložbi cvijeća. U crkvi je župnik, obučen u misnu haljinu, dijelio nagrade. Njegova je žena šetala naokolo ! u kupaćem kostimu, ali kako već jest u snovima, ta činjenica nije izazvala negodovanje župljana, što bi se na javi posve sigurno dogodilo. Gospođa Bantry doista je uživala u svom snu. Voljela je ove jutarnje snove, koje bi redovito prekidao je ulazak djevojke koja je donosila rani čaj. Duboko u sebi bila je svjesna, uobičajene jutarnje buke u domaćinstvu: zveketa metalnih kolutova dok djevojka razgrće zavjese na stubištu, buke što ju je pravila druga djevojka koja je čistila vanjski hodnik i udaljenog snažnog štopota zasuna koji je netko povlačio na ulaznim vratima.

Počinjao je novi dan. Svjesna da sanja, ona u međuvremenu odluči izvući što više zadovoljstva iz izložbe cvijeća.

S kata ispod nje čulo se otvaranje teških drvenih kapaka na dnevnoj sobi; ona ih je u polusnu i čula, i nije čula žamor u kući nastaviti će se još čitavih pola sata; diskretan, prigušen, dobro joj poznat žamor, koji nije smetao njezinim snovima. Svi ti zvuci napokon će završiti odjekom strogo odmjerenih koraka na hodniku, šuškanjem pamučne suknje, prigušenim zveketom pribora za čaj dok se pladanj postavlja na stol pred vratima; zatim će se čuti tiho kucanje, ući će Mary i razgrnuti zavjese. Gospoda Bantry se namršti u snu. Nešto joj je zasmetalo, nešto izvan uobičajena programa. Koraci su bili suviše brzi i nekako preuranjeni. Nesvjesno se napinjala da čuje zveket porculana, ali zveketa nije bilo. Na vratima se čulo kucanje. Bunovna, gospoda Bantry makinalno reče:

- Naprijed. - I vrata se otvoriše. Sada će napokon čuti kako se odmiču zavjese. Ali ništa se nije čulo. Iz magličasta zelenkastog svjetla do nje dopre Maryn isprekidan i histeričan glas:

- Gospođo, oh gospođo, u biblioteci je leš! - Nakon tih riječi Mary dobi histeričan napad plača i istrča iz sobe.

Gospoda Bantry se uspravi u krevetu. Ili je njezin san iznenada uzeo nov smjer - ili - ili je Mary doista ušla u sobu i rekla - fantastično, nevjerovatno fantastično! - da je u biblioteci leš.

- Nemoguće - reče u sebi gospoda Bantry. - Sigurno još sanjam. - Ali još dok je to govorila, postade joj jasno da ne sanja i da je Mary, suzdržana, nadmoćna Mary, ipak izgovorila one nevjerovatne riječi.

Gospoda Bantry se malo zamisli, a zatim upotrijebi jedan od laktova kako bi probudila svoga supruga.

- Arthure, probudi se. - Pukovnik Bantry nešto progunda i okrene se na drugu stranu. Probudi se, Arthure, zar nisi čuo što je rekla?

- Vrlo vjerovatno. Potpuno se slažem s tobom, Dolly - odvrati pukovnik Bantry i smjesta opet zaspi.

Gospoda Bantry ga prodrma. - Moraš me saslušati. Mary je upravo bila ovdje i javila da je u biblioteci leš.

- Što?

- Leš, u biblioteci. - Tko to tvrdi?

- Mary.

Pukovnik Bantry se pokušava pribrati i shvatiti situaciju.

- Gluposti, mala moja - reče napokon mora da si sanjala.

- Ne, nisam. I sama sam to isprva pomislila; ali nisam sanjala, ona je to doista rekla.

- Mary je ušla i rekla da je u biblioteci leš? - Upravo tako.

- Ali to ne može biti istina - reče pukovnik. - Ne, ne može, pretpostavljam da ne može - odvrati gospoda Bantry neodlučno. Ali odmah se trže i nastavi: - Ali zašto onda Mary kaže da je ondje?

- Nije moguće da je to rekla. - No ipak je rekla.

- Mora da si to izmislila. - Ništa nisam izmislila.

Pukovnik se Bantry već posve razbudio i bio je spreman suočiti se sa situacijom. On počne blago:

- Sanjala si, Dolly. To je onaj krimić koji si sinoć čitala - »Tajna slomljene šibice". Sjećaš se da u njemu lord Edgbaston nalazi plavokosu ljepoticu na podu u biblioteci. U knjigama se leševi uvijek nalaze po bibliotekama. Ali nikad nisam čuo da se išta slično dogodilo u životu.

- Možda ćeš sada čuti - odgovori gospoda Bantry. - U svakom slučaju, Arthure, vrijeme je da ustaneš i provjeriš.

- Ali, molim te, Dolly, mara da je to ipak bio san. Snovi se, kad se čovjek probudi, često mogu pričiniti tako živima. Upravo osjećaš da su zbiljski.

-- Sanjala sam nešto posve drugo, sanjala sam o izložbi cvijeća i o župnikovoj ženi u kupaćem kostimu, ili nešto u tom smislu. - S tim riječima gospođa Bantry skoči s kreveta i razgrne zavjese. Svjetlost vedrog jesenjskog dana preplavi sobu. - Nisam to sanjala - ponovi nepokolebljivo. - Arthure, smjesta ustani, idi dolje i pogledaj što se događa.

- Hoćeš li da odem dolje i pitam ima li u biblioteci leš? Izgledat ću prilično blesavo.

- Ne trebaš ništa pitati - uvjeravala ga je gospoda Bantry. - Ako je leš ondje - a svakako je moguće i da je Mary poludjela te joj se stvari priviđaju - no, u tom ćeš slučaju ubrzo sve čuti. Nije uopće potrebno govoriti.

Pukovnik se Bantry gundajući umota u kućni ogrtač i izide iz sobe. Stigavši na kraj hodnika, počne se spuštati stubama u predvorje. Na dnu stuba skupila se služinčad, neki su jecali. Butler svečano istupi i reče:

- Drago mi je, gospodine, da ste sišli. Naredio sam da se ništa ne dira dok vi ne dođete. Ne znam je li u redu da sada telefoniram policiji, gospodine?

- Da ih pozovete? Zašto?

Glavni sobar uputi kratak prijekoran pogled prema visokoj mladoj ženi koja je histerično plakala na kuharičinom ramenu.

- Mislio sam, gospodine, da vas je Mary obavijestila. Tako mi je barem rekla.

- Bila sam toliko uzrujana - dahnu Mary - uopće više ne znam što sam rekla!

Svega sam se opet sjetila, koljena su mi počela klecati, a u glavi mi se sve zavrtjelo! Nabasati na takvo što!

Opet se prepustila gospođi Eccles, koja je počne tješiti:

- No, no, dušo - reče pomalo s visoka.

- Mary je, dakako, veoma uzrujana: ona je, naime, prva otkrila tu groznu stvar - objasni glavni sobar.

- Ušla je, kao obično, u biblioteku da bi razgrnula zavjese i gotovo - gotovo je pala preko tijela.

- Hoćete reći - prekine ga pukovnik Bantry - da je leš u biblioteci - u mojoj biblioteci? Butler se nakašlje:

- Možda biste se željeli osobno uvjeriti, gospodine?

- Halo, halo! Ovdje policija. Da, tko je? policajac Palk zakopčavao je jednom rukom uniformu dok je drugom pridržavao slušalicu. Da, da, Gossington Hall.

Da? . . . O, dobro jutro, gospodine. - Palkov se ton jedva primjetno promijenio.

Postao je nešto manje službeno nestrpljiv čim je prepoznao velikodušnog pokrovitelja policijskih sportskih aktivnosti i pokrajinskog suca. - Da, gospodine? Sto mogu učiniti za vas? . . . žao mi je, gospodine, nisam dobro razumio . . . Rekli ste leš? Je li tako? . . . Da, izvolite gospodine . . . Upravo tako . . . Da, mlada žena, vama nepoznata, rekoste? . . . Točno, gospodine . . .

Da, možete to prepustiti meni.

Palk spusti slušalicu, ispusti dug zvižduk i poče okretati broj svog pretpostavljenog. Gospođa Palk proviri iz kuhinje, odakle se širio privlačan miris pržene slanine.

- što se događa?

- Najluđa stvar za koju si ikad čula - odvrti njen suprug. - Leš mlade žene nađen je gore u Hallu. U pukovnikovoj biblioteci. - Ubijena?

- Zadržana. Tako on tvrdi. - Tko je ona?

- Pukovnik kaže da je ne poznaje.

- Sto je onda radila u njegovoj biblioteci? Policajac Pa:k je ušutka prijekornim pogledom i počne službenim glasom govoriti u slušalicu:

- Ovdje pozornik Palk. Upravo sam obaviješten da je jutros u sedam i petnaest nađen leš mlade djevojka . . .

Telefon gospođice Marple zazvonio je upravo dok se oblačila. Zvuk ju je malo uznemirio. Prilično neuobičajeno vrijeme za telefonske pozive. Njen usidjelički život bio je toliko organiziran i uredan da je čak i telefonski zov odmah postajao izvorom živahnih pretpostavki.

- Bože moj - reče gospođica Marple, zbunjeno pogledavajući spravu što je zvonila. Pitam se tko bi to mogao biti?

Vrijeme između devet i devet i trideset bilo je u selu uobičajeno za prijateljske telefonske razgovore među susjedima. Tada bi se dogovarali kako će provesti dan, pozivali jedni druge u goste i slično. Mesari bi zvali nešto prije devet ako bi došlo do iznenadne krize u opskrbi mesom. Tijekom dana povremeno bi netko znao nazvati, iako se smatralo nepristojnim nazivati uvečer poslije devet i trideset.

Istina je, doduše, da je nećak gospođice Marple bio poznat po tome što je nazivao i u najnemogućije doba, jedanput čak u deset minuta po ponoći. Ali ma koliko ekscentričan, Raymond West posve sigurno nije bio ranoranilac. Ni on niti itko od poznanika gospođice Marple ne bi nazvao prije osam ujutro.

Zapravo je četvrt do osam. Prerano čak i za telegram, jer poštanski se ured otvara tek u osam.

»Mora da su pogriješili broj,« pomisli gospođica Marple i tek nakon što je to zaključila približi se nestrpljivom aparatu i umiri ga podigavši slušalicu.

- Molim?

- Jesi li to ti, Jane?

Gospođica Marple bijaše prilično iznenađena. - Da, ovdje Jane. Nekako si uranila, Dolly. S druge strane žice dopre uzbuđen i isprekidan glas gospođe Bantry:

- Dogodilo se nešto užasno. - O, bože!

- Upravo smo u biblioteci našli leš. Gospođica Marple načas pomisli da joj je prijateljica iznenada poludjela.

- što ste našli?

- Znam. čovjek jednostavno ne može vjerovati. Mislila sam da se to događa samo u knjigama. Satima sam se morala prepirati s Arthurom prije no što je sišao da se uvjeri.

Gospođica Marple se pokušava malo pribitati, zatim upita bez daha:

- Ali čiji je leš? - Neke plavuše. - Kako?

- Plavuša. Zanosna plavuša - kao u knjigama. Nitko je od nas nikada nije vidio.

Jednostavno leži dolje u biblioteci, mrtva. Smjesta moraš doći ovamo.

- želiš da dođem k vama?

- Da, poslala sam po tebe kola. Gospođica Marple počne neodlučno:

- Svakako, dušo, ako misliš da te mogu nekako utješiti . . .

- O, utjeha mi nije potrebna. Ali ti si pravi stručnjak za leševe.

- Nemoj, molim te. Moji mali uspjesi bili su uglavnom teoretske prirode.

- Ali u ubojstva se ipak razumiješ. Ona je ubijena, shvaćaš, udavljena. Znam, ako se čovjeku već mora dogoditi ubojstvo u vlastitoj kući, mislim da se pri tom može i malo zabaviti, nadam se da me razumiješ. Htjela bih stoga da dođeš i pomogneš otkriti tko je to učinio, da pokušamo zajednički odgonetnuti tajnu, i tomu slično. Zar to nije uzbudljivo?

- Ali, svakako, draga, ako mogu ikako pomoći . . .

- Sjajno! Arthur je prilično zamoran. On smatra da me to uopće ne bi smjelozabavljati. Svakako, svjesna sam da je to sve jako tužno, i tako dalje, ali, napokon, tu djevojku uopće ne poznajem - uostalom, kad je vidiš, razumjet ćeš što mislim kad kažem da izgleda nestvarno.

Dok joj je šofer pridržavao vrata, iz automobila Bantryevih izišla je gospođica Marple. pomalo zadihana. Pukovnik Bantry, koji je stajao pred kućom, činio se pomalo iznenađen.

- Gospođice Marple, ovaj, drago mi je da vas vidim.

- Vaša mi je supruga telefonirala - objasni gospođica Marple.

- Izvrsno, izvrsno. Dobro je da je netko uz nju. Bojim se da će ubrzo klonuti.

Ona za sada svemu daje veseo prizvuk, ali znate kako je . . .

U tom trenutku pojavi se gospoda Bantry i uzvikne:

- Arthure, idi, molim te, i pojedj doručak_ Slanina će ti se posve ohladiti.

- Mislio sam da je stigao inspektor - odvrati pukovnik.

- Začas će i on biti ovdje - reče gospoda Bantry - zato je važno da prije toga pojedješ doručak.

- To vrijedi i za tebe. Najbolje bi bilo da uđeš i nešto pojedeš, Dolly.

- Dolazim odmah - smiri ga supruga samo ti idi. - Tako je pukovnik, poput kakve jogunaste kokoši, bio otpremljen natrag u blagovaonicu. - Dakle -nastavi gospoda Bantry slavodobitno se obraćajući prijateljici - pođi sa mnom.

Idemo.

Krenula je brzim korakom niz dugačak hodnik prema istočnom krilu zgrade.

Pred vratima biblioteke stajac je na straži policajac Palk. Un se autoritativno ispriječi ispred gospođe Bantry.

- Bojim se da nikome nije dopušteno ući, gospođo. Inspektorova naredba.

- Gluposti, Palk - odsiječe gospoda Bantry. - Ti vrlo dobro poznaješ gospođicu Marple. Narednik Palk prizna da poznaje gospođicu Marple. - Neobično je važno da ona vidi tijelo nastavi gospoda Bantry. - Ne budi glup, Palk.

Napokon, ovo je moja biblioteka, zar ne?

Palk popusti. Taj običaj da popušta gospodi pratio ga je cijeloga života.

»Inspektor«, reče u sebi, »ne mora uopće za to znati«.

- Nipošto se ništa ne smije dirati ili mijenjati - upozorio je gospode.

- Naravno - nestrpljivo reče domaćica. To nam je poznato. Uostalom, možeš ući i paziti, ako hoćeš. - Palk odmah iskoristi dopuštenje. To mu je ionako bila namjera. Gospođa Bantry pobjedonosno povede prijateljicu kroz biblioteku do velikog starinskog kamina. I zatim, s dramatičnim osjećajem za klimaks, uzvikne:

- Evo ga!

Gospođica Marple tek tada shvati što je prijateljica mislila kad je tvrdila da djevojka izgleda nestvarno. Biblioteka bijaše prostorija vrlo tipična za svoje vlasnike. Bila je prostrana, otrcana i neuredna. Posvuda su stajali ogromni duboki naslonjači, a lule i knjige miješale su se s dokumentima razbacanima po velikom stolu. Na zidovima je visjelo nekoliko dobrih obiteljskih portreta, zatim nekoliko loših viktorijanskih akvarela, i nekoliko tobože smiješnih prizora iz lova. U uglu je stajala velika vaza sa cvijećem. Čitava prostorija, nenametljivih mekih tonova i nemarno namještena, odisala je dugogodišnjom uporabom, prisnošću i vezama s tradicijom.

A na starom medvjedem krznu pred kaminom ležalo je nešto novo, grubo i melodramatično. Bila je to neukusno nalickana djevojka, čija je neprirodno plava kosa bila začesljana iza lica u nevjerojatno kompliciranim uvojcima.

Mršavo tijelo bilo je obučeno u haljinu od bijela svjetlucava satena, a lice pokriveno debelom

naslagom pudera, koji je groteskno odudarao od podbuhle plavkaste kože; crnilo s trepavica ostavilo je debeli trag na iskrivljenim obrazima, a žarko crvene usne naličile su rani. Nokti na rukama bili su tamno crveni, a ista se boja vidjela i na noktima nogu što su izvirivali iz jeftinih srebrnih sandala. Ta jeftina, neukusno odjevena prilika, nevjerojatno je odudarala od solidne starinske udobnosti pukovnikove biblioteke. Gospođa Bantry reče tiho:

- Razumiješ li što želim reći? To jednostavno nije istina.

Stara gospoda pored nje samo je kimnula. Dugo je i zamišljeno gledala u ispruženu priliku. Napokon će blagim glasom:

- Vrlo je mlada.

- Da, da, mislim da imaš pravo - gospoda Bantry činila se gotovo zatečena ovim nenadanim otkrićem.

Izvana se čula škripa kola što su se približavala po šljunku. Policajac Palk reče užurbano: - Sigurno je inspektor.

U skladu s njegovim najdubljim uvjerenjem da se čovjek na gospodu može uvijek osloniti, gospoda Bantry, praćena gospođicom Marple, smjesta pojuri prema vratima. Kad mu se još i zahvalila, Palk osjeti beskrajno olakšanje.

Užurbano progutavši posljednji zalogaj kruha s pekmezom i zalivši ga crnom kavom, pukovnik Bantry pohita u predvorje, odakle s olakšanjem ugleda pukovnika Melchetta, šefa pokrajinske policije, kako u pratnji inspektora Slacka upravo izlazi iz svojih kola. Dok je Melchett bio pukovnikov prijatelj.

Slack ga nikada nije naročito oduševljavao. Inspektor je bio vrlo otresit i odlučan čovjek kojemu vlastito ime nije nipošto pristajalo i koji je uz bučan i nametljiv nastup pokazivao i prilično nepoštovanje prema osobama, po njegovu mišljenju, bez značaja.

- Dobro jutro, Bantry - pozdravi šef policije. - Pomislio sam da je najbolje da dođem osobno. Čini se da je slučaj prilično neobičan.

- Slack na engleskom znači mlitavko.

- To je . . . to je - pukovnik Bantry je tražio riječi - to je nevjerojatno . . . fantastično!

- Ne znaš tko bi ona mogla biti?

- Nemam pojma. Nikada je u životu nisam vidio.

- Glavni sobar također ništa ne zna?

- Lorrimer je jednako zaprepašten kao i ja. - Ah - dobaci inspektor Slack - čudno. Pukovnik Bantry reče:

- U blagovaonici je serviran doručak, Melchett, pa ako imaš volje . . .

- Ne, ize, bolje da požurimo s poslom. Haydock bi trebao stići svakog trenutka . . . A, evo ga. - Još se jedna kola zaustaviše ispred kuće i iz njih izađe visoka snažna prilika doktora Haydocka, koji je bio i policijski liječnik.

Iz ovih drugih kola ispadoše i dva neupadljivo odjevena čovjeka; jedan od njih nosio je kameru.

- Sve spremno? - upita šef policije. - Dobro. Idemo odmah. Slack kaže da je u biblioteci. Pukovnik Bentry zastenje:

- To je nevjerovatno! Znaš, kad mi je žena ujutro kazala da je djevojka ušla i javila da je u biblioteci leš, jednostavno joj nisam htio vjerovati.

- Naravno, naravno, posve razumljivo. Nadam se da tvoja gospoda nije suviše potresena. - Divno se drži . . . doista divno. S njom je stara gospođica Marple, znaš, ona iz sela.

- Gospođica Marple? - šef policije se ukoči. - Zašto je nju pozvala?

- Oh, znaš, žene se međusobno bolje razumiju.

Pukovnik Melchett odvrati sa smiješkom:

- Ako mene pitaš, mislim da će se tvoja žena malo okušati u amaterskoj istrazi.

Gospođica Marple pravi je seoski detektiv. Jednom nas je dobrano prešla, je li, Slack?

- Radilo se o posve različitom slučaju odgovori inspektor Slack.

- Različitom, po čemu?

- Pa, onda se radilo o lokalnom slučaju. Stara gospa zna sve što se događa u selu, to je istina. Ali u ovome će se teže snaći.

Melchett mu suho odvrati:

- Pa ni ti još ništa ne znaš o tome.

- Pričekajte samo malo, gospodine. Neće mi trebati dugo da otkrijem o čemu se radi.

Gospoda Bantry i gospođica Marple u međuvremenu su sjedile u blagovaonici za doručkom. Nakon što je poslužila svoju gošću, gospoda Bantry poče nestrpljivo:

- Dakle, Jane? - Gospođica Marple pogleda je pomalo zbunjena. - Zar te ni na što ne podsjeća?

Gospođica Marple bijaše, naime, stekla slavu svojom sposobnošću povezivanja beznačajnih seoskih zbivanja s ozbiljnijim problemima, što je obično pomagalo rješavanju ovih potonjih.

- Ni na što -odgovori gospođica Marple. - Ne bih rekla . . . barem ne za sada.

Sjetila sam se najmlađe kćeri gospode Chetty - znaš, Eddie - i to vjerojatno zato što je, sirotica, taodeđr grizla nokte pa su joj od toga malo stršali prednji zubi. Ništa više. I, dakako - gospođica Marple nastavi razrađivati usporedbu. Eddie se također oduševljavala jeftinim stvarima.

- Misliš na njenu haljinu? - upita gospoda Bantry.

- Da, vrlo jeftin saten, loša kvaliteta.

- Imaš pravo. Očito je kupljen u jednom od onih odvratnih malih dućančića gdje je sve po gvineju - potvrdi gospođa Bantry i nastavi. Da vidimo. Što se dogodilo kćerci gospode Chetty?

- Upravo je našla zaposlenje i čini se da dobro napreduje.

Gospoda je Bantry bila pomalo razočarana. Seoska se usporedba nije baš pokazala naročito korisnom.

- Ono što ne mogu nikako shvatiti - ponovno poče gospoda Bantry - jest pitanje što je ona uopće mogla raditi u Arthurovoj biblioteci. Palk kaže da je prozor nasilno otvoren. Možda je došla zajedno s provalnikom, zatim su se posvađali . . . Ali to zvuči strašno glupo, zar ne?

- Nije baš bila obučena za provalu - reče zamišljeno gospođica Marple.

- Ne, bila je obučena za ples, ili kakvu zabavu. Ali ovdje u okolici nema nadaleko ničeg sličnog.

- Ne . . . nema - reče dvojeći gospođica Marple.

Gospoda Bantry poskoči:

- Gvineja, engleska novčana jedinica (ali ne novčanica) od 21 šiling; više nije u uporabi.

21

- Nečeg si se sjetila, Jane? - Pa, samo sam se pitala . . . - Da?

- Basil Blake.

- O, ne - krikne strastveno gospoda Bantry i kao objašnjenje doda: - Poznajem njegovu majku.

Dvije se žene pogledaju. Gospođica Marple uzdahne i odmahne glavom.

- Znam kako se osjećaš - reče.

- Selina Blake je nezamislivo divna žena. Njezina je živica jednostavno prekrasna; strašno joj zavidim. Osim toga, vrlo je velikodušna kada su u pitanju sadnice.

Ne obazirući se na ove hvalospjeve gospodi Blake, gospođica Marple nastavi:

- Ipak, znaš, mnogo se toga okolo priča.

- Oh, znam, znam. Naravno, i Arthur sav poplavi kada se Basil samo spomene.

On se vrlo ružno ponio prema Arthuru i otada Arthur više ne želi ni čuti o njemu. Basil ima onaj glup, potcjenjivački način govora - poput mnogih današnjih mladića - koji se rugaju svakome tko brani svoju školu ili Domovinu ili slično, A osim toga, kako se samo odijeva! Kaže se - nastavi gospoda Bantry - da na selu nije važno kako se tko odijeva. Nikada nisam čula veće gluposti.

Baš se na selu na to najviše pazi. - Ona zašuti, a zatim sjetno doda: - A bio je tako slatko dijete.

- U novinama je prošle nedjelje bila divna fotografija ubojite iz slučaja Cheviot dok je još bio dijete - dometne gospođica Marple.

- Ali, Jane, ne misliš valjda, da je on . . .

- Ne, ne, dušo, nipošto nisam na to mislila. To bi doista značilo naprečac donositi zaključke. Pokušavala sam samo razjasniti kako je djevojka uopće stigla u okolicu. St. Mary Mead je prilično zabitno mjesto. Učinilo mi se da je Basil Blake jedino moguće objašnjenje. On priređuje zabave. Ljudi dolaze čak iz Londona i iz filmskih studija - sjećaš se prošlog srpnja? Galame i pjevanja - one grozne buke - svi gosti posve pijani, bojim se - a drugo jutro nered, posvuda razbijeno staklo, naprosto nevjerovatno - tako barem tvrdi stara gospoda Berry - uz to je našla neku mladu ženu kako posve gola spava u kupaonici!

- Mora da su to bili ljudi s filma - reče gospoda Bantry popustljivo.

- Vrlo vjerovatno. Osim toga - pretpostavljam da si čula - prije nekoliko tjedana doveo je neku mladu ženu - platinastu plavušu.

. - Ne misliš, valjda, da je to ova ovdje? uskliknu gospoda Bantry.

- Pa, ne znam. Ja je, naravno, nikada nisam vidjela izbliza - jedino dok je ulazila ili izlazila iz kola, i jedanput dok se, samo u hlačicama i grudnjaku, sunčala u vrtu. Lice joj, zapravo, nisam ni vidjela. A danas se djevojke, s tom njihovom šminkom, s kosom i s noktima, izgledaju jednako.

2. poglavlje

Pukovnik Melchett i pukovnik Bantry raspravljali su također o jednoj pretpostavci. Nakon što je pogledao tijelo i uvjerio se da su se njegovi potčinjeni dali na rutinski posao, šef policije povukao se s domaćinom u radnu sobu u drugom krilu zgrade. Melchett, čiji je izgled odavao naglu mu ćud, običavao je čupkati svoj kratki crveni brk. Upravo je sada to činio bacajući kratke zbunjene poglede na svog prijatelja. Napokon više nije mogao izdržati:

- Slušaj, Bantry, ja to jednostavno moram skinuti sa savjesti. Je li istina da ne znaš tko je ta žena?

Kada je drugi na to prasnuo, šef policije ga brzo prekine:

- Dobro, dobro, stari moj, ali pokušaj malo razmišljati o slučaju i na drugi način. Za tebe to može biti vraški nezgodno; oženjen si čovjek voliš svoju ženu i tako dalje. Ali među nama, ako si imao ikakve veze s tom djevojkom, bolje da to odmah kažeš. Posve je prirodno da želiš zatajiti tu činjenicu; vjerojatno bih i sam pokušao. Ali to se ne može. U pitanju je ubojstvo, činjenice kad-tad moraju izići na vidjelo. Do đavola, ne tvrdim da si je ti udavio - siguran sam da za tako nešto nisi sposoban. Ali, napokon, došla je ovamo - u tvoju kuću.

Recimo da se uvukla unutra i čekala. i da ju je neki momak slijedio ovamo i tu je udesio. Znaš, to je moguće. Shvaća što mislim?

- Nikada tu djevojku nisam vidio! Ja ne pripadam toj vrsti ljudi.

- Onda u redu. Znaš, ne bih ti zamjerio. Svjetski čovjek poput tebe . . . No, ako ti tvrdiš . . . Pitanje je, što je ovdje radila? Ona nije odavde, posve je sigurno.

- Sve je to poput more - pjenio se srditi domaćin.

- Pitanje je, stari moj. što je radila u tvojoj biblioteci?

- Nemam pojma. Nisam je pitao.

- Znam, znam. Ali ona je ipak došla ovamo. Čini se da je došla k tebi. Nisi li u posljednje vrijeme primio kakvo čudno pismo ili nešto slično?

- Ne, nisam.

Pukovnik Melchett upita napokon s puno obzira:

- A što si ti sinoć radio?

- Bio sam na sastanku Udruženja konzervativaca, u devet, u Much Benhamu.

- I kad si se vratio kući?

- Otišao sam iz Much Benhama oko deset. Putem mi se dogodila mala nezgoda. Morao sam promijeniti gumu. Stigao sam kući oko četvrt do dvanaest.

- Nisi ulazio u biblioteku? - Ne.

- Šteta.

- Bio sam umoran. Otišao sam ravno u krevet. - Je li te tko čekao?

- Nije. Uvijek nosim ključ od ulaznih vrata Lorrimer, osim u iznimnim slučajevima, ide spavati u jedanaest.

- Tko zatvara biblioteku?

- Lorrimer. U ovo doba godine obično oko pola osam.

- Ulazi li on u biblioteku tijekom večeri? - Ne, kada mene nema, ne ulazi.

Pladanj s viskijem i čašama bio mi je ostavio u predvorju.

- Shvaćam. A tvoja supruga?

- Bila je već u krevetu kad sam se vratio. Spavala je. Možda je ona sinoć sjedila u biblioteci, ili možda u dnevnoj sobi. Nisam je pitao.

- Oh, nije važno. Uskoro ćemo saznati sve pojedinosti. Moguće je, naravno, da je upleten i netko od posluge, ha?

Pukovnik Bantry odmahne glavom:

- Ne vjerujem. Sve su to vrlo pristojni ljudi. Već su godinama kod nas.

- Doista se ne čini vjerojatnim da je netko od njih umiješan - suglasi se Melchett. - Prije bih rekao da je djevojka došla iz grada - možda s nekim mladićem. Premda ne razumijem zašto su provalili u kuću ...

- London - prekine ga Bantry - zvuči mnogo uvjerljivije. Ovdje kod nas ionako nema nekih društvenih zbivanja, osim ako ...

- Ako što?

- Tako mi boga! - prasne pukovnik Bantry. - Basil Blake!

- Tko je on?

- Mladić koji se bavi filmom. Otrovnih mladi klipani. Moja ga žena uvijek brani jer je s njegovom majkom išla u školu, ali od svih propalih beskorisnih mladih drznika . . . čovjek bi ga najradije nogom u tur. Kupio je onu kućicu na Lansham Roadu - znaš, ono sablasno moderno zdanje. Tamo održava

zabave - poziva onu svoju vrištavu, bučnu gomilu prijatelja - a dolaze mu i djevojke, preko vikenda.

- Djevojke?

- Da, i prošlog je tjedna bila jedna - jedna od onih platinastih plavuša. - I tu pukovnik osta otvorenih usta.

- Platinaste plavuše, ha - reče Melchett zamišljeno.

- Da. Ovaj, Melchett, valjda ne misliš . . . šef polici je živahno potvrdi:

- To je jedna mogućnost, To objašnjava pojavu djevojke ove vrste u St. Mary Meadu. Mislim da ću skoknuti na mali razgovor s tim mladim Braidom -- Blakeom, kako si ono rekao da se zove?

- Blake. Basil Blake.

- što misliš, hoću li ga sada zateći kod kuće? - Da vidimo, što je danas? Subota?

Obično stiže subotom ujutro.

- Odmah ćemo vidjeti možemo li ga naći doda Nelchett ozbiljno.

Kućica Basila Blakea imala je sve suvremene udobnosti zatvorene u odvratnoj školjci zdanja koje bijaše spoj drveta i lažnog tjudorskog stila - poštarima i Williamu Bookeru, graditelju, poznata kao »Chatswarth«, Basilu Blakeu i njegovu društvu kao »Stilski komad«, a St. Mary Meadu kao »Bookerova nova kuća«. Od sela je bila udaljena malo više od milje, podignuta na novom gradilištu što ga je poduzetni gospodin Booker bio kupio nedaleko od krčme »Plavi vepar«. Pročelje kuće gledalo je na savršeno održavan seoski put, na kojemu se na oko milju udaljenosti nalazio i sam Gossington Hall.

Novost da je »Bookerovu novu kuću" kupio poznati glumac izazvala je u St. Mary Meadu živahno zanimanje. Svi su nestrpljivo očekivali da se legendarni junak napokon pojavi u selu; može se reći da je, što se tiče same pojave, Basil Blake zadovoljio sva očekivanja. Istina je, međutim, malo-pomalo izišla na vidjelo. Basil Blake uopće nije bio filmska zvijezda; nije bio čak ni glumac.

Kao početnik pripadao je grupici ljudi koja je u studiju "Lenville« filmske kompanije "British New Era Films« bila zadužena za scenografiju. Nakon toga otkrića seoske su se djevojke prestale za njega zanimati, a vladajuća klasa kritičkih usidjelica osudila je njegov način života. Jedino je vlasnik »Plavog vepraca" bio oduševljen Tjudorski stil, završna faza kasnogotičke arhitekture u Engleskoj, naziv dobio po engleskoj vladajućoj kući Tudor. Karakterističan tzv. tudorski luk, zaobljen oblik šiljastog gotičkog luka, zidovi ukrašeni štukaturom ili obilno obloženi drvom.

Basilom Blakeom i njegovim društvom. Od njegova dolaska u selo promet krčme je, naime naglo bio porastao.

Policijska kola zaustavila su se pred izopačenim rustikalnim vratima iz Bookerove mašte i pukovnik Melchett, s negodovanjem gledajući pretjerano ukrašenu drveninu Chatswortha, priđe ulaznim

vratima i odlučno zakuca. Vrata su se otvorila mnogo brže no što je očekivao. Mladić ravne, ponešto preduge crne kose, u narančastim hlačama od rebrasta baršuna, koji se pojavio na vratima upita kratko:

- No, što hoćete?

- Jeste li vi Basil Blake? - Naravno da jesam.

- Rado bih s vama malo porazgovarao, ako mi dopustite, gospodine Blake.

- Tko ste vi?

- Pukovnik Melchett, šef pokrajinske policije.

- Ma što ne kažete. Vrlo zabavno - drsko odvrati gospodin Blake.

Pukovnik Melchett, ulazeći za njim u kuću, savršeno shvati reagiranje pukovnika Banrya. I njega je samoga zasvrbjela cipela. Međutim, suzdržavši se, on ipak pokušava biti ljubazan:

- Vi ste ranoranilac, gospodine Blake? - Ni slučajno. Još nisam ni legao.

- Doista?

- Sumnjam da ste došli ispitivati kada liježem, no ako je ipak tako, držim da je to čisti gubitak vremena i državnog novca. O čemu ste htjeli razgovarati?

Pukovnik Melchett pročisti grlo:

- čuo sam gospodine Blake, da ste prošlog vikenda imali posjetioca, ovaj . . . hm . . . jednu plavokosu mladu damu.

Basil Blake se zagleda u njega, zatim zabaci glavu i prasne u smijeh.

- Jesu li vam se stare vještice došle tužiti? Zbog mog ponašanja? Neka ide sve do đavola. Ponašanje nije stvar policije. To i sami znadete.

- Kao što kažete - potvrdi suho Melchett - vaše me ponašanje doista ne zanima.

Došao sam ovamo jer' je jedna mlada plavokosa žena pomalo, ovaj, egzotična izgleda, nađena ubijena.

- Boga ti! - začudi se Blake - Gdje? - U biblioteci u Gossington Hallu.

- U Gossingtonu? Kod staroga Bantrya? Op-la, nije loše - stari Bantry! Prljavi starkelja! Pukovnik Melchett strahovito se zacrvni i izazivajući sve veću veselost svoga sugovornika, reče oštro:

- Gospodine, budite ljubazni i pripazite na svoj jezik. Došao sam da od vas saznam znadete li išta o tom slučaju.

- Došli ste me pitati manjka li mi koja plavuša? Istina? Zašto bih . . . Hej, hej, što je ovo?'. Napolju su se uz škripu kočnica zaustavila kola. Iz njih se iskobeljala mlada žena u lepršavoj crno-bijeloj pidžami. Usne su joj bile žarko crvene, imala je crno namazane trepavice i platinastu kosu.

Stigla je do vrata, naglo ih otvorila i bijesno uzviknula:

- Zašto si me ostavio?

Basil Blake, koji je bio ustao, počeo:

- Ah, tu si, dakle. Zašto te ne bih nastavio? Rekao sam ti da se izgubiš; nisi htjela.

- Zašto bih činila ono što mi ti kažeš? Ja sam se izvrsno zabavljala.

- Da, s onim prljavim prostakom, Rasenbergom. Znaš dobro kakav je.

- Bio si ljubomoran, to je sve.

- Nemoj sebi laskati. Mrzim kad djevojka koja je sa mnom ne podnosi piće, nego se napije i dopušta da je drpa neki odvratni Evropljanin.

- To je obična laž. Sam si se napio i vrtio oko one crnokose Španjolke.

- Ako te povedem na zabavu, očekujem da se barem znaš ponašati.

- A ja ne dopuštam da mi netko zapovijeda, i to je sve. Rekao si da ćemo ići na zabavu i da ćemo poslije doći ovamo. Ja ne želim otići sa zabave dok na to nisam spremna.

- Je li? E, pa zato sam te i ostavio. Ja sam bio spreman za polazak, i otišao sam.

Neću valjda gubiti vrijeme čekajući na neku glupu žensku.

- Baš si zlatan i pristojan. - Izgleda da si me ipak našla.

- Htjela sam ti samo reći što mislim o tebi. - Grdno si se prevarila, mala moja, ako misliš da me možeš vrtjeti oko prsta.

- A i ti, ako si mislio da možeš meni zapovijedati.

Prijeteći su zurili jedno u drugo. Pukovnik Melchett iskoristi taj trenutak i glasno se nakašlje. Basil Blake se okrene prema njemu i reče:

- Zaboravio sam na vas. Vrijeme je da idete. zar ne? Dopustite da vas upoznam:

Dinah Lee, pukovnik Zujalo, iz pokrajinske policije . . . A sada, pukovniče, kad ste se uvjerali da je moja plavuša živa i zdrava, možete se baciti na proučavanje slučaja s Bantryevim pilencetom.

Doviđenja!

- Savjetujem vam, mladiću, da pripazite na svoj jezik, inače ćete se uvaliti u neprilike do bacim mu pukovnik Melchette, crven od bijesa, izmaršira na ulicu.

3. poglavlje

U svom uredu u Much Benhamu pukovnik Melchett upravo je pomno proučavao izvještaje svojih potčinjenih. - . . . sve je, čini se, prilično jasno, gospodine - zaključio je inspektor Slack.

- Gospoda Bantry sjedila je poslije večere u biblioteci, a zatim je nešto prije deset otišla na spavanje. Ugasila je svjetlo kada je izlazila i pretpostavlja se da poslije više nitko nije ulazio u biblioteku. Služinčad je legla u deset i trideset, a Lorrimer u četvrt do jedanaest, nakon što je u predvorju ostavio pladanj s pićem. Nitko nije čuo ništa neobično, osim jedne sobarice; a ta je pak čula previše! Stenjanje, jezive jauke, šuljanje, i ne znam što sve ne. Druga sobarica, koja je s njom u sobi, kaže da je ova cijelu noć spavala mrtvim snom. Ove što izmišljaju stvari prava nam najviše neprimilika.

- Što je s provaljenim prozorom?

- Amaterski posao. Simons kaže da je otvoren običnim dljetom; uobičajeni način, gotovo bešuman. Dlijeto mora da je negdje u kući, ali ga ne možemo pronaći, što se često događa kad je u pitanju oruđe.

- Misliš li da netko od posluge nešto zna? Inspektor Slack je, premda nerado, morao priznati:

- Ne, gospodine, mislim da ne znaju ništa. Svi su vrlo potreseni i uzbuđeni.

Lorrimer mi se učinio nekako sumnjiv . . . bio je šutljiv, ako me razumijete, ali mislim da nema ništa u tome.

Melchett odobravajući kimne. Nije pridavao previše značaja Lorrimerovoj šutljivosti. Energični inspektor Slack često je izazivao takvu reakciju kod ljudi koje je ispitivao. U to se otvore vrata i u sobu ude doktor Haydock.

- Skoknuo sam na časak da vam iznesem barem ono najbitnije.

- Sjajno, drago mi je da vas vidim. Dakle? - Ništa naročito. Kao što možete i pretpostaviti. Smrt davljenjem. Upotrijebljen je njen vlastiti satenski pojas, koji joj je omotan oko vrata i povučen unakrst preko leđa. Vrlo lako izvedivo. Nije bila potrebna velika snaga . . . Naročito ako je djevojka bila zatečena nespremna . . . Nema tragova borbe.

- Vrijeme smrti?

- Recimo između deset i ponoći.

- Ne biste li mogli biti precizniji? Neprimjetno se smiješeći, Haydock odmahne glavom:

- Ne želim stavljati na kocku svoju profesionalnu reputaciju. Ne prije deset i ne poslije ponoći.

- A što vi osobno mislite?

- Zavisu. U kaminu je gorjela vatra, soba je bila topla - sve to može odložiti mrtvačku ukočenost.

- Možete li reći još nešto o njoj?

- Mnogo ne mogu. Mlada je - između šesnaest i osamnaest godina, rekao bih.

Prilično nezrela, ali fizički dobro razvijena. Zdrava. Uzgred, virgo intacta. - i doktor, kratko kimnuvši, napusti sobu.

- Potpuno si siguran da je u Gossingtonu nikada prije nisu vidjeli? - Melchett se opet obrati inspektoru.

- Služinčad je posve sigurna. čak su i pomalo uvrijeđeni. Tvrde da bi se sigurno sjećali da su je ikada vidjeli u blizini kuće.

- Vjerujem da bi - reče Melchett. - Takav tip ističe se na milju udaljenosti.

Pogledaj samo onu Blakeovu djevojku.

- šteta što to nije bila ona - dobaci Slack. - Znali bismo barem gdje da počnemo.

- Meni se čini da je djevojka morala doći iz Londona - zamišljeno će pukovnik Melchett. Sumnjam da ima ikakve veze sa selom. Držim da bismo, u tom slučaju, najbolje učinili da obavijestimo Yard. To je njihov slučaj, a ne naš.

- Ipak mora da ju je nešto dovelo ovamo reče Slack, zatim oprezno doda: -Meni se sve čini da pukovnik i gospoda Bantry ipak nešto moraju znati.

Naravno, znam, oni su vaši prijatelji . . .

Pukovnik Melchett počasti ga hladnim pogledom, i ukočeno odgovori:

- Možeš biti posve siguran da ću ispitati sve mogućnosti. Sve mogućnosti.

Pretpostavljam da si već pregledao popis nestalih osoba?

Slack potvrdi glavom.

- Imam ga ovdje - reče izvlačeći iz džepa natipkanu listu. - Gospoda Sounders, nestanak prijavljen prošlog tjedna, tamna kosa, plave oči, trideset i šest godina, Ona nije. Osim toga, svi osim njenog muža znaju da je otišla s nekim trgovcem iz Leedsa. Gospoda Barnard, njoj je šezdeset i pet. Pamela Reeves, šesnaest, nestala sinoć, poslije skautskog natjecanja; tamnosmeđa kosa, konjski rep, metar i šezdeset pet . . .

Melchett ga razdražljivo prekine:

- Prestani čitati te idiotske pojedinosti, Slack. Ova :nije bila školarica. Po mome mišljenju . . . tu se prekine jer je zazvonio telefon.

- Halo, da . . . Da, policijska stanica, Much Benham . . . Što? . . . Trenutak samo - slušao je i brzo zapisivao. Kad je ponovno progovorio, u glasu mu se osjećao nov prizvuk.

- Ruby Keen, osamnaest; zanimanje profesionalna plesačica, metar i šezdeset pet, vitka, platinasta kosa, plave oči, prćast nos, vjerojatno u bijeloj večernjoj haljini od sjajnog satena, srebrne sandale. Je li tako? . . . Što? . . . Da, rekao bih, nema sumnje. Odmah ću poslati Slacka. On spusti slušalicu i uzbuđeno pogleda svoga potčinjenoga. - Mislim da je imamo. Ovo je bila policija iz Glenshirea. Iz hotela »Majestic« u Danemouthu prijavili su nestanak jedne djevojke.

- Danemouth - reče inspektor Slack - to već bolje zvuči. - Danemouth bijaše veliko mondano kupalište na obali nedaleko od St. Mary Meada.

- To je svega osamnaest milja odavde potvrdi šef policije. - Djevojka je bila plesačica ili nešto slično u »Majesticu«. Sinoć se nije pojavila na predstavi i onima u upravi se to baš nije svidjelo. Kada se ni ujutro nije pojavila, netko se počeo zbog toga zabrinjavati. Zvuči pomalo mračno. Najbolje da odmah kreneš u Danemouth, Slack. Tamo se javi naredniku Harperu, on će ti pomoći.

4. poglavije

Inspektor Slack bio je najsretniji kada bi počeo djelovati. Juriti kolima, grubo ušutkati one što bi mu pokušavali nešto ispričati, prekidati razgovore pod izlikom hitnosti i neodgodivosti - značilo je za inspektora živjeti. Tako je i sada u nevjerojatno kratkom vremenu stigao u Danemouth, javio se u policijsku stanicu, na brzinu ispitaio nesabranog i zabrinutog direktora hotela i, ostavivši ga sa sumnjivom utjehom »moramo prvo utvrditi djevojčin identitet prije no što počnemo podizati buru, jurio natrag u Much Benham u društvu najbliže rođakinje Ruby Keen. Prije no što je krenuo iz Danemoutha, inspektor je nazvao Much Benham, tako da je šef policije bio spreman na njihov dolazak premda nije očekivao da će čuti samo kratko: »Ovo je Josie, gospodine."

Pukovnik je Melchett hladno pogledao svoga potčinjenoga. Njegov prvi dojam bio je da je Slack naglo izgubio glavu, ali mlada žena, koja je u međuvremenu izašla iz kola, priskoči mu u pomoć:

- To je moj umjetnički pseudonim - objasni uz kratak bljesak lijepih bijelih zubi. Moj partner i ja zovemo se »Raymond i Josies" , prirodno, u hotelu me znaju pod tim imenom. Pravo mi je ime Josephine Turner.

Prilagodivši se situaciji, pukovnik Melchett pozove gospođicu Turner da sjedne, iskoristivši taj trenutak da bi je brzo proučio jednim sveobuhvatnim profesionalnim pogledom. Bila je zgodna mlada žena, blizu tridesete. Njen izgled, za koji je zahvaljivala više pomnom dotjerivanju negoli stvarnoj ljepoti, odavao je sposobnu i dobroćudnu osobu, s mnogo smisla za praktično. Iako vrlo privlačna, nije bila tip kojega bi se moglo nazvati »seksi«. Nenametljivo našminkana, nosila je taman kostim rađen po mjeri. Izgledala je zabrinuta i uzbuđena ali, kako je zaključio pukovnik, ne previše rastužena. Sjedajući, reče:

- Suviše je strašno a da bi bilo istinito. Mislite li doista da je to Ruby?

- To ćemo, na žalost, morati od vas čuti. Bojim se da će vam zadatak biti prilično neugodan.

Gospođica Turner upita uplašeno:

- Je li . . . je li izgleda jako strašno?

- Bojim se da će to za vas biti težak udarac. - želite li, ovaj, da je odmah pogledam? - Tako bi, vjerujem, bilo najbolje, gospođice Turner. Jer, znate, nema smisla da vam postavljamo pitanja dok nismo sigurni.

Najbolje da to što prije obavimo, zar ne?

- U redu.

Sišli su u mrtvačnicu. Kada je Josie nakon kratkog vremena opet izašla u hodnik, izgledala je prilično loše.

- Ruby je - reče drhćući. - Jadno dijete! Bože! Doista se čudno osjećam! Nema li negdje slučajno - ona se ogleda - ovaj, malo džina?

Džina nije bilo ali našlo se malo rakije i, kada je otpila gutljaj, gospođica se Turner pribra.

- čovjeka ovakav prizor doista može potresti - reče otvoreno. - Jadna mala Ruby! Zar muškarci nisu svinje?

- Uvjereni ste da je to bio muškarac? Činilo se da se Josie malo zbunila:

- Zar nije tako? Pa, učinilo mi se . . . mislila sam, dakako . . .

- Jeste li mislili na nekog određenog čovjeka?

Ona odlučno odmahne glavom.

- Ne, nisam. Uopće nemam pojma. Ruby, svakako, ne bi meni došla reći da se . . .

- Da se, što?

Josie je malo oklijevala.

- Pa, no . . . da se sastajala s nekim muškarcem.

Melchett ju je samo prodorno pogledao. Nije više rekao ni riječi sve dok se ponovno nisu našli u njegovu uredu. Tada započne:

- Dakle, gospođice Turner, sada želim čuti sve što znate.

- Ali, svakako. Gdje da počnem?

- Htio bih čuti djevojčino puno ime i prezime, adresu, u kojem ste srodstvu, i sve ostalo što znate o njoj.

Josephine Turner kimnu. Melchett je bio posve siguran da ne osjeća previše žaljenja. Bila je potresena i tužna, ali ništa više od toga. Vrloje spremno počela pričati:

- Zvala se Ruby Keen - to joj je, naime, bio pseudonim na poslu. Pravo joj je ime bilo Rosy Legge. Njena i moja majka su sestrične.

Oduvijek sam je poznavala, premda nismo bile osobito bliske, znate kako to već ide. Imam mnogo rođaka; među njima ima i poslovnih ljudi i umjetnika.

Ruby je zapravo učila plesati. Prošle godine je imala nekoliko dobrih angažmana; nastupala je u pantomimama i sličnim stvarima.

Uglavnom u pristojnim provincijskim družinama. Poslije toga je, kao jedan od partnera, bila angažirana u "Palais de Danse« u Brixwellu, u južnom Londonu. To je vrlo zgodno i pristojno

mjesto; s djevojkama se lijepo postupa, ali posao nije ne znam kako plaćen. - Ona zastane, a pukovnik Melchett kimne glavom.

- Tu počinje moja uloga. Već tri godine radim kao neka vrst domaćice u hotelu »Majestic« u Danemouthu. Izvrstan posao, dobro plaćen i ugodan. Treba se brinuti za goste. Prvo ih treba ocijeniti - jedni od njih vole da ih se ostavi na miru, a drugi se pak osjećaju usamljeni i žele se uključiti u društveni život.

Nastojiš okupiti ljude sličnih sklonosti oko bridgea ili sličnih igara, a mlađariju naterati da zapleše. Za to je potrebno dosta takta i iskustva.

Melchett je ponovno kimnuo. Bio je uvjeren da se ova djevojka izvrsno snašla na svom poslu.

Imala je ugodan, prijateljski način ophođenja i bila je dovoljno pametna, a pri tom nije bila intelektualka.

- Uz to - nastavi Josie - svake večeri izvedem nekoliko plesnih točaka s Raymondom. Raymond Starr je profesionalni plesač i učitelj tenisa. No, ovoga ljeta dogodila mi se nezgoda: poskliznula sam se na stijeni i ozlijedila gležanj. -Melchett je već bio opazio da malo šepa.

- Zbog toga sam, svakako, neko vrijeme morala prekinuti s plesanjem, što je bilo dosta nezgodno. Nisam htjela da uzmu nekoga drugog na moje mjesto. Uvijek, znate, postoji opasnost - načas su dobroćudne plave oči dobile tvrd metalan sjaj; postala je žena koja se bori za opstanak - da čovjeku preotmu mjesto. Tako sam se sjetila Ruby i predložila direktoru da pozove nju. Ja sam namjeravala i dalje raditi kao domaćica, brinuti se za partije bridža i slično.

Ruby bi preuzela plesne točke. I sve bi ostalo u obitelji, shvaćate? - Melchett potvrdi da shvaća. - - I tako su oni pristali; brzojavila sam Ruby i ona je došla.

Za nju je to bila dobra prilika. Mnogo otmjeniji posao od svih dotadašnjih. Bilo je to otprilike prije mjesec dana.

Pukovnik Melchett ubaci:

- Razumijem. Imala je uspjeha?

- Da - odvrati nemarno Josie. - Sasvim se dobro snašla. Ne pleše tako dobro kao ja, ali Raymond je spretan i mnogo joj je pomogao; osim toga, prilično je dobro izgledala - vitka, ljepuška, djetinjasta. Malo je pretjerivala u šminkanju - uvijek sam je zbog toga grdila, Ali znate kakve su djevojke. Bilo joj je tek osamnaest, a u tim godinama sklone su pretjerivanju. Nije baš pristajalo u otmjenom hotelu poput »Majestica«. Neprestance sam je opominjala i tjerala da bude umjerenija.

- Ljudima je bila simpatična? - zapita Melchett.

- O, da. Morate znati da Ruby nije imala bogzna kakvu naobrazbu. Bila je i pomalo glupa. Više se sviđala starijim muškarcima nego mladićima.

- Je li imala prijatelja?

Izmijenili su pogled razumijevanja.

- Ne onakva prijatelja kakva vi mislite. Ili nije, barem koliko je meni poznato.

Uostalom, ona mi ionako ne bi bila rekla.

Samo na trenutak Melchett se upita zašto. Josie nije ostavljala dojam nekog strogog puritanca. No, reče na glas:

- Možete li mi opisati svoj zadnji susret sa sestričnom?

- Bilo je to prošle noći. Ona i Raymond imaju dvije plesne točke. Jedna je u deset i trideset, a druga u ponoć. Bili su završili s prvom. Poslije toga opazila sam da Ruby pleše s jednim od mladića koji su odsjeli u hotelu. Ja sam u predvorju igrala bridž s nekim gostima. Predvorje je staklenom pregradom odvojeno od plesne dvorane. Tada sam je vidjela zadnji put. Malo poslije ponoći prišao mi je Raymond vrlo uzbuđen i pita gdje je Ruby, nije se još bila pojavila, a trebalo je početi s točkom. Vjerujte mi da sam bila ljuta. Djevojke koje rade takve gluposti naljute upravu i bivaju otpuštene! Popela sam se s Raymondom u njezinu sobu, ali ondje je nije bilo. Bila sam opazila da se presvukla; haljina u kojoj je plesala; nešto pahuljasto i ružičasto s podstavom; ležala je preko stolice. Obično bi ostala u istoj haljini, osim srijedom, kada imamo specijalnu plesnu večer.

- Nisam imala pojma kamo je mogla otići. Zamolili smo glazbu da odsvira još jedan fokstrot. A kako se Ruby ni tada nije pojavila, rekla sam Raymondu da ću ja s njim izvesti plesnu točku. Izabrali smo jednu koja nije bila preteška i malo je skratili, ali gležanj mi je ipak nastradao. Jutros je sav natečen. Ruby još uvijek nije bilo. čekali smo je do dva. Bila sam užasno bijesna na nju.

Glas joj malo zadrhće i Melchett u njemu uhvati prizvuk istinske ljutnje. On se malo zamisli. Osjećao je kao da je nešto namjerno prešućeno.

- A kada se Ruby Keen ni jutros nije vratila a njezin krevet još bio netaknut, vi ste obavijestili policiju? - Znao je iz kratkog telefonskog razgovora sa Slackom, koji mu se bio javio iz Danemoutha, da to nije istina. Ali htio je čuti što će Josephine Turner odgovoriti.

Nije oklijevala. - Ne, ja nisam.

- Zašto niste, gospođice Turner? Ona ga otvoreno pogleda u oči i reče:

- Ne biste ni vi, da ste na mom mjestu! - Mislite da ne bih?

- Ja moram paziti da ne izgubim namještenje! Jedino što hotelu ne treba, to je skandal, posebice ne takav u koji je umiješana i policija. Nisam mislila da se Ruby nešto dogodilo. Ni na trenutak nisam to pomislila! Bila sam sigurna da joj je neki mladić zavrtio glavom. Vjerovala sam da će se vratiti i spremala se da joj održim dobru lekciju čim se pojavi! U tim godinama djevojke su takve budale.

Melchett se pretvarao da čita zabilješke. - Ah, doista, ovdje vidim da je policiju obavijestio gospodin

Jefferson. Jedan od gostiju? - Da - odgovori kratko Josephine Turner. - što je nagnalo tog gospodina Jeffersona da to učini?

Jasie je gladila rukav svoje jakne. U njezinom se držanju osjećala suzdržanost.

Pukovniku Melchettu opet se učini da nešto taji.

Ona će napokon prilično zlovoljno:

- Invalid je. On se - on se lako uzbuđuje. Vjerojatno zbog toga što je invalid.

Da bi promijenio temu. Melchett zapita:

- A tko je bio mladić s kojim ste zadnji put vidjeli svoju nećakinju?

- Zove se Taartlett. U hotelu je desetak dana, - Jesu li bili u izrazito prijateljskim odnosima?

-- Rekla bih da nisu. Barem koliko je meni poznato. - U glasu se opet pojavila. ona čudna nijansa ljutnje.

-- Što on kaže?

- Kaže da je Ruby nakon plesa otišla gore da se malo dotjera.

- To je bilo kada se presvukla? - Vjerojatno.

- I to je posljednje što znate? Nakon toga je jednostavno . . .

- Nestala - završi Josie. - Upravo tako.

- Je li gospođica Keen poznavala nekoga u St. Mary Meadu ili u nekom susjednom mjestu? - Ne znam. Lako moguće. Vidite, ljudi s raznih strana dolaze u Danemouth i u »Majestic". Ne mogu znati odakle su ako mi to sami slučajno ne spomenu.

- Jeste li ikada čuli da je vaša nećakinja spominjala Gossington?

- Gossington? - Josie je izgledala krajnje začuđeno.

- Gossington Hall. Ona zaniječe glavom.

- Nikad čula - u glasu joj se osjećala sigurnost. Bilo je u njemu i nešto znatiželje.

- U Gossington Hallu - objasni joj pukovnik - našli su njezin leš.

- U Gossington Hallu? - s nevjericom se zagleda u njega. - Doista neobično!

Melchett pomisli u sebi: »Neobično je baš prava riječ", a naglas reče;

- Poznajete li pukovnika ili gospodu Bantry? Josie opet odmahnu glavom.

- Ili gospodina Basila Blakea?

- Mislim da sam čula to ime - ona se malo namršti. - Da, sigurno sam ga čula, ali se ne mogu sjetiti osobe.

Marljivi inspektor Slack pruži svom pretpostavljenom preko stola listić iz svog notesa. Tamo je pisalo: »Puk. Bantry večerao u 'Majesticu prošlog tjedna'.

Melchett podiže pogled i susretne inspektorov. Šef policije pocrveni. Slack je bio vrijedan i gorljiv službenik, i premda ga nije volio, Melchett nije mogao ignorirati ovaj izazov. Inspektor ga je prešutno optuživao da, štiteći ostarog školskog druga, favorizira vlastitu društvenu klasu. Obratio se Josie:

- Gospođice Turner, želio bih da me, ako vam nije teško, otpratite do Gossington Halla. Hladno, izazovno, gotovo prečuvši Josiein odgovor, Melchett se zagleda u Slacka.

5. poglavlje

St. Mary Mead proživljavao je jedno od najuzbudljivijih jutara u svojoj povijesti. Gospođica Wetherby, dugonosa zagrižljiva usidjelica, prva je proširila otrovnu vijest. Upala je k svojoj prijateljici i susjedi, gospođici Hartnell, s riječima:

- Oprosti mi, dušo, što dolazim tako rano, ali mislila sam da možda još nisi čula novost. - Kakvu novost? - zanimala se gospođica Hartnell. Imala je dubok glas i neumorno je posjećivala siromašne, usprkos svim njihovim nastojanjima da izbjegnu njezinu pomoć.

- Pa to da je tijelo neke mlade žene nađeno jutros u biblioteci pukovnika Bantryja.

- U biblioteci pukovnika Bantryja? - Da. Zar to nije grozno?

- Jaclna njegova žena! - gospođica Hartnell pokušavala je sakriti svoje duboko zadovoljstvo. - Da, doista. Dvojim da je znala išta o tome. Gospođica Hartnell primijeti kritički:

- Uvijek se previše bavila svojim vrtom, a premalo suprugom. Muškarce neprestance moraš držati na oku - neprestance - ponovi gospođica Hartnell žestoko.

- Tako je, tako je. Ovo je doista užasno.

- Pitam se što li će reći Jane Marple. Misliš li da je ona nešto znala? Vrlo je pronicljiva kada se radi o takvim stvarima.

- Jane Matple se već odvezla u Gossington. - Što, zar jutros?

- Da, vrlo rano, prije doručka.

- Stvarno! Mislim - pa, ovaj, rekla bih da je to ipak rvalo previše. Znam, doduše, da Jane voli gurati nos u tuđe stvari, ali ovo mi se ipak čini malo neumjesnim.

- Ali gospoda Barltry je poslala po nju. - Gospođa Bantry je poslala po nju? -Da, došao je Muswell s kolima.

- Bože moj, kako je to neobično.

Zašutjele su neko vrijeme, probavljajući novost.

- Čije je tijelo? - upita napokon gospođica Hartnell.

- Znaš onu groznu žensku što dolazi s Basilom Blakeom?

- Onu strašnu oksidiranu plavušu?,- Gospođica Hartnell bila je malo zastarjela.

Još nije umjela razlikovati oksidirano od platinastog. Onu što se gola izležava pa vrtu?

- Da, dušo. Našli su je na sagu pred kaminom, udavljenu!

- Ali, kako . . . u Gossingtonu? - Gospođica Wetherby značajno kimne glavom.

- Pukovnik Bantry također . . . - Gospođica Wetherby ponovno potvrdi. - Oh!

Nastane kratka stanka, dok su dame uživale u novom prilogu seoskom skandalu.

- Pokvarene li žene! - zatrubi gospođica Hartnell u pravednom gnjevu.

- Posve propala, bojim se!

- A pukovnik Bantry . . . tako divan i miran čovjek . . .

Gospođica Wetherby zaključuje gorljivo:

- Jane Marple uvijek tvrdi da su oni mirni često najgori.

Gospođa Ridley među posljednjima je doznala za novost.

Bogata je udovica, zapovjedničkih sklonosti, živjela u velikoj kući do župnog dvora. Udovičin obavještajac bila je njena dvorkinja Clara.

- I kažeš, Claro, žena? Nađena mrtva na sagu pukovnika Bantryja?

- Da, gospođo. I još kažu, gospodo, da nije imala ništa na sebi, gospodo . . . niti krpice!

- Bit će dovoljno, Claro. Nije potrebno ulaziti u pojedinosti.

- Imate pravo, gospodo, osim toga, kažu, isprva su mislili da je to ona mlada gospođa što s gospodinom Blakeom dolazi na vikende u Bookerovu novu kuću.

Ali sada sam čula da je to neka sasvim druga mlada gospođa. A pomoćnik u ribarnici kaže da nikada ne bi tako nešto pomislio o pukovniku Bantryju . . . pogotovo kad ga čovjek vidi kako u crkvi sakuplja priloge.

- Eh, Claro moja, svijet je pun pokvarenosti - reče udovica Ridleyja. - Neka ti to bude opomena.

- Da, gospodo. Majka me nikada ne bi pustila da radim u kući gdje ima gospode.

- Dobro, Claro, možeš sada ići - završi razgovor gospođa Ridley.

Od kuće gospođe Price Ridley bio je samo korak do župnog dvora. Gospođa Price Ridley imala je sreću da je župnika zatekla u njegovoj radnoj sobi.

Župnik, prijazan čovjek srednjih godina, uvijek bi posljednji saznavao vijesti.

- Nešto tako stravično - započne gospođa Price Ridley hvatajući zrak, zadihana zbog velike žurbe. -

Osjećam potrebu da o tome čujem vaše mišljenje, da, dragi župniče, da se s vama posavjetujem.

Gospodin Clement pomalo zabrinuto upita: - Zar se nešto dogodilo?

- Zar se nešto dogodilo?! - ponovi gospoda Price Ridley teatralno. - Najstrašnji skandal! Nešto takvo ne može se ni zamisliti. Neka propala ženska, potpuno naga, nađena je udavljena pred kaminom pukovnika Bantrya.

Župnik je pogleda zaprepašteno.

- Vi se . . . vi se inače dobro osjećate?

- Ne čudim se što ne možete povjerovati! Isprva ni sama nisam vjerovala! Kako se samo netko može toliko pretvarati! Sve ove godine . . .

- Molim vas, recite mi o čemu se zapravo radi.

Gospoda Price Ridley počne potanko objašnjavati. Kada je završila, velečasni gospodin Clement reče blago:

- Ali ništa ne upućuje na eventualnu vezu pukovnika Bantryja s čitavim slučajem.

- Oh, dragi župniče, vi ste tako izvan svega! Morat ću vam ipak ispričati malu priču. Prošlog četvrtka, ili je to možda bio pretprošli četvrtak, no to i nije važno, išla sam u London onim jeftinim vlakom. Sa mnom je u kupeu bio i pukovnik Bantry. Učinio mi se nekako zamišljen. Gotovo čitavim putem skrivao se iza »The Timesa". Znao, kao da mu se nije razgovaralo. - župnik je s potpunim razumijevanjem i simpatijom kimao glavom.

- Ja sam sišla u Paddingtonu. Ponudio se da mi pozove taksi, ali ja sam namjeravala otići autobusom do Oxford Streeta; on je sam, međutim, uzeo taksi i, zamislite, čula sam kad je dao adresu. Što mislite kuda je išao? - Gospodin Clement upitno je pogleda.

- Na jednu adresu u St. John's Woodu! -reče ona. Župniku još ništa nije bilo jasno. Držim da to objašnjava sve - završi gospoda Price Ridley pobjedonosno:

U Gossingtonu su gospođica Marple i gospođa Bantry sjedile u dnevnoj sobi.

- Znaš ; reče gospoda Bantry - ne mogu si pomoći, jednostavno mi je drago što su odnijeli tijelo. Ipak nije ugodno imati mrtvaca u kući.

Gospođica Marple potvrdi:

- Znam, draga, potpuno te razumijem.

- Ne možeš me razumjeti, barem dok ne budeš i ti imala kojega. Znam da si jedanput imala jednoga u susjedstvu, ali to nije isto. Jedino se nadam - nastavi ona - da Arthur neće " zamrziti biblioteku. Inače vrlo često sjedimo u njoj.

što to radiš, Jane? - upita usplahireno, vidjevši gospođicu Marple kako je, pogledavši na sat, ustala.

- Mislila sam krenuti kući, ako ti više nemam što pomoći.

- Nemoj još ići - molila je gospoda Bantry. - Znam da su čovjek koji uzima otiske, policijski fotograf i svi ostali već otišli, ali ja još uvijek osjećam da bi se nešto moglo dogoditi. Ne želiš valjda nešto propustiti?

Uto zazvoni telefon i ona ode odgovoriti. Kada se vratila lice joj je sjalo od zadovoljstva. - Rekla sam ti da se još svašta može dogoditi. Ovo je bio pukovnik Melchett. Upravo dovodi rođakinju jadne djevojke.

- Pitam se zašto - reče gospođica Marple. - Kako to misliš, Jane?

- Pa, mislim da bi možda htio da ona vidi pukovnika Bantryja.

- Da vidi da li ga prepoznaje? Pretpostavljam da . . . ovaj . . . vjerojatno sumnjaju na Arthura. - Bojim se da imaš pravo.

- Kao da bi Arthur mogao imati s tim ikakve veze!

Gospođica Marple je šutjela. Gospoda Bantry obrati joj se optužujući:

- I nemoj mi sada početi priču o odvratnim starcima što žive sa svojim služavkama. Arthur jednostavno nije takav.

- Nije, dakako da nije.

- Jasno da nije. On ponekad malo poludi za zgodnim djevojkama na tenisu, ali, znaš, uvijek na onaj svoj pomalo naivan, pokroviteljski način.

Ničega nema u tome. Uostalom, zašto i ne bi? - dovrši gospođa Bantry pomalo mračno. - Ja imam svoj vrt.

- Ne smiješ se zabrinjavati, Dolly - reče i gospođica Marple sa smiješkom.

- Pokušavam ne biti zabrinuta. Ali to me . ipak muči. Arthura također. Strašno je uzrujan. . Svi ti policajci što posvuda zaviruju. On je otišao na imanje. Kada je nervozan, pogled na svinje - i slično djeluje na njega nevjerojatno blagotvorno. Hej, evo i njih!

Kola šefa policije zaustavila su se pred vratima. U pratnji ukusno odjevene mlade žene ušao je pukovnik Melchett.

- Ovo je gospođica Turner, gospođu Bantry. Ona je, ovaj . . . sestrična žrtve.

- Kako ste? - reče gospođa Bantry pružajući joj ruku. - Mora da je ovo za vas grozno. - O, i jest. Ništa mi se od toga ne čini stvarnim. Sve je poput ruina sna.

- Odvрати Josephine Turner iskreno.

- Dok je gospođa Bantry predstavljala gospođicu Marple, Melchett kao usput upita:

- Je li vaš suprug u blizini?

- Otišao je na imanje. Brzo će se vratiti. - O - reče začuđeno Melchett.

Dotle je već gospođa Bantry govorila Josie: - želite li vidjeti gdje se . . . gdje se dogodilo? Ili radi je ne biste?

- Mislim da bih rado pogledala - odgovori Josephine nakon kraće stanke.

Gospođa Bantry povede je prema biblioteci, a gospođica Marple i Melchett krenu za njima. - Ležala je tamo - reče gospođa Bantry teatralno pokazujući na sag pred kaminom.

- Oh! - zadržta Josie. Ali činila se i prilično iznenaenom. -Jednostavno ne mogu razumjeti! Ne mogu!
- govorila je mršteći se.

- A mi još manje - uvjeravala ju je gospođa Bantrv.

Josie počne polako:

- Ovo nije takvo mjesto . . . - i tu se prekine.

Gospođica Marple potvrdi blagim kimanjem glave nedovršenu misao.

- To je ono -promrlja ona - što čitav slučaj čini tako zanimljivim.

- Dajte, gospođice Marple - veselo dobaci pukovnik Melchett - zar još niste našli nikakvo objašnjenje?

- Svakako, objašnjenje postoji - odvrati gospođica Marple. - čak je i vrlo uvjerljivo. Ali, to je, prirodno, moje mišljenje. Tommy Bond - nastavi ona - i gospođa Martin, naša nova učiteljica. Htjela je naviti sat, a iz njega je iskočila žaba.

Josephine Turner bila je zbunjena. Dok su svi zajedno izlazili iz sobe, ona tiho upita gospođu Bantry:

- Je li stara gospođa malo ćaknuta?

- Ni slučajno - odgovori gospođa Bantry uvrijeđeno.

- Oprostite. Mislila sam da možda umišlja da je žaba ili nešto slično -ispričavala se Josie.

Upravo tada kroz pokrajnja vrata ude pukovnik Bantry. Melchett ga pozdravi.

Dok ih je upoznavao, napeto je promatrao Josephine Turner, ali ne našavši na njezinu licu ni traga zanimanja ili prepoznavanja, Melchett olakšano odahne.

Prakleti Slack i njegove insinuacije. Odgovarajući na pitanja gospode Bantry, Josie je ponavljala priču o nestanku Ruby Keen.

- Mora da ste se strašno zabrinuli, draga moja - reče gospoda Bantry.

- Bila sam više ljuta no zabrinuta - odgovori Josie. - Shvaćate, tada još nisam znala.

- A ipak ste - ubaci gospođica Marple otišli na policiju. Nije li to bilo, možda ovaj . . . malo preuranjeno?

- Ali, nisam ja pozvala policiju - žestoko se pobuni Josie. - To je učinio gospodin Jefferson.

- Jefferson? - upita gospoda Bantry. - Da, on je invalid.

- Nije valjda Conway Jefferson? Ta njega vrlo dobro poznajemo. On nam je stari prijatelj . . . Arthure, slušaj. Conway Jefferson je odsjeo u »Majesticu" i upravo je on obavijestio policiju! Zar to nije čudna slučajnost?

- Gospodin Jefferson bio je tamo i prošloga ljeta - reče Josephine Turner.

- Zamisli! A mi uopće nismo imali pojma. Tko zna otkada ga nisam vidjela. -Ona se obrati Josie. - Kako se . . . kako se on sada osjeća? Josie malo razmisli:

- Mislim da je divan, doista . . . upravo divan. Uzimajući u obzir, naravno.

Uvijek je dobro raspoložen . . . spreman na šalu.

- Jesu li njegovi s njim?

- Mislite na gospodina Gaskella? I na mladu gospodu Jelferson? I na Petera?

Da, oni su ovdje. U inače otvorenom načinu govora Josephine Turner, sada se osjetilo nešto suzdržljivosti. Dok je govorila o Jeffersonovima, glas joj dobi neprirodan prizvuk. Gospoda Bantry nastavi:

- Oni su oboje vrlo dragi, zar ne? Mislim na mlade.

Josie reče prilično nesigurno:

- O, da, da, jesu. Ovaj . . . ja, doista jesu.

- A što je - pitala je gospođa Hantry, gledajući kroz prozor za kolima šefa policije - mislila s onim »Doista jesu"? Zar ti se ne čini, Jane, da tu ima nečega . . .

Gospođica se Marple smjesta uhvati za to:

- Čini mi se, dakko da mi se čini. Uopće nema dvojbe! Pri spomenu Jeffersonovih njeno se držanje naglo promijenilo. Do tada je izgledala posve prirodno.

- Ali što misliš, što je to?

- Pa, draga. ti ih poznaješ. Meni se sve čini da tu ima nečega, kao što ti kažeš, s njima u vezi, što ovu mladu ženu zabrinjava. I još nešto. Jesi li opazila da je odgovorila, kad si je pitala da li se zabrinula zbog djevojčina nestanka, da je bila ljutita? I tada je još izgledala srdito. Da znaš da mi je to zapelo za oko.

Osjećam, a možda se i varam da je to bila njezina glavna reakcija na djevojčinu smrt. Nije joj do nje bilo stalo, u to sam sigurna. Uopće nije tužna. Ta je činjenica nije uopće pogodila. Osim toga, sigurna sam da je pomisao na tu djevojku, Ruby Keen, ljuti. Zanimljivo je pitanje: Zašto?

- To ćemo otkrit! - reče gospođa Bantry. - Idemo u Danemouth i odsjest ćemo u »Majesticu«, da, Jane, i ti također. Meni je za živce, nakon svega, što se ovdje dogodilo, potrebna promjena. Nekoliko dana u »Majesticu«, to je ono što nama treba. Upoznat ćeš i Conwaya Jeffersona. Vrlo je drag . . . pravo srce od čovjeka. Njegova je priča najtužnija na svijetu. Imao je sina i kćer, oboje ih je obožavao. Iako oženjeni, oboje su još uvijek provodili prilično vremena kod kuće. Imao je i divnu ženu kajoj je bio iskreno odan. Jedne su se godine vraćali avionom kući iz Francuske i dogodila se nesreća. Svi su poginuli. Pilot, gospođa Jefferson, Rosamund i Frank. Conwayu su obje noge bile teško ozlijeđene i morale su biti amputirane. Ali on se divno držao, kakva hrabrost i izdržljivost. Nekada je bio vrlo zaposlen, a sada je bogalj, ali se nikada ne jada.

Njegova snaha živi s njim; bila je udovica kada se udala za Franka Jeffersona, iz prvoga braka ima sina: Petera Carmodyja. Oboje žive s Conwayem. I Mark Gwskell, Rosamundin muž, provodi također većinu vremena s njima. Bila je to strašna tragedija.

- A sada - doda gospođica Marple - imamo još jednu tragediju.

- Ah, da, da - odvrati gospođa Bantry ali to nema nikakve veze s Jeffersonovima.

- Doista? - začudi se gospođica Marple. Gospodin Jefferson je bio taj što je obavijestio policiju.

- Tako je. Znaš, Jane, da je to neobično.

6. poglavije

Pukovnik Melchett našao se licem u lice s vrlo uznemirenim direktorom hotela. S njim su bili narednik Harper iz glenširske policije i neizbježni inspektor Slack, prilično zlovoljan jer je šef policije tako svojeglavo bio prisvojio ovaj slučaj. Dok je narednik Harper bio popustljivo raspoložen prema gospodinu Prestcottu, koji samo što se nije rasplakao, pukovnik Melchett bio je skloniji otvorenoj grubosti.

- Nema smisla plakati za lanjskim snijegom - reče on oštro. - Djevojka je mrtva. . . udavljena. Sretni ste što je nisu udavili ovdje, u vašem hotelu. Ovako se istraga vodi u drugoj pokrajini, a vaše će poduzeće zapravo ostati po strani.

Neka se, međutim, ispitivanja moraju obaviti, i što prije počnemo, to bolje.

Možete imati potpuno povjerenje u našu diskreciju i takt. Predlažem stoga da prestanete s brbljanjem i prijedete na stvar. Sto vi, zapravo, znate o djevojci?

- Ništa o njoj ne znam . . . baš ništa. Ovamo ju je dovela Josie.

- Josie je kod vas već duže vrijeme? - Dvije, ne, . . . tri godine.

- Zadovoljni ste s njom?

- Jesmo. Josie je dobra djevojka - pristojna. Sposobna. Dobro se snalazi s ljudima, zna smiriti duhove i izgladiti razmirice. Bridž je, znate, osjetljiva igra.

- Pukovnik Melchett je s razumijevanjem kimao glavom. Njegova žena bila je uporan ali krajnje loš igrač bridža. Gospodin Prestcott nastavi:

- Josie zna vrlo spretno izgladiti sve male nesporazume. Zna postupati s ljudima - bistra je i odlučna, ako razumijete što mislim.

Melchett je opet kimnuo. Sada se sjetio na što ga je gospođica Josephine Turner podsjećala. Unatoč šminki i elegantnoj odjeći, ostavljala je dojam dječje odgojiteljice.

- Ja se na nju potpuno oslanjam - nastavi gospodin Prestcott. Odjednom se bio rastužio. - Zašto se baš morala tako glupo poskliznuti na stijeni? Imamo izvrsnu plažu. Zar se nije mogla tamo kupati? Poskliznuti se, pasti i slomiti gležanj! To zbilja nije lijepo od nje! Ja je plaćam da pleše i igra bridž, i da održava raspoloženje među ljudima, a ne da ide skakati sa stijena i lomiti noge.

Plesači bi trebali biti oprezniji sa svojim nogama. Bio sam vrlo ljut zbog toga.

Nije pošteno ni prema hotelu.

Melchett ga prekine da bi nastavio s pitanjima.

- I tada je predložila da ova djevojka . . . njezina sestrična . . . dode ovamo u hotel? Prestcott potvrdi gundajući:

- Tako je, Ideja mi se činila dobra. Znae. nisam trebao više platiti. Djevojka bi imala samo smještaj i hranu, a oko plaće su se ona i Josie trebale nagoditi. Tako je bilo dogovoreno. O djevojci nisam ništa znao.

- Ali pokazalo se da je s njom sve u redu? - Da. S njom je bilo sve u redu, barem što se tiče izgleda. Bila je naravno vrlo mlada; pomalo jeftina za mjesto poput ovoga, ali dobra ponašanja: mirna i pristojna. Plesala je dobro, Ljudi su je voljeli.

- Lijepa?

Na ovo pitanje bilo je teško pogoditi odgovor, s obzirom na pomodrijelo, podbuhlo lice. Gospodin Prestcott malo razmisli.

- Osrednje zgodna. Pomalo mišjeg izraza, ako me razumijete. Bez šminke ne bi bila ne znam što. Ali ovako je ipak uspjevala izgledati privlačno.

- Mladići su se motali oko nje?

- Znam što pokušavate doznati, gospodine - uzbuđeno će gospodin Prestcott. - Nikada ništa nisam primijetio! Ništa posebno. Par momaka se vrtilo oko nje, ali nije bilo ništa ozbiljno. Rekao bih, ništa što bi se moglo dovesti u vezu s davljenjem. Izvrsno se slagala i sa starijim ljudima; bila je prava mala brbljavica. Izgledala je vrlo djetinjasto, razumijete. To ih je zabavljalo.

Narednik Harper reče dubokim, sanjalačkim glasom:

- Gospodina Jeffersona, na primjer? Direktor potvrdi.

- Da, mislio sam baš na gospodina Jeffersona. Provodila je mnogo vremena s njim i njegovom obitelji. Znao ju je povesti u šetnju svojim kolima. Gospodin Jefferson neobično voli mlade ljude, vrlo je dobar prema njima. Ne želim da se ovo krivo protumači: Gospodin Jefferson je bogalj. Ne može se mnogo kretati, može jedino onamo kamo stižu njegova invalidska kolica. Ali uvijek mu je drago kada vidi mladariju kako se zabavlja; rado ih prati dok igraju tenis ili se kupaju; on sam priređuje za njih zabave. Voli mladost, nije nimalo ogorčen iako bi za to imao dovoljno razloga. Rado viđen gospodin, divne naravi, ako smijem primijetiti.

- On se zanimao za Ruby Keem? - upita Melchett.

- Zabavljalo ga je njeno brbljanje, rekao bih. - Da li je i njegova obitelj dijelila to mišljenje?

- Bili su uvijek vrlo ljubazni prema njoj. - On je, zar ne, obavijestio policiju o njenom nestanku? - pitao je Harper. Uspio je svojim riječima dati takav ton predbacivanja da je direktor smjesta odgovorio:

- Postavite se na moje mjesto, gospodine Harper. Ni u snu nisam pomislio da se dogodilo nešto

ozbiljno. Gospodin Jefferson je uletio u moj ured uzbuđen, čak bijesan. Djevojka nije spavala u svojoj sobi. Nije se pojavila u plesnoj točki.

Mislio je da se odvezla nekamo kolima i da joj se dogodila nesreća. Treba smjesta obavijestiti policiju. Treba povesti istragu. Bio je silno uzrujan i prilično se zapovjednički držao. Istoga je trena sam nazvao policiju.

- Nije se savjetovao s gospođicom Turner?

- Josie se to nije naročito svidjelo, kako sam primijetio. Ta ju je čitava ta stvar strašno srdila - hoću reći, ljutila se na Ruby. Ali što je mogla reći?

- Mislim - reče Melchett - da bismo trebali otići do gospodina Jeffersona . . . Je li, Harper?

Narednik Harper pristane te ih gospodin Prestcott povede gore do apartmana Conwaya Jeffersona; bio je na prvom katu, prozori su mu gledali na more.

Melchett upita nemarno:

-Prilično imućna?

- Rekao bih, vrlo imućan. Kad je kod nas, ne štedi ni na čemu. Uvijek najbolji apartman, jelo a la carte, skupa vina - uvijek samo najbolje.

Melchett potvrdi glavom. Gospodin Prestcott pokuca na vanjska vrata, na što ih ženski glas iz sobe pozove da uđu. Direktor je ušao prvi, a ostali za njim. Kad se gospodin Prestcott obratio ženi što je sjedila do prozora, u glasu mu se osjeti ton ispričavanja.

- Gospodo Jefferson, beskrajno mi je žao što vas smetamo, ali ova su gospoda iz policije i svakako moraju razgovarati s gospodinom Jeffersonom. Pa . . . ovaj . . . pukovnik Melchett, narednik Harper i, ovaj . . . inspektor, ovaj . . . Slack, gospoda Jefferson! - Gospoda Jefferson poprati upoznavanje naklonom glave.

Posve nezanimljiva žena, u prvi mah pomisli pukovnik Melchett. Ali kad joj se na usnama, dok je govorila, pojavio slab smiješak, morao je promijeniti mišljenje. Imala je izvanredno privlačan i simpatičan glas, a oči - boje svijetloga lješnjaka - bile su doista lijepe. Bila je nenametljivo ali ukusno odjevena; prema pukovnikovoj ocjeni, mogla je biti blizu trideset i pete.

- Moj svekar - počne ona - spava. Prilično je slab, a ovaj je slučaj za njega bio težak udarac. Morali smo poznati liječnika pa mu je dao sredstvo za umirenje.

čim se probudi, sigurno će odmah htjeti s vama razgovarati. Možda vam u međuvremenu, mogu ja što god pomoći? Ne biste li sjeli?

Gospodin Prestcott, sretan da se može napokon izvući, reče pukovniku Melchettu:

- Pa . . . ovaj . . . ako vam više nisam potreban . . . - i zahvalno prihvati dopuštenje da se povuče.

Nakon što su se vrata za njim zatvorila, atmosfera u sobi odmah postane ugodnija i poprimi više društveni ton. Adelaide Jefferson širila je oko sebe smirenost. Bila je od onih žena koje, čini se, nikada ne kažu ništa značajno ali zato potiču na razgovor druge, stvarajući osjećaj ugone. I sada je dodirnula pravu temu počevši:

- Ovaj se slučaj sviju nas neobično kosnuo. Znae, mi smo provodili prilično vremena u društvu jadne djevojke. Moj je svekar strašno potresen. Ruby mu je bila vrlo draga.

- Ako sam dobro shvatio - reče pukovnik Melchett - gospodin Jefferson je bio taj koji je obavijestio policiju o njenem nestanku.

Htio je vidjeti kako će ona na to reagirati. U očima joj se na trenutak pojavio bljesak . . . jedva primjetni bljesak . . . srdžbe? . . . zabrinutosti? . . . nije mogao točno odrediti; ali nešto je tu ipak bilo; učinilo mu se, osim toga, da se morala napregnuti prije no, što će nastaviti, kao da se pred njom nalazio kakav neugodan zadatak.

- Tako je - počne objašnjavati. - Budući da je invalid, on se vrlo brzo uzbudi i zabrine. Pokušavali smo ga uvjeriti da je sve u redu i da za njeno izbivanje postoji neko prirodno objašnjenje, te da ni sama djevojka ne bi voljela da se obavijesti policija. -On je ipak navaljivao. Ali - ona lagano slegne ramenima -on je imao pravo; a mi krivo!

- Koliko ste, zapravo, poznavali Ruby Keen, gospodo Jefferson? - pitao je dalje Melchett. Ona se zamisli.

- Teško je reći. Moj svekar vrlo voli mlade ljude i rado se njima okružuje. Ruby je za njega bila nešto novo; oduševljavalo ga je i zabavljalo njeno brbljanje.

Često je u hotelu bila u našem društvu; moj ju je svekar ponekad izvezio u šetnju, kolima.

Glas joj je bio posve nezainteresiran. Melchett pomisli: Mogla bi reći mnogo toga kad bi htjela, ali naglas reče:

- Biste li mi ispričali sve što znadete o događajima prošle večeri?

- Svakako, ali bojim se da će malo od toga biti korisno. Poslije večere Ruby je došla sjesti k nama u predvorje. Ostala je s nama čak i nakon što je već započeo ples. Bili smo se dogovorili za partiju bridža, ali smo još čekali Marka.... ovaj, hoću reći, Marka Gaskella, moga šurjaka koji je morao završiti neka važna pisma. On je, znate, bio muž kćeri gospodina Jeffersona. I Josie. Ona je trebala biti četvrta.

- Je li se to često događalo?

- Vrlo često. Ona je prvorazredni igrač i. naravno, vrlo simpatična. Moj je svekar strastven igrač bridža i kad god može, traži Josie da bude četvrti, umjesto kojeg nepoznatog gosta. Naravno, kako se ona mora brinuti i za druge goste. ne može uvijek igrati s nama, ali igra kad god može, a kako moj svekar - ona se neprimjetno nasmiješi - u hotelu troši prilično novaca, uprava je posve zadovoljna ako nam Josie ponekad učini tu uslugu.

- Vama ss Josie dopada? - zanimalo je Melchetta.

- Da, dopada mi se. Uvijek je vesela i raspoložena, mnogo radi i čini se da voli svoj posao. Lukava je ali nije intelektualka, i . . . da, nikada se ne pravi važna.

Vrlo je prirodna.

- Molim vas nastavite, gospođo Jefferson. - Kao što rekoh, Josie je morala složiti četvorke za bridž a Mark je pisao, stoga je Ruby sjedila s nama nešto duže no obično. Kada se Josie pojavila, Ruby je otišla otplesati svoju prvu točku s Raymondom - on je profesionalni plesač i učitelj tenisa. Ona se kasnije vratila, upravo kaža nam se i Mark pridružio. Zatim je opet otišla plesati s nekim mladićem, a nas četvoro počeli smo igrati bridž. - Tu zastane, uz lagan pokret što je odavao bespomoćnost. - I to je sve što znam! Jedanput sam je letimično vidjela kroz staklo kako pleše, ali bridž je toliko napeta igra da gotovo i nisam gledala oko sebe. Zatim je u ponoć došao Raymond i vrlo uznemiren pitao Josie gdje je Ruby. Josie ga je, prirodno, nastojala smiriti, ali . . .

- Zašto, »prirodno«, gospođo Jefferson? prekine je mirnim glasom narednik Harper.

- Pa . . . poče ona oklijevajući; čini se, pomisli Melchett, pomalo zbunjenom. - Josie nije htjela da se djevojčino izbivanje preuveliča. Ona se, na neki način, smatrala odgovornom za nju. Rekla je da je Ruby vjerojatno u svojoj sobi, da se već ranije te večeri tužila na glavobolju. Uzgred, mislim da to nije istina; Josie je to rekla samo kao izgovor. Raymond je otišao telefonirati u njenu sobu, ali očito mu se nitko nije javio jer se ubrzo vratio, prilično ljutit - temperamentan je, znate. Josie se udaljila s njim pokušavajući ga umiriti i napokon je ona plesala s njim umjesto Ruby. Prilično odvažno od nje, jer kasnije je bilo očito da je opet povrijedila gležanj. Poslije plesa vratila se k nama i pokušavala smiriti gospodina Jeffersona. On se tada već bio zabrinuo.

Napokon smo ga ipak uvjerali da ode u krevet; rekli smo mu da je Ruby vjerojatno izišla kolima i da je imala nekakav kvar. Otišao je na spavanje vrlo zabrinut i jutros se odmah počeo uzrujavati. - Ona opet zastane. - Ostalo vam je poznato.

- Hvala, gospođo Jefferson. Moram vas još pitati: naslućujete li možda tko je to mogao učiniti?

- Nemam pojma. - odgovori ona bez oklijevanja. - Bojim se da vam u tome ni najmanje ne mogu pomoći.

- Nije li djevojka koji put nešto spomenula? - uporno nastavi Melchett - Nešto o ljubomori, možda? O nekome koga se bojala? O nekom momku s kojim je bila intimna?

Na svaki njegov upit Adelaide Jefferson samo je odmahivala glavom. Činilo se da nema više što reći. Narednik predloži da prvo ispitaju mladoga Georgea Bartletta i da se kasnije vrate do gospodina Jeffersona. Kako je pukovnik Melchett to odmah prihvatio, dobivši u međuvremenu od gospođe Jefferson obećanje da će ih obavijestiti čim se gospodin Jefferson probudi, trojica ljudi napustiše sobu.

- Krasna žena - reče pukovnik dok su zatvarali za sobom vrata.

- Doista prava dama - potvrdi narednik Harper.

7. poglavlje

George Bartlett bio je mršav, koščat mladić s istaknutom jabučicom i ogromnim poteškoćama u izražavanju. Bio je u takvom stanju drhtavice da je bilo neobično teško od njega dobiti sređenu izjavu.

- Mislim, to je strašno, zar ne? O takvim se stvarima čita u nedjeljnim novinama, ali čovjek ne vjeruje da se to doista događa.

- U ovom slučaju, na žalost, nema mjesta sumnji, gospodine Bartlett - reče narednik. - Ne, ne, Naravno da nema. Ali sve je to toliko zbrkana. Milje odavde, i uopće . . . u nekoj ladanjskoj kući, ako se ne varam. Mora da je stvorilo lijepu zbrku u susjedstvu, ha?

Odlučivši uzeti stvar u svoje ruke, pukovnik Melchett upita:

- Koliko ste poznavali ubijenu djevojku, gospodine Bartlett?

- Oh, ne . . . ovaj . . . ne baš naročito dobro, gospodine. Ne, doista, gotovo je uopće nisam . . . ovaj, poznavao, ako me razumijete. Plesao sam s njom nekoliko puta, šetnja, koji sat tenisa, shvaćate.

- Vi ste, ako se ne varam, bili posljednji koji ju je sinoć vidio živu?

- Pretpostavljam da jesam. Ne zvuči li to grozno? Hoću reći, bila je posve u redu kad sam je vidio - posve u redu.

- U koliko je to sati bilo, gospodine Bartlett?

Ovaj, znate, ja nemam osjećaj za vrijeme.

Nije bilo jako kasno, ako me razumijete. - Plesali ste s njom?

- Da, zapravo . . . pa, jesam. Ali nešto ranije. Da vam objasnim. To je bilo neposredno poslije njene plesne točke. Mora da je bilo deset ili deset i trideset, jedanaest, nisam siguran.

- Dobro, nije važno vrijeme. To možemo ustanoviti. Recite nam, molim vas, točno što se dogodilo.

- Dakle, plesali smo, to znate. Ja baš nisam naročit plesač.

- Ne zanima nas kako vi plešete, gospodine Bartlett.

George Bartlett pogleda uplašeno pukovnika i promuca:

- Ne, pa . . . naravno . . . sigurno vas ne zanima. Dakle, kako rekoh, plesali smo krug za krugom i ja sam joj nešto pričao, ali Ruby nije mnogo govorila, pomalo je čak i zijevala. Kao što rekoh, nisam baš briljantan plesač i djevojke . . . da, djevojke se brzo, ovaj, zamore, ako me razumijete. Ja znam kada se moram izgubiti i onda jednostavno kažem: »U redu!cc i tu se završi.

- I kad ste je posljednji put vidjeli?

- Kada se penjala stubama u svoju sobu.

- Nije spominjala da ima dogovor? Ili da se ide provozati? Ili da ide na . . . , ovaj, na spoj? pukovnik s teškoćom izgovori riječ kojom se obično nije služio.

- Meni nije - Bartlett tužno odmahne glavom. - Mene je jednostavno ostavila.

- Kako se ponašala? Je li izgledala uplašena, zamišljena, kao da je nešto muči?

George Bartlett promisli, zatim zaniječe glavom.

- Činilo se da joj je dosadno. Zijevala je, kako rekoh. Ništa više.

- A što ste vi radili, gospodine Bartlett? upita Melchett.

- Kako?

- Što ste vi radili kad vas je Ruby Keen napustila?

George Bartlett se zabljuje u njega: - Da vidimo. Što sam ja radio? - Čekamo da nam vi to kažete.

- Da, da, naravno. Vraški teško, sjetiti se svega, zar ne? čekajte da vidim. Ne bi me začudilo da sam otišao nešto popiti u bar.

- Jeste li, ili niste, otišli u bar nešto popiti? - To i jest problem. Nešto sam popio. Ali ne znam je li to bilo upravo tada. čini mi se da sam izišao napolje, znate. Malo na zrak. Prilično je zagušljivo za rujan. Vani je vrlo ugodno. Da, tako je. Malo sam prošetao, a onda sam se vratio i nešto popio, a zatim sam se opet odšetao u plesnu dvoranu. Nisam radio nešto naročito. Primijetio sam da, kako se ono zove, Josie . . . ova j ponovno pleše. S onim učiteljem tenisa. Dugo nije plesala, imala je iščašen gležanj, ili nešto slično.

- To pokazuje da ste se vratili u ponoć. Želite nas uvjeriti da ste proveli više od sata šecući naokolo?

- Pa, znate, i pio sam. Osim toga sam, ovaj . . . , razmišljao o nekim stvarima.

Ova izjava naišla je na više nevjerice no sve ostale. Pukovnik Melchett nastavi oštro:

- O čemu ste razmišljali?

- Ne znam točno. O svačemu - odvraća gospodin Bartlett neodređeno.

- Imate li kola, gospodine Bartlett? - Da, svakako, kola imam.

- Gdje su bila - u hotelskoj garaži?

- Ne, bila su zapravo u dvorištu. Mislio sam se malo provozati.

- Možda ste se doista i provozali? - Ne, ne, nisam. Kunem se da nisam.

- Niste li, na primjer, povelili i gospođicu Keen na malu šetnju?

- Oh, zaboga, ma slušajte. Na što vi to ciljate? Nisam, kunem se da nisam.

Zaboga . . .

- Hvala, gospodine Bartlett. Mislim da za sada pitanja više nema. Za sada - ponovi pukovnik Melchett, naglašavajući svaku riječ.

Ostavili su gospodina Bartletta da za njima gleda s grotesknim izrazom straha na svom ne previše pametnom licu.

- Glupi mladi magarac - reče pukovnik Melchett. - Ili možda nije?

Narednik Harper kimnu glavom.

- Dug je još put pred nama - zaključili.

8. poglavlje

Ni noćni portir niti barmen nisu se pokazali korisnima. Noćni portir se sjećao da je neposredno poslije ponoći nazivao u sobu gospođice Keen i da nije dobio odgovora. Nije vidio gospodina Bartletta ni da je izlazio niti da se vraćao u hotel. Mnogo je gospode i dama ulazilo i izlazilo. jer noć je bila lijepa. K tomu, osim glavnih ulaznih vrata na predvorju bilo je još i pokrajnjih što su vodila iz hodnika. Bio je prilično siguran da gospođica Keen nije izišla na glavni ulaz, ali ako se spustila iz svoje sobe, koja je bila na prvom katu, mogla se poslužiti stubama što su sa dna hodnika vodile napolje na terasu. Mogla je onuda vrlo lako izići neprimijećena. Vrata se nisu zaključavala sve dok u dva sata ne bi završio ples.

Barmen se sjećao da je gospodin Bartlett bio prošle večeri u baru, ali nije mogao reći u koliko sati. činilo mu se da je to moglo biti negdje sredinom večeri. Gospodin Bartlett sjedio je naslonjen o zid i činilo se da je prilično turoban. Nije znao koliko se dugo tamo zadržao. Mnoštvo vanjskih gostiju neprestance je ulazilo i izlazilo iz bara. Gospodina Bartletta je, doduše, vidio, ali nikako nije mogao odrediti u koje vrijeme.

Dok su napuštali bar, približio im se dječčić od nekih devet godina, koji im se odmah uzbuđeno obratio:

- Recite, jeste li vi detektivi? Ja sam Peter Carmod! Moj djed, gospodin Jefferson, nazvao je policiju zbog Ruby. Jeste li iz Scotland Yarda? Ne smeta vas što to pitam, zar ne?

Pukovnik je Melchett upravo htio nešto kratko odsjeći, kadli se umiješa narednik Harper. Počeo je dobroćudno i prijazno:

- Sve je u redu, sinko. Posve je prirodno da te to zanima, zar ne?

- Da, zanima me. Sviđaju li se i vama krimići? Meni se sviđaju. Sve ih čitam, imam već autograme od Dorothy Sayers i Agathe Christie i Dickson Carra i H. C. Baileyya. Hoće li i o ovom ubojstvu pisati u novinama?

- Jasno da će biti u novinama - reče narednik Harper mračno.

- Shvaćate, ja se idućeg tjedna vraćam u školu, i svima ću moći pričati kako sam je poznavao - kako sam je dobro poznavao.

- Kakvom ti se ona činila, ha?

- Pa, nisam je baš naročito volio - odgovori Peter nakon kraćeg razmišljanja. - Mislim da je bila prilično glupa. Ni mama ni stric Mark nisu je voljeli. Samo djed. Djed vas, uostalom, želi vidjeti. Edwards vas već traži.

Narednik Harper ohrabrujuće promrmlja:

- Znači, tvoja mama i stric Mark nisu baš voljeli Ruby Keen? A zašto?

- O, to ne znam. Uvijek se u sve miješala. I nije im se svidjelo što djed podiže toliku buku zbog nje. Čini mi se - nastavi živahno Peter da im je drago što je mrtva.

Narednik Harper zamišljeno se zagleda u njega.

- Jesi li, ovaj . . . čuo da su to rekli?

- Dakle, ne baš to. Tetak Mark je rekao: »Pa, to je svakako jedno od rješenja«, a mama ga je prekorila: -Da, ali kako grozno rješenje!, a tetak Mark je dodao da nema smisla biti licemjerman.

Ostali su izmijenili poglede. U tom trenutku prišao im je dobro izbrijan i vrlo pristojno obučen čovjek sa tamnoplavom odijelom od serža.

- Oprostite, gospodo. Ja sam sobar gospodina Jeffersona. On se upravo probudio i poslao me da vas potražim; rado bi vas vidio.

Opet su se popeli do apartmana Conwaya Jeffersona. U dnevnoj sobi Adelaide Jefferson razgovarala je s visokim nemirnim čovjekom što je nervozno tumarao po sobi. On se naglo okrene da bi pogledao pridošlice.

- Oh, da. Drago mi je da ste došli. Moj je tast već pitao za vas. Sada je budan.

Nemojte ga, molim vas, uzbuđivati više no što je neophodno. Njegovo zdravlje nije dobro. Pravo je čudo što ga ovaj udarac nije sahranio.

- Nisam znao da mu je zdravlje toliko loše - začudi se Harper.

- Ni on to ne zna - reče Mark Gaskell radi se o srcu, znate. Liječnik je upozorio Addie da ga se ne smije previše uzbuđivati ili uzrujavati. Nagovijestio je, manje-više, da se kraj može očekivati svakoga trenutka, nije li tako, Addie?

Gospoda Jefferson kimnu.

- Nevjerojatno je da se tako dobro oporavio - reče.

Na to će Melchett suho:

- Ubojstvo baš i nije nešto što bi čovjeka umirilo. Bit ćemo pažljivi koliko god bude moguće. - Dok je govorio, pokušavao je ocijeniti Marka Gaskella.

Momak mu se nije osobito dopao. Drsko, bezobrazno lice, orlovski nos. Jedan od onih koji uvijek dobiju ono što žele i koje žene jednostavno obožavaju. »Ali nije od onih kojima čovjek može vjerovati, reče u sebi pukovnik Melchett.

Bezobziran - to je bila riječ koja ga je najbolje opisivala. Jedan od onih koji ne prezaju ni od čega.

Uz prozor velike spavaće sobe što je gledala na more sjedio je u svojim invalidskim kolicima Conway Jefferson. Svatko tko bi se našao s njim u istoj prostoriji odmah bi osjetio snagu i privlačnost toga čovjeka. činilo se kao da su povrede koje su od njega napravile bogalja utjecale da se sva vitalnost njegova razmrskana tijela sakupi , u jednom suženom, ali zato intenzivnijem žarištu. Imao je lijepu glavu, crvena mu je kosa bila lagano prošarana srebrom. Izbrazdano i energično lice bilo je preplanulo od sunca, a oči su se začudno plavile. Na njemu se uopće nisu vidjeli znaci slabosti ili bolesti. Duboke bore na njegovu licu bile su crte patnje, a ne slabosti. Bio je to čovjek koji se nikada nije tužio na sudbinu; prihvaćao ju je i borio se da je pobijedi.

- Drago mi je da ste došli - reče obuhvaćajući ih pogledom svojih živahnih očiju. Zatim nastavi, gledajući Melchetta: - Vi ste šef policije iz Redfordshirea?

Točno? A vi ste narednik Harper? Sjednite. Cigarete su na stolu do vas.

Oni zahvale i sjednu, a Melchett reče:

- Koliko sam razumio, vi ste se, gospodine Jeffersone, zanimali za ubijenu djevojku?

Brz iskrivljen osmjeh pojavi se na njegovu izbornu licu.

- Da, sigurno ste već čuli! Dakle, to nije tajna. Koliko su vam moji rekli? - Dok je ovo govorio, pogledavao je čas jednoga čas drugoga.

- Gospoda Jefferson rekla nam je samo da nas je zabavljalo djevojčino brbljanje - odgovori mu Melchett - i da vam je bila nešto poput štíćenice. S gospodinom Gaskellom gotovo i nismo razgovarali.

Conway Jefferson se smiješio.

- Addie je vrlo diskretna osoba, blago njoj. Mark bi vjerojatno bio mnogo manje suzdržljiv. Mislim, Melchett, da će biti najbolje ako vam otvoreno iznesem neke činjenice. To je potrebno kako biste mogli razumjeti moj stav. Za početak se moram vratiti na veliku tragediju mog života. Prije osam godina izgubio sam u avionskoj nesreći ženu, kćer i sina. Otada imam osjećaj da sam izgubio polovicu samoga sebe, i ne mislim pri tome na svoje fizičke patnje! Ja sam obiteljski čovjek. Moja snaha i zet vrlo su dobri prema meni. Učinili su sve da mi nekako nadomjeste moju rođenu djecu. Ali ja sam - posebice u posljednje vrijeme - shvatio da oni, napokon, imaju i svoj vlastiti život. Morate, dakle, razumjeti da sam ja u biti usamljen čovjek. Volim mladež. Uživam u njoj. Nekoliko sam puta razmišljao o usvajanju nekog dječaka ili djevojčice. Posljednjih sam nekoliko mjeseci postao vrlo blizak s djetetom koje su ubili. Bila je potpuno prirodna - apsolutno nepokvarena. Brbljala bi o svom životu i iskustvima u pantomimama i putujućim društinama, o djetinjstvu što ga je s mamom i tatom provela po jeftinim sobama. Život toliko različit od svega što sam ja poznao! Nikad se nije tužila, nikad ga nije smatrala bijednim. Naprosto jedno prirodno dijete koje se nije jadalo, koje je teško radilo; jedno nepokvareno i dražesno dijete. Nije možda bila dama, ali hvala bogu, nije bila niti vulgarna, ili - odvratne li riječi - otmjena. Gospodo, bio sam odlučio da je usvojim. Trebala je postati mojom kćeri po zakonu. To, nadam se, objašnjava moju zabrinutost zbog nje i korake što sam ih bio poduzeo kada sam čuo za njezin neobjašnjiv nestanak.

Usljedila je stanka. Narednik Harper, čiji je bezosjećajan glas lišio vlastite riječi ma kakvog uvredljivog prizvuka, upita:

- Mogu li vas upitati što su na to rekli vaš zet i snaha?

Jefferson brzo odgovori:

- Što su mogli reći? Možda im se nije svidjelo. Takve stvaari obično izazivaju predrasude. Ali držali su se vrlo dobro . . . da, vrlo dobro. Nije to isto kao da oni, recimo, ovise o meni.

Kada se moj sin Frank ženio, ja sam mu odmah prepisao polovicu svoga imetka. To je uvijek bio moj stav. Ne treba pustiti djecu da čekaju na tvoju smrt. Njima je novac potreban dok su mladi, a ne kada ostare. Isto tako, kada se moja kći Rosamunda odlučila udati za siromaha, i njoj sam prepisao povećí iznos. To je, nakon njezine smrti, naslijedio moj zet. Dakle, vidite, to pojednostavljuje cijelu stvar s financijske strane.

- Shvaćam - reče narednik Harper. Ali u glasu mu se ipak osjećala neznatna suzdržljivost. Conway Jefferson smjesta se okomi na to.

- Ali ne odobravate, ha?

- Nije na meni da to kažem, gospodine, ali iskustvo potvrđuje da obitelji uvijek ne reagiraju razumno.

- Rekao bih da ste u pravu, naredniče, ali moram vas podsjetiti da gospodin Gaskell i gospoda Jefferson nisu, pravo uzevši, moja obitelj. Mi nismo u krvnom srodstvu.

- To je, naravno, nešto drugo - prizna narednik.

Conway Jefferson na trenutak trepne očima. - što ne znači da me nisu smatrali starom budalom! Tako bi, valjda, svatko reagirao. Ali ja nisam glup. Poznajem ljude. S malo dodatnog odgoja i usavršavanja, Ruby Keen mogla se pojaviti u svakom društvu.

- Bojim se da smo prilično nametljivi i znatiželjni, ali moramo saznati sve činjenice - reče Melchett. - Vi ste namjeravali djevojku potpuno opskrbiti . . . odnosno, ostaviti joj novac . . . ali niste to još učinili?

- Jasno mi je na što ciljate: na mogućnost da se netko okoristi djevojčinom smrću. Ali to je isključeno. Postupak oko usvajanja bio je u toku, ali još nije bio završen.

- Znači, ako bi se vama nešto dogodilo . . .? - ubaci Melchett, ostavljajući rečenicu nezavršenom.

Conway Jefferson brzo odgovori:

- Što bi mi se moglo dogoditi! Ja sam bogalj, ali nisam bolesnik, iako liječnici prave ozbiljno lice i opominju da ne treba pretjerivati. Ne treba pretjerivati!

Jak sam kao konj! No, ipak sam svjestan fatalnosti koje život donosi sa sobom.

Imam i razloga da budem, rekao bih! I naj snažniji čovjek može iznenada umrijeti, posebice u ovo vrijeme prometnih udesa. Ali i za to sam se pobrinuo; prije desetak dana napravio sam novu oporuku.

- Doista? - Narednik Harper se nagne: - Ostavio sam iznos od pedeset tisuća funti Ruby Keen koji dobiva kada navršši dvadeset i petu, odnosno kada zakonski dolazi u posjed glavnice.

Narednik Harper i Melchett zinu. Harper reče sa strahopoštovanjem:

- To je velik novac, gospodine Jefferson. - Prilično velik.

- I vi ste ga htjeli ostaviti djevojci koju ste poznavali svega, nekoliko tjedana?

U plavim se očima pojavi bljesak gnjeva. - Moram li neprestance ponavljati? Ja nemam krvne rodbine: ni nećaka, ni bratića, nikoga! Mogao sam sve ostaviti za dobrotvorne svrhe. Meni se, međutim, više svidjelo ostaviti nekoj određenoj osobi. Nasmijao se. - Pepeljuga što se preko noći pretvara u princezu! Vilinski kum, umjesto vilinske kume. Zašto ne? Novac je moj. Ja sam ga zaradio. - Jeste li još kome što ostavili? - upita pukovnik Melchett.

- Nešto malo Edwardsu, mom sobaru, a ostatak Marku i Addie, u jednakim dijelovima. - Je li taj ostatak - oprostite - neka veća svota?

- Vjerojatno nije. Teško je točno reći; vrijednost uloženog novca neprekidno se mijenja. Ta će svota, pretpostavljam, nakon što budu isplaćeni troškovi pogreba i sve ostalo, biti između pet i deset tisuća funti.

- Ah, shvaćam.

- I nemojte misliti da sam se prema njima loše ponio. Kao što sam već spomenuo, ja sam bio razdijelio svoj imetak kad su mi se djeca poženila. Sebi sam bio ostavio doista neznatan dio. Ali nakon . . . nakon tragedije morao sam se nečim baviti. Bacio sam se u poslove. U svojoj kući u Londonu dao sam uvesti direktnu telefonsku liniju koja je moju spavaću sobu spajala s uredom.

Radio sam veoma naporno; to mi je pomoglo da ne mislim i davalo mi osjećaj da me sakatost nije pobijedila. Bacio sam se, dakle, na posao - tu mu glas postane dublji, kao da govori više sebi no slušateljima . . . i, po nekoj čudnoj ironiji, uspijeva sam u svemu što bih započeo! Uspijevale su mi i najsmjelije špekulacije. Ako sam se kockao, dobivao sam. Sve čega bih se dotakao pretvaralo se u zlato. Na svoj ironičan način sudbina je, valjda, htjela upostaviti ravnotežu.

Bore patnje opet su se pojavile na njegovu licu. Pribravši se, on im se iskrivljeno nasmiješi. - Prema tome, shvaćate, novac koji sam ostavio Ruby pripadao je samo meni, mogao sam s njim raspolagati prema vlastitom nahodanju. - Nedvojbeno, dragi prijatelju - ubaci brzo Melchett - u to uopće nitko ne sumnja.

- Vrlo dobro - nastavi Conway Jefferson. - A sada bih i ja, ako dopuštate, postavio nekoliko pitanja. Htio bih čuti više o ovom groznom slučaju. Sve što znam jest da je . . . da je mala Ruby nadena udavljena u nekoj kući dvadeset milja odavde.

- To je točno, u Gossington Hallu. Jefferson se namršti.

- Gossington? To je : . .

- Kuća pukovnika Bantryja.

- Bantry! Arthur Bantry? Ali ja ga poznajem. Znam i njega i njegovu suprugu!

Upoznali smo se prije nekoliko godina u inozemstvu. Nisam znao da žive u ovom dijelu svijeta. Pa to je . . . - i on zašuti.

Narednik Harper ubaci prijazno:

- Pukovnik Bantry večerao je prošlog ponedjeljka ovdje u hotelu. Niste ga vidjeli?

- Ponedjeljak? Ponedjeljak? Ne, vratili smo se kasno. Bili smo u Harden Headu. Na povratku smo negdje usput i večerali.

- Ruby Keen vam nikad nije spomenu, Bantryjeve? - zapita Melchett.

Jefferson zaniječe glavom.

- Ne, nikada. Sumnjam da ih je poznavala. Siguran sam da nije. Nije nikoga poznavala osim ljudi iz kazališta ili sličnih krugova. - On zastane, a zatim će naglo:

- A što Bantry kaže o tome?

- Njemu ništa nije jasno. Sinoć je bio na sastanku konzervativaca. Tijelo je otkriveno jutros. On tvrdi da djevojku nikada nije vidio. Jefferson kimne:

- Doista nevjerojatno.

Narednik Harper pročisti grlo i upita:

- Imate li pojma, gospodine, tko je to mogao učiniti?

- Gospode, kad bih barem znao! - Na ćelu su mu iskočile žile. - To je nevjerojatno, nezamislivo! Da se nije dogodilo, tvrdio bih da se tako nešto uopće ne može dogoditi!

- Ne postoji li možda kakav prijatelj iz prošlosti koji se motao oko nje ili joj možda prijetio?

- Siguran sam da ne postoji. Ona bi mi to sigurno bila povjerila. Nije nikada imala stalnog momka. Sama mi je to rekla. - Narednik Harper pomisli: »Da, kladio bih se da je vama tako rekla. Ali pitanje je . . .

U međuvremenu je Conway Jefferson nastavio:

- Josie bi morala najbolje znati je li se oko Ruby tko vrtio ili joj dosađivao. Zar vam ne bi ona mogla

pomoći?

- Ona kaže da ne zna. Jefferson reče mračno:

- Uvjeren sam da je to djelo nekog manijaka - brutalan način, provala u ladanjsku kuću, čitava priča je toliko nepovezana i besmislena. Ima ljudi te vrste, koji izgledaju posve normalno ali koji zavode djevojke, ponekad čak i djecu, a zatim ih ubijaju.

- Harper potvrdi:

- O, da, ima i takvih slučajeva, ali mi ne poznamo ni jednoga takvoga koji bi djelovao u ovom kraju.

- Razmišljao sam o svim ljudima koje sam vidao s Ruby - nastavi Jefferson. - O gostima ili posjetiocima s kojima je Ruby plesala. Ali svi mi se čine krajnje bezazleni - uobičajeni tipovi. Ona nije imala bliskih prijatelja.

Lice narednika Harpera nije ništa odavalo, ali u očima mu je, neprimjećena od Conwaya Jeffersona, još uvijek titrala iskrica sumnje. »Lako moguće, pomisli, »da je Ruby Keen imala nekog prijatelja, a da Conway Jefferson o tome nije ništa znao." Nije, ipak, rekao ništa.

šef policije upitno ga pogleda a zatim, ustajući, reče:

- Hvala vam, gospodine Jefferson. To je sve što nam je za sada potrebno.

- Nadam se da ćete me obavještavati kako napreduje istraga - reče Jefferson.

- Svakako, ostat ćemo s vama u vezi.

Kad su napustili sobu, Conway Jefferson se zavalio u svojoj stolici. Spuštene vjeđe načas su sakrile prodorno plavetnilo njegovih očiju. Iznenada je poprimio izgled vrlo umorna čovjeka.

Zatim, nakon nekoliko minuta, otvori oči i pozove:

- Edwards?

Sobar se smjesta pojavi iz susjedne sobe. Edwards je poznavao svoga gospodara bolje nego itko. Ostali su, čak i njegovi najbliži, poznavali samo njegovu snagu; Edwards je poznavao njegovu slabost. On je viđao Conwaya Jeffersona umorna, obeshrabrena, izmučena životom, na mahove posve pobijedena nepokretnošću i usamljenošću.

- Molim, gospodine?

- Idi Sir Henryju Clitheringu. On je u Melborne Abbasu. Zamoli ga, u moje ime, da dođe ovamo, ako ikako može, već danas a ne sutra. Reci mu da je vrlo hitno.

9. poglavlje

Kada su se našli na hodniku, narednik Harper primijeti:

- Pa, čini se da smo motiv ipak našli, gospodine.

- Hm - promrlja Melchett. - Pedeset tisuća funti, ha?

- Tako je, gospodine. Ubojstva su se događala i za mnogo manje od toga.

- Da, ali . . .

Pukovnik Melchett ne završi rečenicu. Ali Harper ga je, ipak, razumio. - Ne mislite da je to ovaj put slučaj? Niti ja ne bih rekao, ali morat ćemo i to uzeti u razmatranje.

- Ali, to se razumije. Harper je razlagao dalje:

- Ako je istina ono što gospodin Jefferson tvrdi, da su gospodin Gaskell i gospođa Jefferson već dobro opskrbljeni i da će osim toga naslijediti još i pristojan dio, tada doista nije vjerojatno da bi se oni odvažili na tako brutalno ubojstvo.

- Upravo tako. Njihovo će financijsko stanje, ipak, trebati provjeriti. Ne bih mogao reći da mi se Gaskellov izgled osobito dopada učinio mi se lukavom, bezobzirnom osobom ali to još nije razlog da ga proglasimo ubojicom. - Znaite, gospodine, ne bih rekao da se radi o jednom od njih; osim toga, prema onome što Josie kaže, ne vidim za to fizičkih mogućnosti. Između dvadeset do jedanaest i ponoći oboje je igralo bridž. Ne, po mom mišljenju postoji druga, mnogo vjerojatnija, mogućnost.

- Momak Ruby Keen? - dobaci Melchett. - Tako je, gospodine. Neki ogorčeni mladić; možda ne odviše pametan. Netko, koga je, rekao bih, poznavala prije no što je došla ovamo. Možda su planovi za usvajanje, ako je za njih doznao, bili polučujuća kap. Shvatio je da će je izgubiti, vidio je kako se sve više od njega udaljava i prelazi u posve drukčije društvene sfere, poludio je, bijes ga je zaslijepio, nagovorio ju je da dođe na sastanak prošle noći, posvađao se s njom oko toga, potpuno izgubio glavu i ubio je.

- A kako je dospjela u Bantryjevu biblioteku?

- To se lako može objasniti. Bili su u njegovim kolima kad ju je ubio. Kasnije, kada je došao k sebi i shvatio što je učinio, prva mu je misao bila kako da se oslobodi leša. Recimo da su se baš nalazili pred ulaznim vratima neke velike kuće. On dolazi na zamisao da će se, ako je nađu u kući, sva strka i zbrka usredotočiti na kuću, a on će se lijepo mirno izvući. Ona je sićušna. Vrlo ju je lako prenio. U kolima ima dlijeto. Nasilno otvara prozor i istovaruje je na sag pred kaminom. Budući da se radi o davljenju, u kolima nema ni krvi ni bilo čega što bi ga moglo odati. Razumijete što mislim, gospodine?

- O da, Harper, sve je to savršeno moguće. Ali nam još uvijek ostaje najvažnije:

Cherchez l'homme.

- Što? O, izvrsno, gospodine. - Narednik Harper vrlo taktično zapljeska ovoj Melchettovoj šali, premda je zahvaljujući izvrsnu pukovnikovu izgovoru, gotovo izgubio pravo značenje riječi.

- Ovaj . . . mislim . . . ovaj . . . da li bih mogao načas razgovarati s vama? - Bio je to George Bartlett, koji je na ovaj način pokušao privući pažnju dvojice ljudi.

Pukovnik Melchett, kojega mladić nije naročito privlačio, a još mu se k tome žurilo da sazna kako je Slack obavio pretragu djevojčine sobe i ispitivanje sobarica, zareži oštro:

- No, što je? što je?

Mladi Bartlett, koji se bio korak-dva ustuknuo , otvarao je i zatvarao usta, nesvjesno ostavljajući dojam ribe u akvariju.

- Pa, ovaj . . . možda, znate, i nije toliko važno. Ipak vam moram reći. Zapravo, ne mogu naći svoja kola..

- Iako mislite: ne možete naći svoja kola? - Strašno zamuckujući, gospodin Bartlett objasni da je htio reći kako ne može naći svoja kola, Napokon se umiješa narednik Harper: - Hoćete reći da su vam ukradena?

George Bartlett zahvalno se okrene prema prijaznijem glasu.

- Pa, to je, znate, upravo to. Mislim, čovjek ne može biti siguran, zar ne?

Mislim, ovaj, da se možda netko samo malo provozao, ne misleći ništa loše, ako me razumijete.

- Kada ste ih posljednji put vidjeli, gospodine Bartlett?

- Dakle, pokušavao sam se prisjetiti. Smiješno, kako se nekih stvari teško sjetiti, zar ne? - Ne, mislim da nije, čovjeku normalne inteligencije - ubaci hladno pukovnik Melchett. - Koliko sam razumio, tvrdili ste da su sinoć bila u dvorištu hotela.

Gospodin Bartlett usudi se prekinuti ga: - To i jest problem . . . jesu li bila?

- Kako mislite jesu li bila? Sami ste tvrdili da su bila.

- Ovaj, hoću reći, mislio sam da jesu. Mislim, pa . . . nisam otišao provjeriti, razumijete? Pukovnik Melchett duboko uzdahne. Pribravši sve svoje strpljenje, reče:

- Dajte da to raščistimo. Kada ste posljednji put vidjeli . . . doista vidjeli . . . svoja kola? Usput, koje su marke?

- Minoan četrnaest.

- I posljednji ste ga put vidjeli, kada? Jabučica Georga Bartletta grčevito je poskakivala gore-dolje.

- Pokušavam se prisjetiti. Vozio sam ih jučer prije ručka. Poslijepodne sam se namjeravao provozati. Ali, nekako . . . znate kako je to . . . otišao sam umjesto toga spavati. Poslije čaja igrali smo pitanja i odgovora, onda sam se kupao.

- A kola su u to vrijeme bila u hotelskom dvorištu?

- Pretpostavljam. Hoću reći, ja sam ih tamo ostavio. Mislio sam, shvaćate, da ću možda nekoga malo izvesti. Mislim, poslije večere. Ali te večeri nisam imao sreće. Nije bilo pomoći. Napokon nisam ni izvezao stara kolica.

- Ali koliko je vama poznato, kola su i dalje stajala u dvorištu?

- Pa, svakako. Mislim, tamo sam ih ostavio, zar ne?

- Biste li bili opazili da nisu bila tamo? Gospodin Bartlett odmahne glavom.

- Sumnjam, znate. Mnogo kola dolazi i odlazi, i tako . . . Ima mnoštvo Minoana.

Narednik Harper potvrdi glavom. Bio je slučajno pogledao kroz prozor. U dvorištu je bilo ništa manje nego osam Minoana četrnaest - bila su to najpopularnija jeftina kola godine.

- Zar ne običavate preko noći spremati kola? - upita ga pukovnik Melchett.

- Obično se ne gnjavim s tim - odvrati gospodin Bartlett. - Vrijeme je lijepo, i tako, znate. Prava je muka spremati kola u garažu.

Pogledavši pukovnika Melchetta, narednik Harper odlučno izjavi:

- Pridružiti ću vam se gore, gospodine. Samo da pronađem Higginsa, on može zapisati izjavu gospodina Bartletta.

- U redu, Harper.

Gospodin Bartlett promrmlja zamišljeno:

- Ipak, morao sam vas obavijestiti, znate. Može biti važno, zar ne?

Gospodin Prestcott osiguravao je svojim plesačicama stan i hranu. Kakva je bila hrana nije poznato; ali stan je bio među najsiriromašnijima u hotelu.

Josephine Turner i Ruby Keen stanovale su u sobama u dnu bijednog, nečistog, uskog hodnika. Malene su sobe gledale prema sjeveru, na stijenu na koju se naslanjao hotel, a bile su namještene ostacima starog namještaja, koji je nekoć predstavljao najveću raskoš i otmjenost u najboljim apartmanima. Međutim, sada, nakon što se hotel modernizirao i sve sobe dobile ugrađene ormare za odjeću, ovi su prostrani viktorijanski ormari, od hrastovine i mahagonija, bili premješteni u sobe za osoblje hotela, ili pak u one što su se iznajmljivale gostima samo kada je, u jeku sezone, hotel bio popunjen. Položaj sobe u kojoj je živjela Ruby Keen, kako su Melchett i Harper odmah opazili, bio je idealan za onoga koji je htio neopazice nestati iz hotela i krajnje neprikladan kada je trebalo

rasvijetliti okolnosti takva nestanka. Na dnu hodnika nalazile su se uske stube što su vodile u isto tako mračan hodnik u prizemlju. Tamo su bila staklena vrata koja su se otvarala na jednu od onih napuštenih terasa s kojih se nije nazirao nikakav vidik. S nje se moglo prijeći na glavnu terasu, ili pak spustiti izravno na vijugavi put što se nešto dalje spajao s kamenom cestom, koju su zbog neravne površine rijetko koristili.

Inspektor Slack bio je silno zaposlen mučenjem sobarica i pretraživanjem Rubyne sobe, gdje se nadao otkriti značajne tragove. Imali su sreću da su sobu zatekli nedirnutu. Ruby Keen nije običavala rano ustajati. Navika joj je bila, kako je otkrio inspektor Slack, spavati do deset ili pola jedanaest, i tek tada zvoniti po doručak. I prema tome, kako je Conway Jefferson vrlo rano uznemirio direktora, policija je preuzela sve u svoje ruke prije no što su sobarice uopće ušle u sobu. Još nisu čak bile stigle ni do hodnika. Ostale sobe u ovom hodniku u ovo su se doba godine otvarale i čistile jedanput tjedno.

- To je prava sreća - objasnio je Slack. Dakle, da je tu ičega bilo, mi bismo to bili otkrili, ali ničega nema.

Ljudi iz glenširske policije već su bili uzeli otiske prstiju, ali nije bilo ni jednoga nepoznatoga; samo Rubyni, Josieni i oni što su pripadali sobaricama - iz jutarnje i popodnevnice smjene. Bilo je i nekoliko otisaka Raymonda Starra, ali njih je opravdala njegova izjava da se zajedno s Josie bio popeo da pogleda gdje je Ruby, kad se u ponoć nije pojavila u dvorani.

U ladicama masivnog radnog stola od mahagonija našli su hrpu pisama i uobičajenih sitnica. Slack ih je vrlo pažljivo pregledao, ali nije našao ništa zanimljivo ni značajno. Računi, potvrde, kazališni programi, kino-karte, izresci iz novina, upute za uljepšavanje iz časopisa. Među pismima bilo ih je od Lil, očito prijateljice iz »Palais de Danse«, u kojima je Lil prepričavala razne događaje i ogovaranja, tvrdeći kako »Ruby svima nedostaje«, da gospodin Findeison toliko često pita za nju! Sav je izvan sebe, doista! Barney se također za nju povremeno raspituje. Inače je sve kao i obično. Staro Gundalo gnjavi kao i prije. Izgrdio je Adu jer je hodala s nekim momkom".

Slack je pažljivo zapisao sva spomenuta imena. Provest će se istraga, ne bi li se iz svega ipak izvukla kakva korisna informacija. U sobi, osim toga, nisu našli ništa značajnijega.

Nasred sobe ležala je, prebačena preko stolice, pjenušava ružičasta plesna haljina, koju je Ruby nosila ranije iste večeri; na podu je, nemarno bačen, ležao par satenskih cipelica s visokom potpeticom, a pored njih, smotan u lopticu, i par svilenih čarapa. Jedna je od njih bila poderana. Melchett se prisjećao da je ubijena djevojka imala gole noge. Slack je saznao da joj je to bio običaj: ona je umjesto čarapa imala na nogama neku vrstu šminke, čarape bi obukla samo ponekad za ples; pokušavajući na taj način nešto uštedjeti. Vrata ormara bila su otvorena, pokazujući izbor blještavih večernjih haljina s pripadajućim cipelama poredanima ispad njih. U košari za rublje našli su nešto prljava donjeg rublja; a komadiće podrezanih noktiju, upotrijebljene maramice za čišćenje lica i vatu umrljanu ružem i lakom za nokte, u košari za otpatke zapravo ništa osim uobičajenog. Činjenice su se činile jasnima. Ruby je dojurila gore, presvukla se, i opet odjurila - ali kamo?

Josephine Turner, koja je trebala najviše znati o Rubynu životu i prijateljima, pokazala se nesposobnom da pomogne. No i to je, kako je naglasio inspektor Slack, možda bilo posve prirodno.

- Ako je istina ovo što ste mi rekli o usvajanju, držim da bi, ovaj, Josie prva nastojala nagovoriti Ruby da prekine sa svim starim prijateljima, koje je možda imala i koji su mogli to pokvariti. Opazio sam da se gospodin invalid strašno uzbuđuje zbog Ruby Keen, tog dražesnog, nevinog, djetinjastog pilenceta.

Ako, dakle, pretpostavimo da je Ruby imala malo oštrijeg prijatelja - to se starom momku, sigurno, ne bi svidjelo. Znači, Rubyna je briga da se to ne dozna. Josie ne zna mnogo ni o djevojci, ni o njenim prijateljima. Ali nikada ne bi pristala da Ruby sve pokvari nekom nepoželjnom vezom. Vrlo je vjerojatno, stoga, da se Ruby - koja je, kako se meni čini, bila prava mala podmuklica! - vrlo trudi da svoje eventualne susrete sa starim prijateljima dobro sakrije. Ona o tome ne priča s Josie jer se boji da joj ova ne kaže:

- A ne, draga moja, nećemo tako.

Ali i sami znate kakve su djevojke, pogotovo one mlade, uvijek polude za grubijanima. I tako, Ruby ga želi vidjeti, on na njen poziv dolazi ovamo, prekida s njom po kratkom postupku, i to tako da joj zavrne vratom.

- Pretpostavljam da imaš pravo, Slack reče pukovnik Melchett, skrivajući odvratnost što ju je osjećao prema neugodnom načinu na koji je Slack predstavljao stvari. - Ako je tako, neće nam biti teško otkriti identitet tog oštrog momka.

- Prepustite vi to samo meni, gospodine samouvjereno će Slack. - Dočepat ću se ja te Lil iz »Palais de Dansea" i izvući iz nje sve što zna i ne zna. Vrlo ćemo brzo doznati istinu. Pukovnik Melchett se pitao hoće li to biti doista tako lako.

Slackova energija i marljivost uvijek su ga umarale. - Ima još netko od koga bi se štošta moglo doznati - nastavio je Slack. - To je onaj profesionalni plesač i učitelj tenisa. On ju je vjerojatno često vidao, mora da ipak zna o njoj više nego Josie. Može se pretpostaviti da je prema njemu bila manje suzdržljiva.

- Već sam o tome razgovarao s narednikom Harperom.

- Izvrsno, gospodine. Ja sam dobro protresao sobarice. Ne znaju ništa. Plesačice im nisu bile simpatične, štoviše, prezirele su ih. Posluživale su ih samo kada to nisu mogle izbjeći. Sobarica je posljednji put bila u sobi sinoć u sedam, kada je otvorila krevete, spustila zavjese i malo pospremila. Vrata do ovih vode u kupaonicu, ako želite pogledati . . .

Kupaonica je bila smještena između Rubyne i nešto veće Joseine sobe. U kupaonici nisu otkrili ništa. Jedino je pukovnik Melchett zinuo od čuda pred količinom sredstava za uljepšavanje što su ih žene u stanju staviti na sebe. Bili su tu redovi staklenki s kremama za lice: masnim kremama, kremama za dan, kremama za noć i hranljivim kremama. Zatim kutije s različitim tonovima pudera; neuredna gomila raznih crvenila za usne, losiona i preparata za bojenje kose, crnila za trepavice, boja za sjenčanje kapaka; najmanje dvanaest različitih boja laka za nokte, hrpa papirnatih maramica za čišćenje lica, komadića vate, prljavih jastučića za puder, te bočice losiona za stezanje pora, za tonificiranje, za smirivanje iritirane kože, i tako dalje, i tako dalje.

- Hoćete li reći - promrmljao je bespomoćno - da žene sve to stavljaju na sebe?

Inspektor Slack, koji je, kao i obično, sve znao, ljubazno ga uputi:

- U privatnom životu, gospodine, ako se tako može reći, žene se drže jedne ili dvije nijanse šminke. Jednu stavljaju preko dana, drugu navečer. One znaju što im pristaje i toga se drže. Ali ove profesionalke, one, recimo, moraju izgledati uvijek drukčije. One izvode svoje plesne točke, i jedne noći to je tango, a druge neki viktorijanski ples u krinolini, a zatim, možda, indijanski; te prema tome moraju uskladiti i šminku.

- Zaboga - reče pukovnik. - Nije čudo što se proizvođači svih ovih pomada i pomadica bogate.

- Laka zarada, to je sigurno - doda Slack. - Laka zarada. Treba, naravno, uložiti nešto para u reklamu.

Nastojeći se osloboditi razmišljanja o zadivljujućem vjekovnom problemu ženskog uljepšavanja, pukovnik Melchett reče:

- Ostaje nam još onaj plesač. To je vaš posao, naredniče.

- Dakako, gospodine.

Dok su silayili u predvorje, Harper upita:

- Što mislite o priči gospodina Bartletta, gospodine?

- Ono o kolima? Mislim da tog momka treba pratiti. Priča je sumnjiva. A što ako se on prošle noći ipak izvezao s Ruby Keen?

10. poglavlje

Narednik Harper nastupao je bez žurbe, prijazno i krajnje suzdržljivo. Slučajevi poput ovoga, u kojima su morale surađivati policije iz različitih pokrajina, bili su uvijek mučni. Premda mu se pukovnik Melchett, kojega je smatrao sposobnim šefom policije, dopadao, bio je ipak zadovoljan što ovo ispitivanje može sam voditi. Narednikovo zlatno pravilo bilo je: nikada ne pretjerivati prilikom prvog ispitivanja. Za početak samo rutinska pitanja. Kod osobe koju ispituje takav postupak izaziva osjećaj olakšanja i navodi je da pri slijedećem ispitivanju bude manje oprezna.

Raymonda je Harper već poznao iz viđenja. Krasan primjerak; visok, vitak i pristao muškarac, na čijem su se potamnjelom licu isticali neobično bijeli zubi.

Bio je tamnopusit i graciozan. U hotelu je -bio poznat po svojoj prijaznosti i susretljivosti.

- Bojim se da vam neću mnogo pomoći. naredniče. Ruby sam, naravno, dosta dobro poznao. Bila je ovdje više od mjesec dana, zajedno smo uvježbavali naše točke, i tako . . . Ali o njoj nemam, zapravo, što reći. Bila je sasvim ugodna ali prilično glupa djevojka.

- Nas posebno zanimaju njeni prijatelji. Njeni muški prijatelji.

- To sam i mislio. Dakle, o tome ništa ne znam. Ovdje u hotelu imala je nekoliko mladih obožavalaca, ali ništa više od toga. Ona je, znate, gotovo isključivo bila s Jeffersonovima.

- Da, Jeffersonovi - ponovi Harper zamišljeno. On lukavo pogleda mladića i upita:

- što vi mislite o svemu tome, gospodine Starr?

- O čemu? - upita hladnokrvno Starr.

- Zar niste znali da se gospodin Jefferson spremao usvojiti Ruby Keen?

Činilo se da je to novost za Starra. On napuči usne i zazviždi:

- Lukavi vražić! Uostalom, kad se stari panj zapali...

- Na vas to ostavlja takav dojam?

- A što bi čovjek drugo rekao? Ako je stari momak htio nekoga usvojiti, zašto nije našao djevojku vlastitog društvenog staleža?

- Ruby vam to nikada nije spomenula?

- Ne, nije. Vidio sam da se nečim silno zanosila, ali nisam znao čime.

- A Josie?

- O, Josie je morala znati što se sprema. Vjerojatno je to ona i isplanirala. Josie nije glupa. Ta djevojka ima glavu na pravom mjestu.

Harper potvrdi glavom. Josie je bila ta koja je pozvala Ruby Kenn u hotel.

Josie je, nedvojbeno, upriličila zbližavanje. Nije čudo da se razljutila kad se Ruby nije pojavila na vrijeme za svoju točku i kada se gospodin Jefferson počeo uzrujavati. Strahovala je da će joj zbog toga propasti dobro smišljeni planovi.

- Što mislite, je li Ruby bila u stanju čuvati tajnu? - obrati se Harper opet Starru.

- Kao i svatko drugi. Ona nije mnogo govorila o svom privatnom životu.

- Je li ikad spomenula . . . nešto . . . nešto o nekom svom prijatelju - nekom koga je od ranije poznavala, - o nekom tko ju je i ovdje posjećivao, ili joj stvarao neprilike? Znae na što mislim, zar ne?

- Znam vrlo dobro na što mislite. Ali, koliko sam mogao zaključiti iz njezinog pričanja, nikoga sličnog nije bilo.

- Hvala. Biste li još bili ljubazni i opisali svojim riječima, što se sinoć dogodilo?

- Svakako. Ruby i ja otplesali smo našu prvu točku, u deset i trideset.

- Niste tada na njoj primijetili ništa neobično?

- Ne, mislim da nisam - odgovori Raymond nakon kraćeg razmišljanja. - Ni kasnije nisam ništa opazio. Morao sam obratiti pažnju svojim partnericama.

Sjećam se jedino da sam primijetio da je nema u plesnoj sali. U ponoć se još nije bila pojavila. Bio sam vrlo srdit i otišao sam se potužiti Josie. Ona je s Jeffersonovima igrala bridž. Nije znala gdje bi Ruby mogla biti i činilo se da se malo trgla. Vidio sam kako je brzo sa strahom pogledala gospodina Jeffersona.

Nagovorio sam orkestar da odsvira još jedan ples, i u međuvremenu otišao u ured i zamolio ih da nazovu Rubynu sobu. Nitko se nije javljao. Vratio sam se do Josie. Ona je mislila da je Ruby možda zaspala.

Glupa ideja, koju je naravno spomenula samo zbog Jeffersonovih! Onda je ustala i rekla da ide gore sa mnom.

- Dobro, gospodine Starr. A što je rekla kad ste ostali nasamo?

- Koliko se sjećam, izgledala je vrlo srdita. Rekla je »Prokleta mala glupača.

Ovo si ipak ne smije dopustiti. To će sve upropastiti. S kim li je mogla otići?

Možda ti znaš?

- Odgovorio sam da ne znam ništa i da sam je posljednji put vidio kada je plesala s mladim Bartlettom. Na što je ona odgovorila: »S njim sigurno nije. što li samo smjera? Nije valjda s onim tipom s filma?

Harper ga oštro prekine:

- Kakav »tip s filma"? Tko je to?

- Ne znam kako se zove. Nikada ne odsjeda u hotelu. Prilično neobičan momak - crnokos, teatralna nastupa. Radi nešto na filmu, čini mi se - tako je barem rekao Ruby. Par puta je ovdje večerao, poslije je plesao s Ruby, ali sumnjam da ga je ona bolje poznavala. Zato sam se i začudio kad ga je Josie spomenula. Rekao sam joj da ga te večeri uopće nisam vidio u hotelu. uAli mora da je s nekim izašla, nastavila je Josie. »A što ću reći Jeffersonovima? Ja sam je pitao kakve veze imaju s tim Jeffersonovi; odgovorila je da nije važno. Još je rekla da neće nikada oprostiti Ruby ako zbog toga bude sve propalo. Tada smo već stigli do Rubyne sobe.

Tamo je, naravno, nismo našli. Bilo je, ipak očito da je ranije te večeri bila u sobi, jer je, prebačena preko stolice, ležala njezina plesna haljina. Josie je pogledala u ormar i zaključila da je morala obući svoju staru bijelu haljinu. Za naš španjolski ples uvijek je, međutim, oblačila crnu baršunastu haljinu. Bio sam sve više ogorčen zbog načina na koji me je Ruby ostavila na cjedilu. Josie me je nastojala smiriti i napokon je odlučila da sama sa mnom otpleše tu točku, kako bismo izbjegli svađu sa starim Prestcottom. Učas se presvukla, sišli smo dolje i otplesali taj tango; figure smo izvodili malo usporeno, zbog njenog gležnja, ali sve je dobro završilo. Josie se držala junački, samo sam ja primijetio koliko ju je boljelo. Poslije me je zamolila da joj pomognem umiriti Jeffersonove. Rekla je da je to neobično važno i ja sam joj, dakako, pomogao koliko sam mogao.

Narednik Harper kimne i zahvali se. U sebi reče: Jasno da je bilo važno. Pedeset tisuća funti. Gledao je kako se Raymond Starr graciozno udaljava.

Krenuo je preko terase, pokupivši usput reket i torbu s teniskim lopticama. Na vratima mu se, također noseći reket, pridruži i gospoda Jefferson te zajedno nastave prema teniskom igralištu.

- Oprostite, gospodine - policajac Higgins pojavi se sav zadihan pored narednika Harpera, koji, tako naglo prekinut u razmišljanju, gotovo poskoči. - Za vas je, gospodine, upravo stigla vijest iz centrale. Jedan je radnik jutros javio da je vidio bljesak, kao od vatre. Prije pola sata našli su spaljena kola u blizini kamenoloma Venovog kamenoloma - gotovo dvije milje odavde. U kolima je nađen poluizgoren leš.

Preko Harperovih se tvrdih crta razlije rumenilo.

- Što je to zahvatilo Glenshire? Epidemija nasilja? - upita. - Jesu li mogli pročitati broj kola?

- Ne, gospodine. Pomoću serijskog broja četrnaest.

Ali identificirat će ga s pomoću motora.

11. poglavlje

Prolazeći zamišljeno predvorjem "Majestica«, Sir Henry Clithering nije pravo ni pogledao goste što su se ondje nalazili. Nešto je, ipak kako to često biva, ipak ostalo zabilježeno u njegovoj podsvijesti i samo čekalo pravi trenutak da izbije u svijest.

Dok se uspinjao stubama na prvi kat, Sir Henry se pitao za uzrok iznenadne prijateljeve žurbe. Conway Jefferson nije bio od onih kojima je uvijek nešto hitno. »Mora da se zbililo nešto posve neočekivano, zaključio Sir Henry. Jefferson nije mnogo okolišao. Pozdravio je prijatelja riječima:

- Drago mi je da si došao . . . Edwards, donesi Sir Henryju neko piće . . .

Sjedni, čovječe. Ti, pretpostavljam, još ništa ne znaš. Novine nisu još ništa objavile?

Sir Henry, čija se znatiželja počela buditi, odmahne glavom.

- O čemu je riječ?

- Riječ je o ubojstvu. Umiješani smo i ja i tvoji prijatelji Bantryjevi.

- Arthur i Dolly Bantry? - Clitheringov ton odavao je nevjericu.

- Točno. Tijelo je, naime, nađeno u njihovoj kući.

Conway Jefferson ispriča mu jasno i sažeto čitav slučaj. Sir Henry ga nije prekidao. Obojica su bila navikla brzo razmišljati. Za vrijeme svog službovanja u prijestolničkoj policiji, Sir Henry bio je poznat po brzom shvaćanju najbitnijega.

- Slučaj je doista neobičan - zaključio on kada je drugi završio. - što misliš, kakve to ima veze s Bantryjevima?

- To je ono što me najviše muči. Znaš, Henry, meni se sve čini da je sama činjenica što ih ja poznajem mogla utjecati na slučaj. To je jedina veza koja mi pada na um. Koliko sam čuo, nijedno od njih nikada djevojku nije vidjelo. Oni tako tvrde, a nema razloga u to sumnjati. Krajnje je nevjerojatno da su je poznavali. Nije li, dakle, moguće da ju je netko odmamio i kasnije njeno tijelo namjerno ostavio u kući moga prijatelja?

- Mislim da je pretpostavka malo presmiona - odvrati Clithring.

- Ali je ipak moguća - nije popuštao drugi. - Da, ali nevjerojatna. što bi htio da ja učinim?

- Ja sam bogalj. Sakrivam tu činjenicu ne želim se s njom suočiti - ali sada to sebi ipak moram priznati. Ne mogu ići naokolo i postavljati pitanja i njuškati, kao što bih volio. Moram ovdje čučati i ponizno zahvalan za mrvicu informacija koje mi se policija udostoji baciti.

Uzgred, znaš li možda, Melchetta, šefa policije iz Redfordshirea?

- Da, upoznao sam ga. - U Sir Henryjevu mozgu nešto se pomaklo. Jedno lice, jedna prilika koju je, ne gledajući, zapazio u predvorju; prilika uspravne stare dame čije mu se lice učinilo poznatim. To je lice bilo vezano uz njegov posljednji susret s Melchetom. - Hoćeš reći da bih trebao igrati ulogu detektiva-amatera? - upita svog prijatelja. - Nije to moja struka.

- Ti nisi amater, i to je sve - odvrati Jefferson.

- Nisam više ni profesionalac. Već sam na popisu umirovljenika.

- To samo pojednostavljuje stvari.

- Imaš pravo. Istina je da se ne bih smio miješati, da sam još uvijek u Scotland Yardu. - Ali kako stvari sada stoje - nastavi Jefferson - tvoje iskustvo omogućuje ti da se pozabaviš ovim slučajem, a tvoju će suradnju svi rado prihvatiti.

- Pravilnikom je to, priznajem, dopušteno. Ali što bi ti, Conway, zapravo htio?

Otkriti tko je ubio djevojku?

- Upravo to.

- Imaš li ti sam kakvu ideju? - Uopće nikakvu.

- Nećeš povjerovati - reče polagano Sir Henry - ali upravo u ovom trenutku, dolje u predvorju sjedi pravi stručnjak za rješavanje tajni. Ta je osoba mnogo vještija od mene, a znat će, vjerojatno, mnogo više i o seoskim prilikama. - O čemu govoriš?

- Dolje u predvorju, pored trećeg stupa slijeva, sjedi stara dama nježna, smirena, usidjelička izraza lica, i uma što je uspio prodrijeti u sve dubine ljudskih poroka i prihvatiti ljudsku zloću kao posve prirodnu pojavu. Zove se gospođica Marple. živi u St Mary Meadu, koji je samo milju udaljen od Gossingtona; prijateljica je Bantryjevih, a kad je u pitanju zločin, ona, vjeruj mi, može biti nevjerovatno korisna.

Jefferson ga je gledao skupljenih obrva, zatim ozbiljno reče:

- šališ se?

- Ne, ne šalim se. Upravo si bio spomenuo Melchetta. Posljednji sam ga put vidio prilikom istrage u jednoj pravoj seoskoj tragediji. Radilo se o djevojci za koju se mislilo da je izvršila samoubojstvo utapanjem. Policija je, ipak, posumnjala na ubojstvo. Držali su da znaju tko je krivac. Odjednom, eto ti k meni gospođice Marple; sva se trese od uzbuđenja. Boji se, kaže, da će objesiti nevina čovjeka. Ona nema dokaza, ali sigurna je da zna tko je ubojica. Predaje mi ceduljicu s imenom. I, dragi moj Jeffersone, imala je pravo.

Conway Jefferson još se više namršti. Promrlja nešto u sebi a naglas skeptično primijeti: - ženska intuicija, pretpostavljam.

- Ne, ona to ne naziva tako. Tvrđi da je to poznavanje specijalnosti.

- A što bi to trebalo značiti?

- Pa znaš, Jeffersone, tim se izrazom služimo mi iz policije. Kada imamo slučaj provale, obično odmah znamo tko je počinitelj - naravno, ako je iz poznatih krugova. Prepoznamo provalnika po njegovu načinu rada. Gospođica Marple ima čitav niz vrlo zanimljivih, premda često trivijalnih usporedbi iz seoskog života.

- što bi ona mogla znati o djevojci koja je odrasla u kazališnom miljeu i koja, vjerojatno, nikada nije bila na selu? - pitao je Jefferson, još uvijek skeptično.

- Mislim - odvrati Sir Henry Clithering da bi mogla imati kakvu ideju.

Gospođica Marple zarumenjela se od zadovoljstva ugledavši pred sobom Sir Henryja Clitheringa.

- Oh, Sir Henry, doista je prava sreća što sam vas ovdje susrela.

- Za mene je to posebno zadovoljstvo galantno odvrati Sir Henry.

- Doista ste ljubazni - promrlja gospođica Marple rumeneći se.

- Odsjeli ste ovdje? - Da, zapravo, jesmo. - Jesmo?

- Gospoda Bantry je također ovdje. - Govoreći to, oštro ga pogleda. - Jeste li već čuli oh, vidim da, jeste. Strašno, zar ne?

- Što Dolly Bantry radi u hotelu? Je li joj i muž ovdje?

- Ne. Oni, prirodno, reagiraju posve različito. Jadni pukovnik Bantry zatvori se u sebe, ili pak ode na jedno od imanja kada se ovako nešto dogodi. On je poput kornjača, znate, one se uvuku u svoje oklope i misle da ih nitko ne vidi. Dolly je, svakako, sasvim drukčija.

- Dolly se - upita Sir Henry, koji je dobro poznao svoju staru prijateljicu - moglo bi se reći, gotovo zabavlja, je li?

- Pa . . . ovaj . . . da. Jadnica.

- A vas je povelala da izvučete zeca iz šešira? Gospođica Marple sabrano odvrati:

- Dolly je mislila da će joj prijati promjena okoline, ali nije htjela doći sama. - Susrela je njegov pogled i blago namignula. - Ali vi ste vrlo dobro pogodili njezine namjere. Osjećam se zbog toga prilično neugodno, jer od mene, zapravo, nikakve koristi.

- što, nemate nikakvih ideja? Nikakvih usporedbi iz seoskog života?

- Još uvijek ne znam dovoljno o ovom slučaju.

- Mislim da to mogu popraviti. Namjeravam vas pozvati da sa mnom surađujete, gospođice Marple.

On ukratko opiše tok događaja. Gospođica Marple ga je pažljivo slušala.

- Jadan gospodin Jefferson - reče napokon. - Neobično tužna priča. Ti udesi su užasni. Tragičnije je što je preživio i ostao bogalj nego da je i sam poginuo.

- Da, to je istina. Svi mu se prijatelji dive zbog odlučnosti kojom je nastavio živjeti, pobjeđujući i bol i tugu i fizičku nesposobnost.

- Da, doista je sjajan.

- Međutim, nikako ne mogu razumjeti njegovu iznenadnu provalu osjećaja prema toj djevojci. Možda je imala nekih izvanrednih osobina...

- Vjerojatno nije - reče mirno gospođica Marple.

- Vi držite da nije?

- Mislim da to nije bilo ni u kakvoj vezi s njenim osobinama.

Sir Henry ubaci:

- Znaite, on ipak nije od onih starih pokvarenjaka...

- Ne, nije, naravno! - Gospođica Marple opet pocrveni. - Nisam to ni načas pomislila. Ono što sam htjela reći - znam da sam se krivo izrazila - jest to da je on jednostavno tražio zgodnu pametnu djevojku koja bi mu zamijenila kćer, a kada je djevojka shvatila da joj se pruža prilika, svojski se trudila da je iskoristi! Ovo zvuči vrlo nemilosrdno, ali vidjela sam već mnogo sličnih slučajeva. Mlada dvorkinja gospodina Harbottlea, na primjer. Vrlo priprosta djevojka, ali mirna i dobra ponašanja. Njegova sestra morala je oputovati nekom bolesnom rođaku, i kada se vratila, naš je u kući novu gospodaricu; bivša dvorkinja sjedila je u salonu, smijala se i razgovarala, rije više nosila ni svoju kapicu ni kecelju. Gospođica Harbottle oštro joj je prigovorila, ali onda se umiješao stari gospodin Harbottle i, na njezino najveće zaprepaštenje, rekao da misli kako ona za njega već dovoljno dugo vodi kuću i da on u buduće ima druge planove.

- U selu je to, naravno, izazvalo si rasan skandal, ali sirota gospođica Harbottle morala se ipak preseliti u namješteni stan u Eastbourneu. Ljudi su počeli ogovarati, ali ja sam uvjeren da među njima nije ništa bilo. Stari je jednostavno otkrio da je ugodnije živjeti s mladom živahnom djevojkom koja ga uvjerava kako je pametan i zabavan, nego sa sestrom koja mu neprestance stavlja na nos njegove mane ili nešto prigovara, pa bila ona ne znam kako dobra i štedljiva domaćica.

Nakon male stanke gospođica Marple nastavi: - A bio je tu i gospodin Badger, koji je imao ljekarnu. Napravio je cijelu gužvu oko mlade djevojke što je radila u kozmetičkom odjeljenju. Rekao je ženi da je moraju smatrati kćerkom i htio je dovesti da s njima živi u kući. Gospodi Badger nije se to nimalo svidjelo.

Sir Henry ubaci:

- Da je barem bila djevojka njegova društvenog položaja . . . dijete nekog prijatelja . . .

- Ali to ga ne bi ni izdaleka toliko veselilo. - Prekine ga gospođica Marple. - To je kao u priči o kralju Cophetui i prosjakinji. Ako si doista usamljen i umoran starac, vlastita te obitelj, možda zanemaruje - ona načas zastane da, u tom slučaju usvojiti nekoga tko će biti preplavljen tvojom veličanstvenošću - možda zvuči malo teatralno, ali nadam se da razumijete što želim reći - svakako je mnogo privlačnije. To će vam pomoći da se osjetite mnogo važnijom osobom; vladarom koji čini dobra djela! Štićenik će vjerojatno biti zadržan i to je, naravno, za vas ugodan osjećaj. - Ona se načas prekine, Cophetua, kralj koji se u drami W. Shakespearea »Romeo i Julija«, zaljubljuje u prosjakinju.

Zatim nastavi priču: - Gospodin Badger je, znate, onoj djevojci iz svoje ljekarne kupovao najfantastičnije poklone; skupu dijamantnu narukvicu, najskuplji radio-gramofon. U tu je svrhu podigao velik dio svoje ušteđevine. Ali, za razliku od jadne gospođice Harbottle, gospoda Badger, koja je bila mnogo lukavija (tu brak mnogo pomaže) potrudila se da otkrije ponešto o djevojci. I kada je gospodin Badger doznao da se ona sastaje s mladićem prilično sumnjivih kvaliteta, koji se kladi na konjskim trkama i da je djevojka zapravo založila narukvicu da bi njemu dala novac za klađenje, gospodinu se Badgeru, dakle, smučilo i čitava je stvar završila prilično bezbolno. A slijedećeg Božića dijamantni je prsten dobila gospoda Badger.

Njene se vesele lukave oči susretnu sa Sir Henryjevima. On se pitao ima li njezina priča kakvu poruku. Naglas je upita:

- Želite li natuknuti kako bi se držanje mog prijatelja prema Ruby Keen bilo promjenilo da je ona imala momka?

- Najvjerojatnije bi. Možda bi se on sam za koju godinu potrudio da joj nade muža, a možda i ne bi; starija gospoda znaju biti vrlo sebična. No uvjeren sam, da je Ruby Keen imala momka, o tome bi mudro šutjela.

- A momak joj je to možda zamjerio?

- Mislim da je to najprihvatljivije objašnjenje. Dojmilo me se, znate, što se na njenoj sestričnici, jutros u Gossingtonu, vidjelo da se ljuti na pokojnicu. Ovo što ste mi ispričali sve objašnjava. Ona se, nedvojbeno, nadala da će iz čitave situacije izvući korist.

- Prilično bezosjećajna osoba, zar ne?

- To je, možda, prestrog sud. Jadnica, uvijek se morala boriti da preživi; ne možete očekivati da se rasplače zbog toga što će imućni ljudi poput gospodina Gaskella i gospođe Jefferson ostati bez naslijeđa, na koje, zapravo, nemaju nikakva moralnog prava. Rekla bih da je gospođica Turner uporna i ambiciozna mlada žena, vesele naravi i puna životne radosti. Malo me podsjeća - nastavi gospođica Marple - na Jesie Golden, kći našeg pekara.

- Sto je bilo s njom?

- Radila je kao njegovateljica; udala se za sina svoga poslodavca koji je bio došao na dopust iz Indije. Uvjeren sam da ga je usrećila.

Uspjevši se ipak otrgnuti od ovih zavodljivih zastranjivanja, Sir Henry se vrati na temu:

- Da li je, po vašem mišljenju, moj prijatelj imao razloga kada je tako nenadano počeo patiti od, da ga tako nazovemo, »Cophetuinog kompleksa« ?

- Mogao ih je imati. - Kako mislite?

- Pa, rekla bih - poče oklijevajući gospođica Marple - to je dakako moje mišljenje da su, možda, njegova snaha i zet počeli pomišljati na novi brak.

- Ali on se, valjda, ne bi protivio?

- Ne, ne bi se protivio. Ali, znate, morate se uživjeti u njegov položaj. Proživio je strašan udarac, užasan gubitak, kao i oni. Njih troje, lišeni svojih najdražih, žive zajedno; veže ih zajednički gubitak. Ali Vrijeme, kako je govorila moja pokojna majka, liječi sve rane. Gospodin Gaskell i gospoda Jefferson još su mladi. Oni su, možda i nesvjesno, počeli iznenada osjećati nemir, počela ih je smetati spona što ih veže uz prošlost. I tako je stari gospodin Jefferson iznenada osjetio pomanjkanje ljubavi s njihove strane, a da tome nije znao uzroka. To se često događa. Muškarci vrlo lako počnu patiti od osjećaja napuštenosti. U gospodina Harbottlea uzrok je bio odlazak njegove sestre. Kod Badgerovih veliko zanimanje gospode Badger za spiritizam i prečesti odlasci na seanse.

- Moram priznati - reče tužno Sir Henry - da mi se nimalo ne sviđa što sve nas svodite na zajednički nazivnik.

Gospođica Marple tužno odmahne glavom.

- Ljudska je priroda svugdje manje-više ista, Sir Henry.

- Gospodin Harbottle, gospodin Badger i jadni Conway! - reče predbacujući Sir Henry. - Moram vas pitati, iako nerado, imate li kakvu seosku usporedbu i za moju malenkost?

- I, dakako, Briggs. - Tko je Briggs?

- Bio je glavni vrtlar gore u Staroj vijećnici. Najbolji čovjek kojega su ikada imali. Uvijek je znao kad su ostali vrtlari zabušavali - bilo je to vrlo neugodno!

Obavljao je sav posao sa samo tri čovjeka i malim pomoćnikom, a vrt je bio bolje održavan nego ranije sa šest ljudi. Dobio je čak i nekoliko nagrada za grahoricu. Sada je u mirovini.

- Poput mene - ubaci Sir Henry.

- Ali još je spreman pomoći, ako mu je netko simpatičan.

- Aha! - reče Sir Henry - To je upravo i moj slučaj. Pomažem starom prijatelju.

- Dvojici starih prijatelja.

- Dvojici? - Sir Henry je izgledao zbunjen. - Sigurno ste mislili na gospodina Jeffersona - reče gospođica Marple. - Ali nisam mislila na njega, već na pukovnika Bantryja i njegovu ženu.

- Oh, shvaćam - reče Sir Henry i zatim će oštro: - Jeste li zbog toga Dolly Bantry na početku razgovora, nazvali jadnicom?

- Jesam. Ona još ne shvaća u čemu je problem. Ja to shvaćam, jer imam više iskustva. Vidite, meni se sve čini da je ovaj zločin jedan od onih koji zauvijek ostaju neriješeni. Poput onog ubojstva u Brightonu. Ako se to dogodi, za Bantryeve će to biti propast. Pukovnik Bantry je, poput većine umirovljenih oficira, doista neprirodno osjetljiv. On vrlo brzo reagira na javno mnijenje.

Neko vrijeme neće ništa primjećivati, ali onda će polako početi shvaćati. Naići će posvuda na neuvažavanje, na grubosti, poziva će biti sve manje, ljudi se neće odazivati na njegove pozive, izmišljat će isprike, i tada će mu malopomalo sinuti, i on će se povući u svoj oklop i osjećat se užasno bolesno i jedno.

- Jesam li vas dobro razumio, gospođice Marple? Tvrдите da će ljudi, zato što je tijelo nađeno u njegovoj kući, misliti da on s tim ima neke veze?

- Naravno da hoće! Posve sigurno, već se i sada govori. A govorit će se sve više i više. Ljudi će početi okretati glavu od Bantryjevih, početak će ih izbjegavati. Zbog toga se istina mora otkriti, zbog toga sam ja pristala doći ovamo s gospodom Bantry. Otvorena optužba je nešto posve drugo, njoj se jedan vojnik može suprostaviti, Tada se može uvrijediti, pruža mu se prilika za borbu. Ali ovo šaptanje posve će ga slomiti oboje će slomiti. Vidite, Sir Henry, zbog toga moramo otkriti istinu.

- Gospođice Marple, jeste li možda razmišljali o tome zašto se tijelo moralo naći baš u njegovoj kući? Za to mora postojati neko objašnjenje. Neka veza.

- Oh, svakako.

- Djevojka je zadnji put viđena ovdje u hotelu oko dvadeset do jedanaest. Do ponoći je, prema liječničkom nalazu, već bila mrtva. Gossington je odavde udaljen nekih dvadeset milja. Od toga ima petnaest milja dobre ceste, sve dok se ne skrene na sporedni put. Snažna kola mogu prevaliti tu udaljenost za manje od pola sata; prosječnim kolima trebalo bi možda nešto više. Ali zašto bi je netko ubio ovdje i zatim odvezao njen leš u, Gossington, ili se odvezao s njom do Gossingtona i ubio je tamo, to doista ne znam.

- Ne znate, naravno, jer to se i nije dogodilo. - Zar mislite da ju je netko udavio u kolima i zatim odnio u prvu kuću u blizini?

- Ne bih se složila. Mislim da je postojao vrlo precizan plan, ali ga je nešto pokvarilo.

Sir Henry se zamišljeno zagleda u nju. - Da, ali što?

- Mnogo se nepredviđenoga moglo dogoditi, zar ne? - reče gospođica Marple, gotovo se

ispričavajući. - Kad bih vam rekla da je ovaj plan propao zbog toga što su ljudska bića mnogo osjetljivija i ranjivija no što se obično pretpostavlja, to ne bi zvučalo uvjerljivo, zar ne? Ali ja vjerujem . . . - tu se ona prekine i brzo doda: - Evo, stiže i gospođa Bantry.

12. poglavlje

Gospoda je Bantry bila u društvu Adelaide Jefferson. Spazivši Sir Flenryja, ona usklikne s nevjericom:

- Ti!

- Ja, glavom. - On je uze za ruke i, toplo ih stiščući reče: - Ne mogu ti reći koliko sam potresen svim ovim događajima, gospodo B. Gospođa Barrtry reče automatski:

- Ne zovi me gospoda B! - i nastavi: Arthur nije ovdje. On je ovo vrlo ozbiljno shvatio. Gospođica Marple i ja došle smo malo njuškati. Poznaješ li gospodu Jeffersoir?

- Ali, naravno.

Dok su se rukovali; Adelaide upita: - Jeste li bili s mojim svekrom? - Jesam.

- To mi je drago. Vrlo smo zabrinuti za njegovo zdravlje. Za njega je to bio težak udarac. - Idemo na terasu, tamo možemo nešto po piti i porazgovarati o svemu - predloži gospoda Bantry. - Na terasi se njih četvero pridruži Marku Gaskellu, koji je posve sam sjedio za stolom u dnu terase. Nakon nekoliko površnih primjedbi, gospođa Bantry sa svojstvenom joj otvorenošću prijede izravno na stvar.

- Možemo slobodno razgovarati, zar ne? reče. - Mislim, svi smo stari prijatelji, osim gospođice Marple, a ona zna sve o zločinima i spremna nam je pomoći.

Mark Gaskell pogleda nekako zbunjeno u pravcu gospođice Marple, zatim je sumnjičavo upita:

- Vi . . . ovaj . . . pišete krimiće? - Znao je da krimiće često pišu najnevjerojatniji ljudi. A " gospođica se Marple, u svom starinskom usidjeličkom ruhu, doista činila veoma nevjerojatnom.

- Oh, ne, za to nisam dovoljno pametna.

- Predivna je - ubaci nestrpljivo gospoda Bantry. - Ne mogu vam sada objašnjavati, ali ona je . . . Hajde, Addie, pričaj, želim odmah sve čuti. Kakva je ta djevojka zapravo bila?

- Pa . . . - oklijevajući će Adelaide Jefferson, zatim pogleda preko stola prema Marku i neprimjetno se nasmiješi. - Ti si toliko neposredna.

- Da li ti se sviđala?

- Ne, svakako, nije.

- Kakva je bila? - gospođa Bantry prijede i na ispitivanje Marka.Gaskella.

- Obična ili vrtna zlatolovka. - reče Mark Gaskell nemarno. - Odlično je znala svoj posao. Bila je

dobro upecala Jeffa. - Adelaide i Marke, zvali su gaspodina Jeffersona »Jeffu. Promatrajući s negodovanjem Marka, Sir Henry pomisli: indiskretan je. Ne bi smio govoriti tako otvoreno. Nikada mu se Mark Gaskell nije naročito sviđao. Bio je privlačan ali nepouzdan; previše je govorio, običavao se praviti važan; nije mu se moglo vjerovati. Ponekad se pitao što o njemu misli Conway Jefferson.

- Niste li protiv toga mogli nešto poduzeti? - pitala je gospoda Bantry.

- Mogli smo - odgovori suho Mark - da smo na vrijeme primijetili.

Pod njegovim pogledom, punim predbacivanja, Adelaide lagano porumeni.

- Mark misli da sam ja trebala shvatiti što se događa.

- Suviše si često staroga ostavljala samog, Addie. Satovi tenisa, i sve ostalo.

- Ali morala sam se malo razgibati - ispričavala se ona. - Nisam mogla ni sanjati . . .

- Točno, nijedno od nas nije ni sanjalo o tome. Jeff je uvijek bio razuman i uravnotežen stari momak.

Tu se u razgovor umiješa i gospođica Marple: - Gospoda - počne ona, govoreći o pripadnicima suprotnog spola na svoj uobičajeni način, kao da je riječ o nekoj vrsti divljih životinja nisu uvijek onoliko razumna kao što izgledaju.

- Moram priznati da imate pravo - reče Mark. - Na žalost, gospođice Marple, mi to nismo znali. Pitali smo se što li je stari našao u toj prilično nezanimljivoj, napuhanoj vreći smicalica. Ali bilo nam je drago da se uz nju osjeća sretnim i da mu nije dosadno. Vjerovali smo da nam od nje ne prijete nikakva opasnost!

Žao mi je što joj nisam zavrnuo vratom.

- Mark - reče Addie - ti doista moraš pripaziti što govoriš.

On joj uputi privlačan osmijeh.

- Imaš pravo. Inače će ljudi pomisliti da sam to doista učinio.

- Mark - poviče gospoda Jefferson, pokušavajući zadržati -ozbiljnost - molim te!

- Dobro, dobro - pomirljivo nastavi Mark. - Ali ipak želim reći što mislim.

Pedeset tisuća funti htio je naš cijenjени svekar uložiti u tu nedopečenu, budalastu malu podmuklicu.

- Ali Mark, nemoj tako! Ona je mrtva.

- Da, mrtva je, jadnica. Uostalom, zašto ne bi koristila oružje što joj ga je Priroda dala? Tko sam ja da o tome sudim? Koliko li sam ja podlosti učinio u životu! Ne, recimo da je Ruby imala pravo planirati i spletkariti, i da smo mi bili budale što nismo prije otkrili njezinu igru.

Sada se javi i Sir Henry:

- A što ste vi rekli kad vas je Conway obavijestio o svojim planovima za usvajanje?

- Što smo mogli reći? - odgovori Mark raširivši ruke. - Addie je, kao prava dama, zadržala zadivljujuću prisutnost duha. Pokazala je lijepo lice. Ja sam nastojao oponašati je.

- Ja bih bila napravila gužvu! - izjavi gospođa Bantry.

- Iskreno govoreći, nismo se imali prava buniti. Novac je Jeffov. Mi mu nismo krvni rod. Prema nama je uvijek bio prokleta velikodušan. Tu se ništa nije moglo, trebalo se s tim pomiriti. Ali - doda zamišljeno - malu Ruby nismo baš voljeli.

Adelaide pokušava objasniti:

- Da je barem bila neki drugi tip djevojke. Jeff, znate, ima dva kumčeta. Da je izabrao jednoga od njih - pa, čovjek bi to razumio. Zatim doda s prizvukom predbacivanja: - činilo se, osim toga, da Jeff doista voli Petera.

- Istina je - potvrđi gospođa Bantry. Znala sam da je Peter sin iz tvog prvog braka, ali na to sam posve zaboravila. Uvijek sam ga smatrala unukom gospodina Jeffersona.

- Ja također - prihvati Adelaide. U glasu joj se osjeti nešto što natjera gospođicu Marple da se okrene i pogleda je.

- Za sve je kriva Josie - zaključuje Mark. Ona ju je dovela ovamo.

- Oh, valjda ne misliš da je to bilo namjerno? Pa ti si uvijek volio Josie.

- Da, vrlo mi je simpatična. Uvijek sam je smatrao drugačijom.

- Djevojku je dovela ovamo posve slučajno. - Josie ima glavu na pravom mjestu, draga moja.

- Možda, ali nije mogla predvidjeti . . .

- Priznajem da nije - popustljivo će Mark. - Ne optužujem je da je isplanirala čitavu stvar. Ne tvrdim da je to ona isplanirala. Ali sumnjam da ona nije davno prije nas vidjela s koje strane vjetar puše ali je o tome mudro šutjela.

- Mislim da je ne možemo za to okrivljavati - uzdahne Adelaide.

- Ne možemo nikoga ni za što okrivljavati! - doda Mark.

- Je li Ruby Keen bila lijepa?

Mark je začuđeno pogleda.

- Mislio sam da ste je vidjeli . . .

- Da, jesam . . . mislim, tijelo - reče brzo gospoda Bantry. - Ali kako je bila udavljena, znate . . . - I ona zadržće.

- Ne mislim da je uopće bila lijepa - reče Mark zamišljeno. - Bez šminke bi nikako izgledala. Sitno mišje lice, bez brade, uvučeni zubi, neopisiv oblik nosa . . .

- Zvuči odbojno - reče gospoda Bantry.

- Ali nije bila odbojna. Kao što rekoh, sa šminkom je uspijevala izgledati prilično pristojno . . . Zar nije tako, Addie?

- Da, bila je neka vrst nalickane bijelo-ružičaste lutkice. Imala je lijepe plave oči.

- Točno, imala je nevino-djetinjast pogled, a debelo namazane trepavice još su više isticale plavetnilo očiju. Kosa joj je bila, naravno oksidirana. Istina, kad bolje razmislim, onako našminkana, podsjećala je malo na moju pokojnu ženu Rosamund. Rekao bih da je i time, možda, privukla pažnju staroga. - On uzdahne i zaključči: - Gadna stvar. A najgore je da smo Addie i ja zapravo zadovoljni što je mrtva. - Tu se on okrene svojoj šurjakinji, koja je počela prosvjedovati, i reče: - Nema smisla, Addie. Znam dobro što osjećaš. Ja osjećam isto i nemam se namjeru pretvarati! Ali istodobno sam, shvaćate, ozbiljno zabrinut za Jeffa. Ovaj ga je događaj strašno pogodio. Ja . . . - zastane i zagleda se prema vratima što su iz predvorja vodila na terasu. - Gle, gle! Koga to vidim . . . Ti si, Addie, doista besramna.

Pogledavši preko ramena, gospoda Jefferson uzvikne, lagano porumenivši ustane od stola i brzim korakom. krene preko terase u susret visokom, sredovječnom muškarcu mršava preplanula lica koji se nesigurno ogledavao oko sebe.

- Nije li to Hugo McLean?

- Jest, Hugo McLean, alias William Dobbin - odgovori Mark Gaskell.

Gospoda Bartry promrmlja: - Vrlo joj je odan, zar ne?

- Pseći odan - potvrdi Mark. - Addie treba samo zazviždati i naš Hugo smjesta dolaska, ma gdje tog trenutka bio. Još se nada da će se jednoga dana za njega udati. A ja se kladim da hoće.

Gospođica Marple gledala je zaneseno za njima.

- Oh, čini se da je u pitanju romansa.

- Jedna od onih pravih starinskih - uvjeravao ju je Mark. - Traje već godinama.

Addie je takav tip žene. - Malo razmisli i doda: Pretpostavljam da mu je Addie jutros telefonirala. Ništa mi o tome nije kazala.

Uto se na terasi, vrlo diskretno, pojavi EdWards i stane do Marka.

- Oprostite, gospodine, gospodin Jefferson vas moli da dođete gore.

- Vratit. ću se odmah - reče Mark skočivši na noge. Pozdravi sve kimanjem glave, reče: Doviđenja svima - i odjuri.

- Kapetan William Dobbin; lik iz romana W. M. Thackerayja Sajam taštine; oličenje poštenja, nesebičnosti i privrivenosti.

Sir Henry se nagne gospođici Marple i upita: - Dakle, što mislite o glavnim nasljednicima? Gledajući Adelaide Jefferson kako razgovara sa svojim starim prijateljem, gospođica Marple reče zamišljeno:

- Za nju bih uvijek rekla da je izvanredna majka.

- Ona to i jest - potvrdi gospoda Bantry. - Petera naprcsto obožava.

- Ona je od onih žena koje svi vole - nastavi gospođica Marple. - Takva žena može se uvijek ponovno udati. Ne mislim na žene za kojima muškarci jure . . . to je nešto posve drugo.

- Znam na što mislite - suglasi se Sir Henry.

- Oboje zapravo hoćete reći - zaključi gospoda Bantry - da je dobar slušač.

Sir Henry se nasmijao, zatim ozbiljno upita: - A Mark Gaskell?

- Ah - oklijevala je gospođica Marple on je prepredena lija.

- Seosku usporedbu, molim!

- Gospodin Cargill, graditelj. On je mnoge naveo da u svojim kućama izvedu adaptacije koje uopće nisu bile potrebne. A kako im je tek skupo naplaćivao usluge! Ali za svaki je račun imao spremno objašnjenje. Neobično lukav čovjek. čak se i oženio iz interesa. Koliko sam uspjela shvatiti, to je i Gaskellov slučaj.

- Ne sviđa vam se.

- Oh, naprotiv; kao i većini žena. Ali mene ne može prevariti. Nalazim da je vrlo privlačan.

Ali od njega je prilično nerazumno što toliko priča.

- Nerazumno je prava riječ - reče Sir Henry. - Mark će se, ako ne pripazi, uvaliti u velike nevolje. - Visok crnomanjast muškarac u bijelim flannelskim hlačama upravo je sišao i načas se zaustavio promatrajući Adelaide Jefferson i Huga McLeana. - A ovo je - opazi Sir Henry - nepoznanica X, koju bismo mogli opisati kao zainteresiranu stranu. To je profesionalni plesač i tenisač

Raymond Starr, partner Ruby Keen.

Gospođica Marple pogleda ga sa zanimanjem i zaključi:

- Vrlo je zgodan, zar ne? - Pretpostavljam.

- Ne budi nemoguć, Henry - umiješa se gospoda Bantry. - Nema tu što pretpostavljati. On jest zgodan.

- Gospođa Jefferson, ako sam dobro razumjela, uzima satove tenisa.

- Misliš li time nešto reći, Jane?

Gospođica Marple nije imala vremena odgovoriti na ovo izravno pitanje, jer im se u tom trenutku: na terasi pridružio i mali Peter Carmody. Odmah se obratio Sir Henryju:

- Recite, jeste li i vi detektiv? Vidio sam vas kad ste razovarali s narednikom - onaj debeli je narednik, zar ne?

- Tako je, sinko.

- A netko mi je rekao da ste strašno poznat detektiv iz Londona. šef Scotland Yarda, ili nešto slično.

- U knjigama je šef Scotland Yarda uvijek nekakav kreten, zar ne?

- Ali ne, više nije. Ismijavati policiju odavno više nije moderno. Znadete li već tko je ubojica?

- Na žalost, još ne znamo.

- Ti u ovome doista uživaš, zar ne, Peter? - upita ga gospoda Bantry.

- Pa, prilično. Glavno je da se nešto događa. Cijeli dan njuškam uokolo ne bih li našao kakav trag, ali nemnam sreće. Našao sam ipak nešto za uspomenu. Hoćete da vam pokažem? Zamislite, mama je htjela da to bacim!

Mislim da su roditelji ponekad doista nemogući. - Iz džepa je izvukao kutiju od šibica. Kada ju je otvorio, na vidjelo iziđe dragocjeni sadržaj. - Pogledajte, nokat. Njezin nokat! Stavit ću natpis »Nokat ubijene žene" i odnijeti ga u školu. Zar nije dobar suvenir?

- Gdje si ga našao - upita gospođica Marple.

- Pa, imam sam malo sreće. Jer, dakako, tada još nisam znao da će biti ubijena.

Bilo je to sinoć, prije večere. Ruby je bila zapela o Josein šal i slomila nokat.

Mama joj ga je odrezala i dala meni da bacim u koš za papir; ja bih te i učinio, ali sam zaboravio i umjesto toga stavio u džep. Jutros sam ga se sjetio i odmah provjerio je li još na mjestu i sada ga čuvam. - Ogavno - zgrozi se gospoda Bantry:

- Doista vam se tako čini? - pristojno će Peter.

- Imaš li još kakvu uspomenu? -animalo je Sir Henryja.

- Pa, ne znam. Imam nešto, ali nisam siguran . . . možda bi moglo postati. - Budi jasniji, momče.

Peter ga pogleda premišljajući se, a zatim iz džepa izvuče kovertu. Iz nje izvadi nešto poput smeđe vrpce. - To je komadić Bartlettove vrpce za cipele - objasni.

- Jutros sam pred vratima vidio njegove cipele i uzeo sam komadić.

- U slučaju da?

- U slučaju da se otkrije da je on ubojica, naravno. On ju je poslednji vidio živu, a to je uvijek užasno sumnjivo, znate . . . što mislite, hoće li skoro večera?

Strašno sam gladan. Vrijeme -između čaja i večere izgleda mi uvijek beskrajno dugo . . . Hej, ovdje je i stric Hugo. Nisam znao da ga je mama pozvala.

Sigurno je poslala po njega. Uvijek to radi kad se nade u gužvi . . . Evo i Josie .

. . Zdravo, Josie!

Josephine Turner prilično se neugodno iznenadila kad je na terasi ugledala gospođu Bantry i gospođicu Marple.

- Kako ste, gospođice Turner - prijazno je pozdravi gospoda Bantry. - Došle smo se malo igrati detektiva.

Josie pogleda oko sebe s osjećajem krivice i reče tiho:

- Ovo je grozno. Još nitko ne zna. Hoću reći, još nije u novinama. Sada će me, sigurno, svi početi ispitivati, a to je toliko neugodno. Ne znam što trebam reći. - Pogled joj tužno odluta do gospođice Marple, koja reče:

-Da, naći ćete se u doista neugodno situaciji.

Na ovaj znak simpatije Josie se odmah počne tužiti:

- Znaite, gospodin Prestcott mi je rekao: »Ne govorite o tome". Sve je to u redu, ali znam da će me svi zapitkivati, a ne možete naprosto šutjeti, zar ne, ljudi bi se uvrijedili. Gospodin Prestcott je rekao da se nada da ću se ponašati kao i obično, i nije baš bio naročito ljubazan sa mnom, zato se moram potruditi da sve bude kako treba. Premda ne znam zašto mene okrivljuju za sve.

Sir Henry upita:

- Oprostite, mogu li vam postaviti jedno otvoreno pitanje?

- Samo pitajte - odgovori ponešto neiskreno Josie.

- Jeste li zbog svega ovoga ikada došli u sukob s gospođom Jefferson ili Gaskellom?

- Zbog ubojstva, mislite?

- Ne, nisam mislio na ubojstvo.

Josie je stajala lomeći prste, zatim će prilično prkosno:

- Pa, i jesam i nisam, kako se uzme. Nijedno od njih nije o tome govorilo. Ali mislim da okrivljuju mene zbog toga što je gospodin Jefferson tako iznenada zavolio Ruby. Ali ja nisam kriva. Takve se stvari događaju, no ja nisam ni sanjala da bi se takvo što moglo i ovdje dogoditi. Niti na trenutak! Bila sam . . . bila sam zaprepaštena. - Njene su riječi zvučale posve iskreno.

Sir Henry reče blago:

- Vjerujem vam. A kada se već bilo dogodilo?

Josieina brada poskoči:

- Pa, imala je sreće, zar ne? Svatko ima pravo na malo sreće. - Pogledala ih je upitno i pomalo izazovno, zatim se okrenula i pošla preko terase u hotel.

Tonom državnog tužioca Peter izjavi: - Ne vjerujem da je ona ubojica.

Gospođica Marple promrmlja više u sebi:

- Vrlo je zanimljiv ovaj komadić nokta. Dugo me već muči taj problem noktiju.

- S noktima? - začudi se Sir Henry.

- Riječ je o noktima sirote Ruby - objasni mu gospođa Bantry. - Bili su posve kratki; sada, kad ja Jane na to upozorila, i meni se to čini neobičnim. Djevojka poput nje sigurno bi imala prave kandže.

Gospođica Marple nastavi razmišljati naglas: - Ali, naravno, ako je jedan slomila, morala je i druge skratiti. Pitam se jesu li u njenoj sobi našli komadiće nokata.

Sir Henry je radoznalo pogleda.

- Upitat ću narednika Harpera kada se vrati - obeća.

- Kada se vrati? Odakle? - zanimalo je gospodu Bantry. - Nije valjda otišao u Gossington?

- Nije - odvrati Sir Henry ozbiljno. - Dogodila se još jedna tragedija. U kamenolomu su našli izgorena kola.

Gospođica Marple zaustavi dah. - Je li tko bio u njima?

- Bojim se da jest.

- Mora da je to ona mala što je nestala.

mislim da je bila izviđač, ona . . . Pamela . . . ne, Patience Reeves. - razmišijala je naglas gospođica

Marple.

- Po čemu ste to, zaboga, zaključili? - zaprepašteno upita, Sir Henry.

Porumenivši, gospođica Marple počne objašnjavati:

- Pa, obavijestili su putem radija da je nestala prošle noći. Stanovala je u Daneleigh Valeu, nedaleko oдавde, a posljednji put viđena je na izviđačkom natjecanju gore na Danebury Downsu, što je doista blizu. Da bi stigla kući, morala je zapravo proći kroz Danemouth. Znači, sve odgovara, zar ne? Meni se čini kao da je ona nešto vidjela ili možda čula, nešto što nitko nije smio vidjeti ni čuti. U tom je slučaju postala za ubojicu opasna i morao ju je ukloniti. Ne mislite li i vi da se ta dva slučaja moraju povezati?

Sir Henry reče utučeno:

- Vi, dakle predviđate još jedno ubojstvo? - Zašto ne" - Njen spokojan blag pogled susretne se s njegovim. - Kada netko počini jedno ubojstvo, neće prezati od drugog, ili čak trećeg ubojstva, zar ne?

- Trećega? Valjda ne mislite da će se dogoditi i treće ubojstvo?

- Mislim da postoji vjerojatnost. Da, vrlo velika vjerojatnost.

- Gospođice Marple - reče Sir Henry - vi me plašite. Zna li možda i tko će biti ubijen? - Pa, mogla bih pogađati - odvrati gospođica Marple.

13. poglavlje

Pukovnik Melchett i narednik Harper gledali su se preko stola. Harper je došao u Much Benham da se posavjetuje. Melchett progovori neraspoločeno:

- Dakle, sada znamo gdje smo, ili točnije, gdje nismo!

- Ovo posljednje, gospodine.

- Sada treba rješavati dvije smrti - nastavi Melchett. - Dva ubojstva: Ruby Keen i djevojčice, Pamele Reeves. Od nje, jadnice, jedva da je ostalo dovoljno za identifikaciju. Jedna se cipela sačuvala, identificirana je kao njezina, i puce s njene izviđačke uniforme. Đavolski posao, naredniče.

Narednik Harper mirno potvrđi:

- Rekao bih, gospodine, da ste potpuno u pravu.

- Jedino mi je drago što je Haydock posve siguran da je bila mrtva prije no što su kola planula. To dokazuje njen položaj na sjedalu. Vjerojatno je udarena po glavi, siroto dijete.

- Ili možda udavljena? - Mislite?

- Pa, gospodine, ima i takvih ubojica.

- Znam. Bio sam kod roditelja - djevojčina je majka sva izvan sebe. Prokleta tužan slučaj. Za nas je važno ustanoviti jesu li ova dva ubojstva povezana.

Narednik počne nabrajati na prste:

- Sudjelovala je na izviđačkom natjecanju na Danebury Dewnsu. Drugarice tvrde da je bila normalna i raspoložena. Nije se vratila s ostalima autopusom u Medchester. Rekla im je da će skočiti do Woolworthau Danemouthu i da će se odande vratiti kući autobusom. Sve je vrlo vjerojatno - Woolworth je vrlo privlačan za djevojku koja, poput nje, živi na selu i nema mnogo prilike doći u grad. Glavna cesta što s livada vodi u Danemouth zavija daleko prema unutrašnjosti; Pamela Reeves ide preko polja prečicom koja će je dovesti u Danemouth u blizinu hotela »Majestic«. Taj put zapravo prolazi sa zapadne strane hotela. Moguće je stoga da je, prolazeći, načula ili vidjela nešto . . . pogubno za ubojicu; recimo, na primjer, da ga je čula kada se dogovarao s Ruby Keen za sastanak u jedanaest navečer. On shvaća da ga je djevojčica čula i da je mora ušutkati.

- To znači da je ubojstvo Ruby Keen bilo unaprijed smišljeno - zaključi Melchett. Narednik Harper potvrđi:

- Uvjeren sam, gospodine, da je tako. Na prvi pogled izgleda kao da se radi o nasilju, iznenadnom napadu strasti ili ljubomore, ali ja sam sve više uvjeren u ono drugo. Ne znam kako biste drukčije objasnili smrt svog djeteta. Da je bila svjedokom samoga čina, to bi bilo negdje oko jedanaest uvečer, a što bi ona u to doba noći radila u blizini Majestica? Pa njeni su se roditelji već u devet zabrinuli što

je nema.

- Druga je mogućnost da je u Danemouthu imala sastanak s nekim za koga njena obitelj i prijatelji ne znaju, i da njezina smrt nema nikakve veze s onom drugom.

- Da, gospodine, ali ja ne vjerujem u to. Pogledajte kako je čak i stara gospođica Marple odmah zaključila da veza mora postojati. Ona je odmah pitala da li je u kolima bilo tijelo djevojčice. Vrlo pametna stara dama. Neke stare gospode doista su ponekad pametne. Lukave su, znate. Znadu pronaći ono bitno.

- Gospođica Marple učinila je to već nekoliko puta - reče suho pukovnik Melchett.

- Osim toga, gospodine, tu su i kola. Meni se čini da to njezinu smrt definitivno veže uz hotel Majestic. Kola pripadaju gospodinu Georgeu Bartlettu.

Dva se čovjeka ponovno pogledaju. Melchett reče:

- George Bartlett? Mogao bi biti! što vi mislite?

Harper je opet počeo metodički nabrajati razne točke:

- Ruby Keen je posljednji put viđena živa u društvu Georgea Bartletta. On tvrdi da je otišla u svoju sobu - dokaz: haljina koju je imala na sebi nađena je u sobi - a nije li se ona otišla u sobu ptesvući da bi izišla s njim? Nisu li možda već ranije ugovorili sastanak -- recimo da su o tome razgovarali prije večere - i nije li Pamela Reeves to slučajno čula?

Pukovnik Melchett doda:

- Nestanak kola nije prijavio sve do slijedećeg jutra, a i tada je dao krajnje smušene podatke; pravla se da se ne može sjetiti gdje ih je posljednji put vidio.

- Možda se samo lukavo pretvarao. Kako se meni čini, on mora da je ili vrlo lukav pa se pravi blesav, ili je . . . ili je blesav.

- Ono što nama treba, to je motiv - reče Melchett. - Koliko znamo, on uopće nije imao motiva za ubojstvo Ruby Keen.

- Da, tu stalno zapinjemo. Motiv. Čujem da su svi izvještaji iz »Palais de Danseacc u Brixwellu, negativni.

- Apsolutno! Ruby Keen nije imala stalnog momka. Slack je sve temeljito istražio. Slacku treba priznati barem temeljitost.

- Tako je, gospodine. TemeZjitost je prava riječ.

- Da se moglo što iščeprkati, on bi sigurno iščeprkao. Ali nema ničega. Dobio je popis ljudi s kojima je najčešće plesala - svi su ispitani i svi su pošteni.

Bezazleni momci, a imaju i alibi za onu večer.

- Oh - ubaci narednik. - Alibi. To nas najviše muči.

Melchett ga oštro pogleda i upita:

- Doista? Taj sam dio istrage prepustio vama. - Da, gospodine. Mi to obrađujemo vrlo . . .

temeljito. Tražili smo pomoć čak iz Londona. - Pa?

- Možda gospodin Jefferson misli da su gospodin Gaskell i gospođa Jefferson imućni, ali to nije točno. Oboje se jedva provlače.

- Tako?

- Da, gospodine, upravo tako. Istina je da je gospodin Jefferson prepisao na sina i kćer priličan iznos kada su se ženili. To je, međutim, bilo prije mnogo godina. Gospodin Frank Jefferson smatrao je sebe financijskim stručnjakom.

Nije doduše lagao nepromišljeno, ali nije imao sreće, a često ni nos. Njegov se imetak stalno smanjivao. Pretpostavljam da je gospodi Jefferson bilo tako sastavljati kraj s krajem i uz to još slati sina u pristojne škole.

- Zar nije tražila pomoć od svekra?

- Nije. Koliko sam shvatio, ona živi s njim i prema tome ne troši ništa za izdržavanje.

- A stanje mu je takvo da se ne očekuje da će još dugo živjeti?

- Točno, gospodine. Što se pak tiče gospodina Marka Gaskella, on je kockar, kratko i jasno. Prokockao je vrlo brzo sav ženin novac. I sada grca u dugovima.

Hitno mu treba novaca, mnogo novaca.

- Ne bih mogao reći da mi se njegov izgled naročito sviđa - reče pukovnik Melchett. - čini se, silovit tip. A ima i dobar motiv. Za njega je maknuti tu djevojku s puta bilo dokopati se dvadeset i pet tisuća funti. To je doista dobar motiv.

- Oboje su imali motiv.

- Gospođu Jefferson ne računam.

- Znam, gospodine, da je ne računate. Osim toga, oboje imaju alibi. Oni to nisu mogli izvesti. Vrlo prosto, zar ne?

- Imate detaljan izvještaj o njihovom kretanju te večeri?

- Imam. Uzmite prvo gospodina Gaskella. Večerao je sa tastom i gospođom Jefferson, zatim je, kada

im se pridružila Ruby Keen, popio s njima i kavu.

Onda je rekao da mora napisati neka pisma i otišao. Zapravo je sjeo u kola i odvezao se nekamo. Rekao mi je posve otvoreno da mu se nije dalo cijelu večer igrati bridž. Stari je strastveni igrač. Zato se izgovorio na pisma. Ruby Keen ostala je za stolom. Mark Gaskell se vratio dok je ona plesala s Raymondom.

Poslije plesa Ruby je s njima popila piće i zatim otišla s Mladim Bartlettom, a Gaskell i ostali odredili su partnere i počeli kartati. To je bilo u dvadeset do jedanaest, on nije napustio stol sve do poslije ponoći. To je provjereno, gospodine. Svi su to potvrdili: obitelj, konobari, baš svi. Znači da on to nije mogao učiniti. Gospođa Jefferson ima isti alibi. Ni ona se nije micala od stola.

Oni su oboje isključeni. - Zavaljen u stolici, pukovnik je Melchett nožem za papir kuckao po stolu.

Narednik Harper doda:

- To sve vrijedi ako je djevojka ubijena prije ponoći.

- Haydock tvrdi da jest. On je stručnjak za ta pitanja. Ako on nešto tvrdi, to je sigurno tako.

- Ali zdravlje pojedinca, neke individualne fizičke reakcije : . . također mogu utjecati.

- Možemo ga o tome upitati - dosjeti se Melchett i, pogledavši na sat, podigne slušalicu i dade liječnikov broj.

- Haydock bi sada trebao biti ovdje. Dobro, a ako pretpostavimo da je ubijena poslije ponoći . . .

- Onda postoji mogućnost. Poslije su se svi počeli muvati naokolo. Uzmimo da je Gaskell zamolio djevojku da se negdje nadu . . . , recimo u dvanaest i dvadeset. On se izgubi na minutu dvije, udavi je i vrati se natrag, a tijela se rješava tek u ranim jutarnjim satima.

- Vozi se dvadeset milja da bi ga ostavio u Bantryjevoj biblioteci? Hajdete, molim vas, ta priča doista ne zvuči uvjerljivo - reče Malchett.

- Imate pravo - spremno prizna narednik Harper.

Telefon zazvoni i Melchett podigne slušalicu. - Halo, Haydock, jeste li to vi?

Ruby Keen. Postoji li mogućnost da je bila ubijena poslije ponoći?

- Rekao sam vam da je ubijena između deset i ponoći.

- Da znam, ali možda bi se moglo malo nategnuti, ha?

- Ne, ne može se nategnuti. Ako kažem da je ubijena prije ponoći, onda znači da je ubijena prije ponoći, i ne pokušavajte manipulirati s liječničkim nalazom.

- Dobro, al: zar se nije moglo raditi o nekom fiziološkom, ne znam čemu?

Znate na što mislim? - Znam samo da ne znate o čemu govorite.

Djevojka je bila savršeno zdrava i normalna, i ja nemam namjeru ništa izmišljati kako bih vam pomogao objesiti nekog jasnika samo zato što ga vi iz policije imate na zubu. Ne, nemojte poricati. Znam ja vas dobro. I uzgred, djevojka nije bila pri svijesti kad su je davili - bila je najprije drogirana. Vrlo jak narkotik. Umrla je od davljenja, ali prije toga je bila drogirana.

Kad je Haydock prekinuo vezu, Melchett reče sumorno:

- Tako, dakle.

- Mislila sam da sam pronašao novu polaznu točku, ali na žalost i ta se rasplinula - razočarano će Harper.

- Kako? O čemu je riječ?

- Ako ćemo pravo, to je vaša ptičica, gospodine. Ime mu je Basil Blake. Živi blizu Gossington Halla.

- Drzak klip! - smrkuto će pukovnik Melchett, prisjećajući se Blakeova uvredljivog ponašanja. - Kakve on ima veze s ovim slučajem?

- čini se da je poznavao Ruby Keen. Večeravao je često u Majesticu, plesao s njom . . . Sjećate li se, uostalom, što je Josie rekla Raymond u kada je Ruby nestala? »Nije valjda s onim tipom s filma? Otkrio sam da je mislila na Blakea.

On radi u filmskom studiju u Lenvilleu.

Josie je pomislila na njega jedino zato što je vjerovala da se on Ruby sviđa.

- Dobri izgledi, Harper, vrlo dobri izgledi. - Ne toliko dobri kao što se čini, gospodine. Basil Blake bio je te noći na zabavi u svom filmskom studiju. Znate kako to izgleda. Počne u osam s koktelima i nastavlja se sve dok zrak ne postane potpuna neproziran i dok svi ne popadaju u nesvijest. Prema onome što sam čuo od Slacka koji ga je ispitivao, on tvrdi da je napustio zabavu oko ponoći. U ponoć je Ruby Keen bila mrtva.

- Da li je netko potvrdio njegovu izjavu? - Većina je, koliko sam shvatio, bila . . . ovaj . . . prilično vesela. Pa, ovaj . . . mlada žena koja je sada s njim, gospođica Dinah Lee, tvrdi da je istina.

- To ništa ne znači.

- Ne, gospodine, ne znači. Izjave drugih uzvanika potvrđuju tvrdnju gospodina Blakea, premda su im pojmovi o vremenu nešto pobrkani.

- Gdje se taj studio nalazi?

- U Lenvilleu, gospodine, trideset milja jugozapadno od Londona.

- Hm . . . toliko je, po prilici, udaljen i od nas.

- Da, gospodine.

Pukovnik Melchett protrlja nos, zatim će nezadovoljno:

- čini mi se, dakle, da i njega možemo izbrisati.

- I meni se tako čini, gospodine. Nema dokaza da je bio ozbiljno zainteresiran za Ruby Keen. Zapravo - narednik Harper najprije se iskašljao - zapravo, čini se da je posve zaokupljen vlastitom mladom damom.

- Dakle, opet nam ostaje ili X - zaključni Melchett - nepoznati ubojica, toliko nepoznat da mu čak ni Slack ne može naći traga ni glasa; ili Jeffersonov zet, koji je želio ubiti djevojku, ali nije imao fizičke mogućnosti da to izvede. Isto se odnosi i na snahu; ili George Bartlett, koji nema alibi, ali, na žalost, ni motiv. Ostaje nam još i mladi Blake, koji ima alibi, ali nema motiv. I to je sve!

Nije, stani. Mislim da bismo trebali uzeti u obzir i onog plesača, Raymonda Starra. On se često vidao s djevojkom.

- Ne vjerujem da ga je ona naročito zanimala - reče Harper - osim ako nije prvoklasan glumac. A i on, uostalom, ima alibi. Od dvadeset do jedanaest pa sve do ponoći bio je takoreći svima pred očima; u to je vrijeme plesao s gošćama u dvorani. Ne vidim kako bismo ga mogli optužiti.

- Mi, zapravo - reče pukovnik Melchett nikoga ne možemo optužiti.

- George Bartlett nam je posljednja nada. Kad bismo barem uspjeli otkriti motiv.

- Jeste li ga provjerili?

- Jesmo, gospodine. Pravo dijete. Mamina maza. Nakon majčine smrti naslijedio priličnu svoticu. Brzo troši. Prije slab nego pokvaren.

- Možda je slabouman - ponada se Melchett.

Narednik Harper kimne potvrdno.

- Je li vam palo na um, gospodine, da bi to moglo biti rješenje čitavog slučaja?

- Misliš manijak?

- Da, gospodine. Jedan od onih što idu naokolo i dave mlade djevojke. Liječnici imaju za to neko dugačko ime.

- To bi riješilo sve naše probleme - reče Melchett.

- Nešto mi se ipak kod toga ne sviđa gundao je narednik Harper.

- Što to?

- Suviše je jednostavno.

- Hm . . . da, možda. Dakle, kako sam ono bio rekao na početku: »Gdje smo?«

- Nigdje, gospodine. - odgovori narednik Harper.

14. poglavlje

Conway Jefferson pomakao se i ispružio u snu, otkrivajući svoje duge snažne ruke, u koje se nakon nesreće, čini se, slila snaga cijeloga njegovog tijela.

Jutarnje svjetlo blago je prodiralo kroz spuštene zavjese. Conway Jefferson nasmiješi se samome sebi. Uvijek se nakon dobro prospavane noći budio kao i sada; sretan, osvježen, s obnovljenom životnom snagom. Još jedan dan! Ostao je načas ovako ispružen. Zatim pritisne zvonce koje mu se uvijek nalazilo pri ruci i, dok je to činio, osjeti kako ga iznenada zapljuskuje val uspomena.

Ulazeći nečujno u sobu, Edwards, koji ga je čuo kako stenje, zaustavivši se s rukom na zavjesi, zabrinuto upita:

- Osjećate li se loše, gospodine?

- Hajde - reče promuklo Conway Jefferson - otvori je. - Kad je jasna svjetlost preplavila sobu, pun razumijevanja, nastojao je ne gledati prema krevetu. Ondje je mračna lica ležao Conway Jefferson razmišljajući i prisjećajući se. Pred očima mu se opet pojavi Rubyno dražesno, prazno lice. Ali on ga sebi nije opisivao kao prazno. Prošle bi noći bio rekao nevino. Naivno, neiskvareno dijete! A sada? Conwaya Jeffersona obuze beskrajna čežnja.

Zaklopio je oči i tiho promrmljao "Margareta": Bilo je to ime njegove pokojne žene.

- Sviđa mi se vaša prijateljica - reče Adelaide Jefferson gospođi Bantry dok su sjedile na terasi.

- Jane Marple je izvanredna žena - potvrdi gospođa Bantry.

- I simpatična - doda Addie smiješeći se. - Ljudi je zovu ogovaralom - reče gospođa Bantry - a ona to zapravo nije.

- Ima loše mišljenje o ljudskoj prirodi? - Moglo bi se tako reći.

- Ali ono prilično osvježava - nastavi Adelaide Jefferson - nakon što smo se naslušali onog drugog. - Gospođa je Bantry pogleda s nerazumijevanjem.

Addie objasni: - Mnogo je tih priča . . . o uzvišenosti jedne nevrijedne osobe!

- Mislite na Ruby Keen? Addie kimne.

- Ne želim biti gruba i nepravedna prema njoj. Nije imala zle namjere. Jadni mali štakor, morala se boriti za ono što hoće. U duši nije bila loša. Prosta, pomalo glupa i dobroćudna, ali vrlo odlučna mala namiguša. Sumnjam da je to radila smišljeno. Naprosto je brzo shvatila da mora iskoristiti priliku. Dobro je znala kako se može privući stariji muškarac koji se osjeća usamljen.

- Pretpostavljam - reče zamišljeno gospođa Bantry - da je Conway bio usamljen.

Addie se nelagodno promeškolji i reče:

- Ovoga ljeta jest. - Ona zastane, a zatim prasne: - Mark tvrdi da sam za sve kriva ja! Možda i jesam; ne znam. - Ona opet načas zašuti, a zatim osjetivši nenadanu potrebu da se nekome izjada, oklijevajući nastavi govoriti, premda se vidjelo da joj to teško pada:

- Ja . . . ja sam uvijek živjela čudnim životom. Mike Carmody, moj prvi muž, umro je vrlo brzo nakon našeg vjenčanja; to . . . to me je gotovo dotuklo. Peter je, kao što znadete, rođen poslije njegove smrti. Frank Jefferson bio je Mikeov dobar prijatelj i prilično smo se često vidali. Bio je Peterov kum - tako je htio Mike. Vrlo sam ga zavoljela i tako . . . i njega mi je žao.

- Žao vam je? - sa zanimanjem upita gospoda Bantry.

- Jest, upravo tako. Zvuči čudno. Frank je uvijek imao sve što je htio. Njegovi roditelji bili su doista divni prema njemu. Pa ipak . . . kako da vam to objasnim . . . vidite, stari je gospodin Jefferson vrlo snažna ličnost. Ako živite u njegovoj blizini, naprosto ne možete imati vlastitu ličnost. Frank je to osjećao.

- Kad smo se oženili, bio je vrlo sretan . . . presretan. Gospodin Jefferson bio je neobično velikodušan. Prepisao je na Franka mnogo novaca; govorio je kako želi da mu djeca budu samostalna, da ne moraju čekati na njegovu smrt. Bilo je to tako lijepo od njega . . . tako velikodušno. Ali došlo je suviše nenadano.

Trebao je Franka već pri ie, malo-pomalo privikavati na samostalnost. Ovako je to Franku udarilo u glavu.

Htio je biti dobar čovjek poput svoga oca; jednako spretan u poslovima, jednako dalekovidan i uspješan. Ali, dakako, nije bio. Nije spekulirao s novcem, ali ga je ulagao u krive poslove u krivo vrijeme. Strašno je, znate, kako novac brzo nestaje ako nisi dovoljno spretan. što je Frank više novaca gubio, to se više upinjao da nekom dobrom transakcijom sve povrati. Tako se situacija iz dana u dan samo pogoršavala.

- Ali, draga moja - prekine je gospoda Bantry - zar ga Conway nije mogao posavjetovati?

- Nije :elic da ga netko savjetuje. želio se probiti bez ičije pomoći. Zato nikada nismo dopustili da to gospodin Jefferson sazna. Poslije Frankove smrti ostalo je vrlo malo novaca; jedva dovoljno da se preživi. Ali ja . . . ja ni tada nisam ništa rekla njegovu ocu. Shvaćate - reče naglo - to bi izgledalo kao da sam izdala Franka. Franku ne bi bilo pravo. Gospodin Jefferson bio je dugo bolestan. Kada se oporavio, stekao je uvjerenje da sam prilično imućna udovica. Nisam ga htjela razuvjeravati. Bilo je to pitanje časti. On zna da vrlo štedljivo raspolažem novcem, ali to odobrava, misli da sam škrt. I naravno, Peter i ja oduvijek živimo s njim, on pokriva sve naše troškove, i zato me to nikada nije zabrinjavalo. - Ona polako nastavi: - živ jeli smo sve ove godine kao jedna obitelj, jedino . . . jedino, shvaćate li . . . on me nikada nije smatrao Frankovom udovicom; za njega sam ja Frankova žena.

Gospođa Bantry kimne s razumijevanjem:

- Hoćete reći da on nikada nije prihvatio njihovu smrt?

- Tako je. Bio je sjajan. Ali, ne priznajući smrt, uspio je pobijediti vlastitu tragediju. Mark je Rosamundin muž a ja Frankova žena, i premda Frank i Rosamund trenutno nisu ovdje, oni još uvijek postoje.

- Divna pobjeda vjere - reče tiho gospoda Bantry.

- Da, znam, živjeli smo tako godinama. Ali iznenada, ovog ljeta, nešto se promijenilo. Osjetila sam . . . osjetila sam da se u meni sve pobunilo. Strašno je priznati, ali ja naprosto više nisam htjela misliti na Franka! Sve je prošlo: moja ljubav i prijateljstvo prema njemu, i žalost zbog njegove smrti. To je nešto što je nekoć postojalo, čega više nema.

- Vrlo je teško to opisati. Kao da biste htjeli obrisati ploču i početi pisati ispočetka. Htjela sam biti opet ja: Addie, još uvijek razmjerno mlada i snažna, sposobna za tenis, za ples, za plivanje; htjela sam naprosto biti netko. Čak i Hugo - poznajete Huga McLeana? - on je doista drag i želi se oženiti sa mnom, ali nikada o tome nisam ozbiljno razmišljala; no ovoga sam ljeta počela i o tome misliti - doduše, ne ozbiljno, ali . . . - Ona zastane i odmahne glavom. I tako, vjernjem da je istina da sam zanemarila Jeffa. Ne mislim da sam ga doista zanemarila, ali moje misli nisu bile uz njega. Kad sam primijetila da ga Ruby zabavlja, bilo mi je zapravo drago. Imala sam više slobode i vremena za sebe samu. Nisam, naravno, ni sanjala . . . ni sanjala da bi ga ona mogla toliko opčarati!

- A kad ste to shvatili? - upita gospoda Bantry.

- Bila sam zaprepaštena . . . apsolutno zaprepaštena! I, bojim se, vrlo bijesna.

- I ja bih se bila razbjesnila - prizna gospoda Bantry.

- Radilo se o Peteru, shvaćate? Cijela Peterova budućnost ovisi o Jeffu. Jeff ga je uvijek smatrao svojim unukom, ili se barem meni tako činilo; a ipak mu nije unuk. Nisu ni u kakvom srodstvu. I kad samo pomislim da ga je htio razbaštiniti! - Njene su lijepo oblikovane ruke lagano zadrhtale. - I to se gotovo dogodilo, a sve zbog jedne obične, jeftine male namiguše! O, bila bih je mogla ubiti!

Ona se užasno prekine. Njene lijepe oči lješnjakove boje gledale su preklinjući gospodu Bantry; jedva je izgovorila:

- Kako sam samo mogla nešto tako užasno izreći!

- Što je toliko užasno? - upita Hugo McLean, dolazeći polagano prema njima.

- Sjedni, Hugo. Gospodu Bantry, nadam se, poznaješ?

McLean, koji je već bio pozdravio spomenutu staru damu, mirno i uporno ponovi pitanje:

- Sto si tako užasno izgovorila?

- Rekla sam da bih najradije bila ubila Ruby Keen.

Hugo McLean razmisli česak-dva, a zatim reče:

- Ne, ne bih to govorio da sam na tvome mjestu. Netko bi mogao krivo shvatiti.

- On je značajno pogleda svojim trijeznim misaonim sivim očima, zatim nastavi: - Moraš pripaziti što radiš, Addie. - U njegovu se glasu osjećalo upozorenje.

Kada se na terasi gospođica Marple pridružila gospodi Bantry, Hugo McLean i Adelaide Jefferson zajedno su se spuštali stazom prema moru. Sjedajući, gospođica Marple primijeti:

- Čini se da joj je veoma odan.

- Da, već godinama joj udvara. On je takav tip.

- Oh, takav je bio i major Bury. Vrtio se oko neke udovice gotovo deset godina.

Njeni su se prijatelji šalili na njegov račun! Ona je napokon ipak popustila, ali je, na nesreću, deset dana prije vjenčanja pobjegla sa šoferom. Inače je bila doista divna žena i uvijek se razumno ponašala.

- Ljudi doista čine svakakve ludosti - suglasi se gospodu Bantry. - Šteta da maloprije nisi bila ovdje, Addie Jefferson mi je ispričala sve o sebi - kako je njen muž izgubio sav novac, i kako nikada nisu dopustili da to gospodin Jefferson sazna. A onda se ovoga ljeta sve promijenilo . . .

- Da, ona se, pretpostavljam, pobunila prekinje je gospođica Marple. - Nije više htjela živjeti u prošlosti. Sve ima svoje vrijeme, zar ne? Ne možeš cijeloga života sjediti u kući iza spuštenih zavjesa. Gospoda Jefferson vjerojatno je podigla zavjese i skinula udovički veo, što se njenom svekru, očito, nije svidjelo. Osjetio se zanemarenim, premda ne vjerujem da je znao tko ju je na to potakao. Ali, ionako mu se to ne bi sviđalo. Tako je i on - poput starog gospodina Badgera, kada mu se žena bacila na spiritualizam - bio zreo za ono što se imalo dogoditi. Svaka iole zgodna mlada djevojka, koja zna ljupko slušati, bila bi postigla isto.

- Misliš li da ju je ta njena sestrična, Josie, namjerno dovela. - upita gospođa Bantry - da se radilo o obiteljskoj zavjeri?

- Ne, ne vjerujem. - Gospođica Marple odmahne glavom. - Ne vjerujem da je Josie toliko pronicljiva da bi mogla predvidjeti kako će tko reagirati. U tom je ona prilično kruta. Ona je od onih lukavin ograničenih osoba s velikim smislom za praktično, koje uopće nisu u stanju predvidjeti budućnost, pa ih zatječe nespreme.

- čini se da nas je ovaj put sve zatekla nespreme - dobaci gospođa Bantry. - I Addie i gospodina Gaskella.

Gospođica Marple se smješkala.

- Ja bih prije rekla da je on imao vlastitih problema. Drzak momak, nemirnih očiju! Nikako nije čovjek koji bi godinama žalio za ženom, ma koliko da mu je bila draga. Sklona sam povjerovati da su oboje bili nemirni pod jarmom gospodina Jeffersona, koji ih je prisiljavao na uspomene. Jedino što to gospođa lakše rješavaju cinično zaključiti gospođica Marple.

U tom trenutku Mark je upravo potvrđivao njezin sud o sebi, razgovarajući sa Sir Henryjem Clitheringom. Sa svojstvenom mu iskrenošću Mark je odmah prešao na stvar.

- Upravo mi je sinulo - reče - da sam ja glavni optuženi odabranik policije!

Ispitavali su moje imovinsko stanje. Ja sam, znate, propao, ili ću to uskoro biti.

Ako dobri stari Jeff, u skladu s planovima, za koji mjesec umre i ako, opet u skladu s planiranim, Addie i ja podijelimo novac, sve će proći dobro. Činjenica je da sam užasno zadužen. Ako dođe do loma, bit će to strašan lom! Ako ipak uspijem stvar odgoditi, bit će obrnuto; isplivat ću na površinu i postati pravi bogataš.

- Mark, vi ste kockar - reče Sir Henry.

- Uvijek sam bio. Staviti sve na kocku, to je moje geslo! Za mene je prava sreća što je netko zadavio ono siroto dijete. Ja to nisam učinio. Nisam davitelj.

Sumnjam da bih ikoga mogao ubiti. Suviše sam lakouman. Jasno mi je, ipak, da ne mogu očekivati da mi to policija povjeruje! Mora da im izgledam kao ispunjenje svih inspektorskih želja! Motiv imam, bio sam na licu mjesta, neopterećen moralnim obzirima! Čudim se da me već nisu strpali u buharu.

Onaj me narednik veoma ružno gleda.

- Ti imaš nešto vrlo korisno: alibi.

- Alibi je najnesigurnija stvar na svijetu! Nevin čovjek nikada nema alibi! Osim toga, sve ovisi o vremenu smrti ili tako nečemu, i možete biti sigurni, ako tri liječnika tvrde da je djevojka ubijena u ponoć, da će se najmanje šestorica zakleti da je umrla u pet ujutro - i gdje je onda moj alibi?

- Vidim da se još možeš i šaliti s tim.

- Neukusno, zar ne? - veselo reče Mark. Zapravo, prilično sam uplašen.

Čovjeka je ipak strah kada se radi o ubojstvu! I nemojte misliti da mi nije žao staroga Jeffa. Ali bolje je ovako - ma koliko udarac bio bolan - nego da se razočarao.

- Kako to mislite »da se razočarao«?

- Što mislite, kamo je Ruby išla prošle noći? - upita Mark i namigne. - Kladim se u što hoćete da je išla na sastanak s muškarcem. Jeffu se to ne bi sviđalo.

Njemu se to nikako ne bi sviđalo. Da je otkrio da ga vara i da nije baš toliko mlada i naivna kao što je izgledala - da, moj je tast čudan čovjek. On se izvrsno umije suzdržavati; ali kad izgubi vlast nad sobom . . . tada se čuvaj!

Dok je govorio, Sir Henry ga je radoznalo promatrao; zatim upita:

- Dobro, je li vam Conway Jefferson drag ili nije?

- Vrlo ja volim, ali istodobno mu mnogo stvari zamjeravam. Pokušat ću vam objasniti. Conway Jefferson je čovjek koji voli imati sve oko sebe pod nadzorom. On je dobrodušni tiranin, ljubazan, velikodušan i nježan, ali sve drži u svojim rukama i drugi moraju plesati kako on svira.

Mark Gaskell zašuti.

- Volio sam svoju ženu. Nikada više neću tako voljeti. Rosamund je bila sunčev sjaj, i smijeh, i cvijeće, i kada je poginula, osjećao sam se poput boksača u ringu kojega je protivnik oborio na pod. Ali držim da sudac već predugo broji.

Ja sam ipak muškarac. žene mi se sviđaju. Ne namjeravam se ponovno ženiti - ni slučajno. Meni tako odgovara. Morao sam paziti na diskreciju, ali inače sam se dobro provodio. Sirota Addie to ne može. Ona je vrlo zgodna žena, jedna od onih kojima se muškarci žene. Dajte joj samo malo prilike i ona će se ponovno udati i biti sretna, a usrećit će i muža.

- Ali stari Jeff uvijek je u njoj gledao samo Frankovu ženu; čak je i nju natjerao da na sebe gleda na taj način. On ne zna da smo mi zapravo kao u zatvoru. Ja sam, potajno, već davno pobjegao. Addie je pobjegla tek ljetos, stari je bio strašno potresen. To je srušilo cijeli njegov svijet.

Rezultat: Ruby Keen. - On nezadrživo zapjeva:

Ali ona je u svome grobu sad, i oh! za mene je drukčije sve!

- Hajde, Clithering, ponudite mi neko piće. »Nimalo neobično, razmišljao je Sir Henry, »što je Mark Gaskell policiji sumnjiv.

15. poglavlje

Doktor Metcalf bio je jedan od najboljih liječnika u Danemouthu. Prema bolesnicima nikada nije bio nasilan; naprotiv, svojom bi pojavom u bolesnički sobu redovito unosio ohrabrenje i smirenost. Bio je srednjih godina, blaga, smirena glasa. Pažljivo je slušao pitanja narednika Harpera i odgovarao s prijaznom točnošću.

- Znači, doktore Metcalf, ono što sam čuo od gospode Jefferson u biti je točno, zar ne? pitao je Harper.

- Da, točno je da je zdravlje gospodina Jeffersona u kritičnom stanju. Taj se čovjek već nekoliko godina nemilosrdno troši. S tom svojom odlukom da živi kao i drugi, živio je zapravo mnogo intenzivnije od ijednog normalnog čovjeka svoje dobi. Godinama uporno odbija da se odmori, da predahne, da se opusti, ukratko: odbija sve što mu ja i ostali liječnici preporučamo. Posljedica toga: imamo pred sobom premoreni stroj. Srce, pluća, krvni sudovi, sve je to istrošeno.

- Kažete da gospodin Jefferson odlučno odbija svaki savjet?

- Tako je. Ali ja mu ne zamjeravam. Ovo, dakako, ne govorim svojim pacijentima, ali čovjek se može ili neštedimice trošiti, ili čuvajući se svega, zarđati. Mnogo mojih kolega živi na prvi način, i vjerujte, to uopće nije loše. U mjestu poput Danemoutha čovjek se nagleda onih drugih, invalida što se grčevito drže života, u strahu da se ne prenapregnu, u strahu od svakog daška vjetra, od zalutalih klica, od svakog neplaniranog obroka.

- Držim da imate potpuno pravo - reče narednik Harper. - Zaključak je, dakle, slijedeći: Conway Jefferson je dovoljno snažan, u fizičkom smislu - ili je možda bolje reći u muskulaturnom smislu. Uzgred, za što je on praktički sposoban u normalnom životu?

- On ima vrlo jake ruke i ramena. Bio je neobično snažan čovjek, prije nesreće.

Nevjerojatno spretno upravlja svojim invalidskim kolicima, a s pomoću štaka može se kretati po sobi - od postelje do stolice, na primjer.

- Zar invalid poput gospodina Jeffersona ne bi mogao imati protezu?

- U njegovu slučaju to nije moguće. Njemu je povrijeđena kičma.

- Shvaćam. Da ponovimo: Jefferson je snažan i zdrav, barem što se tiče mišića.

On se uglavnom dobro osjeća?

Metcalf kimne potvrdno.

- Ali srce mu je u lošem stanju; svako naprezanje, veći zamor, ili nenadan šok ili strah, i on može otegnuti. Je li tako?

- Manje-više tako. Naprezanje ga polagano ubija, jer on se ne zaustavlja niti onda kada osjeti umor. To samo pogoršava stanje srca, ali ne vjerujem da bi mogao iznenada umrijeti od napora. Ali od nenadanog šoka ili straha to bi se lako moglo dogoditi. Njegove sam na to izričito upozorio.

- Ali činjenica je da ga šok ipak nije ubio - polako će narednik Harper. - Hoću reći, doktore, da je zapravo podnio najgori mogući šok i da je još uvijek živ.

Siiježući ramenima, doktor Metcalf reče:

-- Da, znam. Ali da vi, naredniče, imate moje iskustvo, znali biste po povijesti bolesti da je u takvom slučaju svaka iole preciznija prognoza nemoguća. Ljudi koji bi trebali umrijeti od šoka ili naprezanja ne umiru od šoka i naprezanja, i tako dalje i tako dalje. Ljudsko je tijelo mnogo žilavije no što se može zamisliti. Štoviše, u praksi je dokazano da je fizički šok često fatalniji od psihičkoga. Jednostavnijim riječima: vrata koja netko iznenada zalupi možda bi prije ubila gospodina Jeffersona, nego otkriće da je djevojka koja mu je bila draga umrla na tako užasan način.

- Pitam se kako je to moguće.

- Kad čovjek čuje lošu vijest, odmah mu proradi obrambeni mehanizam koji ga ošamuti i tako, barem u početku, spriječi da mu informacija prodre u svijest.

Do potpune spoznaje proći će još stanovito vrijeme. Ali ako se iznenada zalupe vrata ili netko iskoči iz ormara, ili iznenada čujete prasak motora dok prelazite preko ceste, sve to djeluje izravnije. Srce uplašeno poskoči - da se laički izrazimo.

- Ali koliko je općenito poznato - nastavi polagano narednik Harper - djevojčina je smrt vrlo lako mogla izazvati Jeffersonovu smrt, zar ne?

- Jest, vrlo lako - liječnik se radoznalo zagleda u narednika Harpera. - Ne mislite valjda . . .

- Ne znam što da mislim - reče zbunjeno narednik Harper.

- Ali morate priznati, gospodine, da se ove dvije stvari divno uklapaju - govorio je nešto kasnije Sir Henryju Clitheringu. - To znači ubiti dvije muhe jednim udarcem. Prvo nestaje djevojka, a zatim sam šok zbog njezine smrti dokrajči i gospodina Jeffersona, prije no što stigne promijeniti oporuku.

- Mislite da će mijenjati oporuku?

- Vi biste to, Sir Henry, morali znati bolje od mene. Što vi mislite?

- Ne znam. Prije no što se na sceni pojavila Ruby Keen, posve slučajno znam da je novac namjeravao podijeliti između Marka Gaskella i gospođe Jefferson.

Ne vidim zašto bi sada promijenio mišljenje. Ali, razumljivo, ipak bi mogao.

- Nikad se ne zna što čovjek snuje - prihvati narednik Harper - osobito kada može raspolagati svojim imetkom bez ikakvih moralnih obveza. Kao u ovom slučaju gdje nema krvnog srodstva.

- On vrlo voli maloga Petera - reče Sir Henry.

- Mislite li da ga smatra svojim unukom? To vi vjerojatno znate bolje od mene.

- Ne, ne bih to rekao - polagano će Sir t Henry.

- Ima još nešto, gospodine, što bih vas htio pitati. Nešto što ne mogu sam dokučiti. Rado bih znao koliko gospodin Jefferson zapravo voli gospodina Gaskella i gospodu Jefferson. Nitko ne sumnja da im je neobično privržen, ali to je uglavnom zbog toga što su bili supružnici njegove kćeri, odnosno sina. Ali pretpostavimo da se jedno od njih ponovno oženi?

Nakon kraćeg razmišljanja Sir Henry odgovori:

- Postavili ste zanimljivo pitanje. Ne znam vam odgovoriti. Sklon sam vjerovati - to je samo moje mišljenje - da bi to znatno promijenilo njegov odnos spram njih. On bi im i dalje želio sve najbolje, bez zlobe. Ali mislim . . . pa, mislim eto, da bi se jednostavno prestao zanimati za njih.

Narednik Harper kimne. - Za oboje, gospodine?

- Rekao bih, za oboje. Za Gaskella posve sigurno, a mislim i za gospodu Jefferson, ali to nije tako sigurno, čini mi se da mu je ona draga zbog nje same.

- Možda tu i spol ima nekog utjecala mudro će narednik Harper. - Bilo mu je lakše gledati u njoj svoju kćerku, nego u Gaskellu sina. Vrijedi i obrnuto. Žene prilično lako prihvate zeta kao člana obitelji, ali su rijetko spremne prihvatiti snahu kao kćerku. - Narednik Harper obrati se ponovno Sir Henryju: - Da li bi vam smetalo, gospodine, da krenemo ovim putem što vodi prema teniskom igralištu? Vidim tamo gospođicu Marple. Htio bih je zamoliti za jednu uslugu.

Zapravo, htio bih vas oboje malo zaposliti.

- Kako to mislite, naredniče?

- Trebaju mi informacije do kojih sam ne mogu doći. Htio bih da umjesto mene ispitajte Edwardsa.

- Edwardsa? Što biste od njega htjeli doznati?

- Sve čega god se sjetite. Sve što zna i sve što misli. O odnosima među pojedinim članovima obitelji, njegovo mišljenje o slučaju Ruby Keen. Podatke intimnije prirode. On bolje od ikoga poznaje stanje stvari. Meni to ne bi rekao, ali vama će reći, jer vi ste pravi gospodin i k tomu prijatelj gospodina Jeffersona.

- Po mene su hitno poslali da bih otkrio istinu - reče st rogo Sir Henry. - Učinit ću sve što budem mogao. - Zatim doda: - Ali zašto vam treba gospođica Marple?

- Treba mi zbog djevojaka. Našli smo ih nekoliko među izviđačima, izabrali smo one koje six bile najbliže Pameli Reeves. One bi mogle nešto znati.

Razmišljao sam o tome, znate. Naime, da je ta djevojka namjeravala doista ići u Woolworth, bila bi

pokušala nagovoriti koju prijateljicu da pode s njom. Zato mislim da joj je »Woolworth« poslužio samo kao izgovor. Ako je to istina, htio bih znati kamo je djevojka zapravo otišla.

Možda je pred prijateljicama nešto spomenula. Gospođica Marple je jedina koja će to uspjeti izvući iz djevojaka. Mislim da bi o njima podosta tog morala znati.

- Zvuči kao neka vrst mjesnog problema; kao stvoreno za gospođicu Marple.

Znate, vrlo je pronicljiva.

Narednik Harper, smješkajući se, potvrdi:

- Imate pravo. Ništa njoj ne može promaći. Gospođica Marple, koja je pratila njihovo približavanje, jedva ih je dočekala. Saslušala je narednikovu molbu i odmah prihvatila njegov prijedlog.

- Bit će mi veoma drago, naredniče, ako vam budem mogla pomoći ili biti od koristi u bilo kojem smislu. Što se tiče Nedjeljne škole, izviđača i sirotišta, s njima sam u stalnoj vezi; ja sam, znate, u odboru i često razgovaram i s nadstojnicom i sa služinčadi; osim toga, uvijek imam mlade dvorkinje. Imam toliko iskustva s djevojkama da mogu odmah pogoditi govore li istinu ili nešto skrivaju.

- Vi ste, zapravo, stručnjak - reče Sir Henry.

Gospođica ga Marple prijekorno pogleda.

- O, molim vas, Sir Henry, nemojte mi se rugati.

- Ne pada mi na um da vam se rugam. Suviše ste se puta vi meni narugali.

- U selu čovjek vidi mnogo zla - pokušava objasniti gospođica Marple.

- Uzgred - prisjeti se Sir Henry - saznao sam nešto što vas zanima. Narednik mi kaže da su u Rubynoj košari za papir našli komadiće noktiju.

- Našli su ih, znači.

- Zašto vas zanima, gospođice Marple? upita narednik Harper.

- Bili su jedna od stvari koje se nisu uklapale, koje su mi na lešu odmah upale u oči. Nešto s rukama nije bilo u redu, ali nisam mogla otkriti što. Onda sam shvatila da djevojke koje se tako intenzivno šminkaju, obično imaju i vrlo dugačke nokte. Svakako, znam da mnoge djevojke grizu nokte; to je jedna od onih navika kojih se najteže osloboditi. Ali pri tome taština mnogo pomaže.

Ipak, pretpostavljala sam da se ta djevojka nije uspjela odviknuti od toga. Onda je mali . . . mali Peter rekao nešto što je značilo da je ona imala dugačke nokte ali da je o nešto zapela i jedan siomila. Tada je, naravno, morala odrezati i ostale. Zato sam pitala Sir Henryja jeste li našli ostatke noktiju i on mi je obećao da će to doznati.

Sir Henry primijeti:

- Upravo ste rekli da je to jedna od stvari koje su vam na lešu upale u oči. Ima li ih još? Gospođica Marple odlučno potvrdi glavom. - O da! - reče. - Haljina.

Haljina mi je potpuno neshvatljiva.

Oba je muškarca radozno pogledaju. - Ali zašto? - upita Sir Henry.

- Pa vidite. to je bila njezina stara haljina. Jasie je to odlučno tvrdila, a i sama sam vidjela da je bila iznošena i pomalo otrcana. E vidite, to nije u redu.

- Ne shvaćam zbog čega.

Porumenivši, gospođica Marple počne objašnjavati:

- Dakle, smatra se da se Ruby Keen presvukla i otišla s nekim na sastanak, s nekim za kim je vjerojatno »ludovala«, kako bi rekli moji nećaci.

- Narednik gotovo neprimjetno zatrepće očima. - Pretpostavka. je da je išla na sastanak s momkom.

- Zašto je onda - htjela je znati gospođica Marple - obukla staru haljinu?

Narednik se zamišljeno počese po glavi.

- Razumijem što hoćete reći. Mislite da je trebala obući novu, zar ne?

- Po meni ie trebala obući najbolju haljinu. To bi učinila svaka.

- Da - umiješa se Sir Henry - ali, recimo, sastanak je trebao biti negdje napolju.

Možda se trebala voziti otvorenim kolima ili pješačiti po lošem putu. U tom slučaju bi joj sigurno bilo žao nove haljine, pa bi obukla staru.

- To bi svakako bilo najpametnije - doda narednik.

Gospođica Marple ga pogleda, zatim počne uzbudno objašnjavati:

- Pametno bi bilo u tom slučaju obući hlače i pulover, ili kostim od tvida. To je ono što bi, ne želim biti snob, ali . . . to je ono što bi djevojka iz naših krugova svakako učinila.

- Dobro odgojena djevojka - nastavi ona, zagrijavajući se sve više za temu - uvijek pomno pazi da se obuče prema prilici. Na primjer, ma koliko dan bio vruć, dobro odgojena djevojka nikada se neće pojaviti na izletu u svilenoj haljini s cvjetovima.

- A koja je haljina najprikladnija za sastanak s ljubavnikom? - pitao je Sir Henry.

- Da su se trebali naći u hotelu ili negdje gdje se inače nosi večernja haljina, obukla bi najbolju veečernju haljinu; ali napolju bi izgledala krajnje smiješno u večernjoj haljini, stoga bi u toj prilici obukla svoju najbolju sportsku odjeću.

- .Da, kad bi se radilo o nekoj otmjenoj djevojci, ali Ruby . . .

- Ruby to, naravno, nije bila . . . da budemo iskreni: ona, nije bila dama. Ona je pripadala krugu u kojem se uvijek oblači najbolja haljina, ma koliko bila neprikladna. Prošle smo godine, na primjer, išli na izlet u Scrantor Rocks. Ne možete ni zamisliti kako su se neke djevojke obukle. Bilo je tu svilenih šalova, lakiranih cipelica, pa čak i šešira. I sve to da bi se penjale preko stijena i provlačile kroz trnje i vrijes! A mladići su imali na sebi najbolja odijela.

Naravno, s pješačenjem je drukčije. Tu opet svi nose istu uniformu. Te djevojke kao da ne shvaćaju da kratke hlačice dobro stoje samo najvitkijima.

- I mislite da je Ruby Keen . . . - podsjeti je narednik Harper.

- Ja mislim da bi ona bila ostala u svojoj najljepšoj ružičastoj haljini, koju je već imala na sebi. Bila bi se presvukla jedino u slučaju da je imala drugu, još noviju.

- I kako vi to, objašnjavate gospođice Marple?

- Nikako - za sada. Ali osjećam da je to neobično važno.

16. poglavije

U žičanom kavezu upravo je završio sat tenisa. Debeljuškasta sredovječna dama zakriješti nešto u znak zahvalnosti, pokupi svoju svijetlomodru vestu i uputi se prema hotelu. Raymond vikne nešto veselo za njom te, noseći mrežu s lopticama u jednoj a reket u drugoj ruci, krene prema klupi za gledaoce. Vesela mu i nasmiješena izraza nestane s lica, kao da ga je netko zbrisao spužvom.

Izgledao je umorno i zabrinuto.

- I to je prošlo - reče stigavši do klupe i ponovno se nasmiješi onim svojim privlačnim dječaćkim smijehom, koji je toliko dobro pristajao njegovom preplanulom licu i tamnoj, gipkoj ljepoti. Sir Henry se uhvati kako razmišlja o njegovim godinama. Dvadeset pet, trideset, trideset pet? Nemoguće je bilo odrediti. Odmahujući glavom, Raymond reče:

- Nikad ta neće naučiti igrati.

- Mora da vam je sve ovo prilično dosadno - primijeti gospodica Marple.

- Ponekad - prizna Raymond. - Naročito potkraj ljeta. Neko vrijeme čovjek se tješi zaradom, ali na kraju više ni to ne pomaže.

Narednik Harper će, naglo ustajući s klupe kratko:

- Gospođice Marple, ja ću vas potražiti za otprilike pola sata, ako vam odgovara.

- Izvrsno, hvala vam. Bit ću spremna. Raymond je neko vrijeme gledao za narednikom, a onda upita:

- Mogu li načas sjesti do vas?

- Svakako - spremno odgovori Sir Henry. - Hoćete li cigaretu? - Dok mu je pružao svoju kutiju s cigaretama, Sir Henry se pitao što mu zapravo smeta kod Raymonda Starra. Je li jednostavno to što je profesionalni učitelj tenisa i plesač? Ako jest, onda se tiče samo plesa, tenisa nikako. Englezi, pomisli Sir Henry, gledaju s nepovjerenjem svakoga muškarca koji predobro pleše. Momak se kreće malo previše graciozno. Ramon-Raymond - kako se zapravo zove?

Odluči da ga to i upita.

Ovoga je to, čini se, zabavljalo.

- Moje prvo umjetničko ime bilo je Ramon. »Ramon i Josie" - zvučalo je španjolski. Ali kasnije su ljudi počeli osjećati nepovjerenje prema strancima, pa sam postao Raymond - posve engleski, zar ne?

- A kako se zapravo zovete? -animalo je gospođicu Marple.

- Moje je pravo ime doista Ramon - odgovori joj on kroz smješak. - Baka mi je Argentinka, znate. - »To objašnjava onu gipkost u bokovima«, pomisli Sir Henry. - Ali prvo mi je ime Thomas. Bolno

prozaično. - Tada će, obraćajući se Sir Henryju: - Vi ste, gospodine, iz Devonshirea, zar ne? Iz Stanea? I moji su taxno živjeli. U Alsmostonu.

- Vi ste iz obitelji Starr iz Almonstona? Nisam znao - ozareno će Sir Henry.

- Siguran sam da niste mogli znati - u glasu mu se osjećala gorčina.

- Loša sreća . . . i tako?

- Možete li zamisliti da nam je imanje prodano, nakon što je više od tristo godina pripadalo našoj obitelji? Da, baš tako! A ipak mi se nini da naš rod polako mora nestati! Preživjeli smo svoje vrijeme. Moj stariji brat otišao je u New York. Bavi se reklamom - prilično se dobro snašao. Mi drugi raštrkali smo se na sve strane. Znae, danas je teško dobiti posao, pogotovo ako o sebi ne možeš reći drugo nego da si završio privatnu školu u internatu. Ponekad, ako xmate sreće, dobijete posao kao recepcioner u hotelu: Tamo vrlo cijene kravatu i uglađeno ponašanje. Jedini posao koji sam mogao dobiti bio je u jednoj trgovini sanitarnim uređajima. Prodavao sam najljepše ružičaste i žute porculanske kade. Imali su beskrajne izložbene prostore, ali kako nikako nisam mogao zapamtiti ni cijene tih prokletih stvari ni uvjete isporuke, ubrzo su me otpustili.

- Znao sam jedino igrati tenis i plesati. Napokon sam se zaposlio u nekom hotelu na Rivijeri. Izvanredno sam zarađivao. Vjerujem da su sa mnom bili zadovoljni. A onda sam jednoga dana slučajno čuo nekog pukovnika - pravog starog pukovnika, nevjerojatno starog; bio je do dna duše Englez, uvijek je pričao o Indiji; dakle, čuo sam ga kako, derući se na sav glas, pita direktora hotela: »Gdje je taj žigolo? Hoću žigoloa.

Moja žena i kćerka žele plesati, razumijete. Gdje je taj momak? Za što je on plaćen? Smjesta hoću žigoloa. Znam da je glupo, ali mene je strašno uvrijedilo.

Dao sam otkaz, i evo me ovdje. Plaćaju manje, ali je mnogo ugodnije.

Uglavnom učim debeljuškaste žene kako se igra tenis, koji one nikad, ali baš nikad neće naučiti. I, naravno, plešem s bezbolnim ukočenim kćerima bogatih gostiju! Ali, takav je život, što se tu može! Oprostite što vam dosađujem s tim tužnim pričama. - Nasmiješio se pokazujući bijele zube i borice u uglovima očiju. Odjednom je opet bio zdrav i sretan i nevjerojatno živahan.

- Ali, naprotiv - uvjeravao ga je Sir Henry. - Drago mi je da smo malo popričali. Ionako sam namjeravao s vama razgovarati.

- O Ruby Keen? Ne mogu vam puno pomoći. Ne znam tko ju je ubio. Uopće, o njoj sam malo znao. Nije mi se povjeravala.

- Je li vam bila simpatična? - upita gospođica Marple.

- Ne osobito. Nije mi bila antipatična rekao je bezbrižnim i nezainteresiranim glasom. - Imate li možda kakvu pretpostavku? upita ga Sir Henry.

- Bojim se da nemam. Da sam nešto znao, bio bih rekao Harperu. Meni to izgleda kao jedan on onih

bijednih sitnih zločina, bez tragova, bez motiva.

- Dvije su osobe ipak imale motiv - upozori ga gospođica Marple.

Sir Henry je oštro pogleda.

- Doista? - začudi se Raymond. Gospođica Marple gledala je uporno Sir Henryja, te on napokon, iako nerado, objasni:

- Njezinom smrću gospođa Jefferson i gospodin Gaskell vjerojatno dobivaju pedeset tisuća funti.

- što? - Raymond je izgledao krajnje zapanjen, čak i uznemiren. - Ali to je apsurdno, zbilja apsurdno. Gospođa Jefferson . . . nijedno od njih . . . ne može s tim ništa imati. Nemoguće je i pomisliti na tako nešto.

Gospođica Marple se nakašlje i vrlo prijazno primijeti:

- Zna, bojim se, da ste priličan idealist.

- Ja? - reče on smijući se. - Ja sigurno nisam! Ja sam vam pravi nepopravljivi cinik.

- Novac je - nastavi ona - vrlo snažan motiv.

- Možda - zagrijano je protestirao Raymond. - Ali da bi jedno od njih tako hladnokrvno zadavilo djevojku . . . on odmahne glavom i reče ustajući: - Evo i gospođe Jefferson. Dolazi na poduku. Malo je zakasnila. - činilo se da ga ta činjenica zabavlja. - Punih deset minuta!

Adelaide Jefferson i Hugo McLean približavali su se brzim korakom.

Ispričavajući se smiješkom zbog zakašnjenja, Addie Jefferson požuri na igralište. McLean sjedne do njih na klupu. Nakon što je pristojno zatražio dopuštenje od gospođice Marple, on zapali lulu i, odbijajući dimove, počne kritički promatrati par na igralištu. Napokon reče:

- Nije mi jasno zašto Addie uzima te satove tenisa? Igrati, to da. Nitko u tome ne uživa više od mene. Ali čemu poduka?

- Zeli se usavršiti - reče Sir Henry.

- Nije ona tako loš igrač - nastavi Hugo. - Igra sasvim pristojno. Uostalom, ionako neće u Wimbledon. - On načas zašuti, zatim upita.: - Tko je taj Raymond? Otkuda dolaze ti profesionalci? Meni izgleda kao digić.

- Potječe iz obitelji Starr, iz Davonshirea objasni Sir Henry.

- Doista? Nije moguće!

Sir Henry kimne potvrdno. Bilo je očito da se ova novost neugodno dojmila Huga McLeana. Mršteći se sve jače, izusti naglas:

- Ne znam zašto je Addie uopće poslala po mene? Čini mi se da joj u ovom slučaju nije pala ni vlas s glave. Nikad nije bolje izgledala. Zašto je slala po mene?

- Kad je poslala po vas? -animalo je Sir Henryja.

- Pa . . . ovaj . . . kada se ovo dogodilo.

- Kako ste doznali? Je li telefonirala, ili brzo javila?

- Brzojavila mi je.

- Zanimalo bi me kada je brzojav bio poslan. - Pa, ne znam točno.

- Kada ste ga primili?

- Nisam ga primio. Javili su mi sadržaj telefonom.

- Zašto, gdje ste se nalazili?

- Činjenica je da sam dan ranije bio otišao iz Londona. Bio sam u Danebury Headu.

- Što? Tako blizu Danemoutha?

- Da, prilično čudno, zar ne? Primio sam poruku kad sam se vratio s partije golfa i odmah sam dojurio ovamo.

Gospođica Marple zamišljeno ga je promatrala. činilo se da mu je vruće, da se ne osjeća najugodnije.

- Čula sam da je u Danebury Headu vrlo zgodno i da cijene nisu pretjerane.

- Ne, nisu. Ne bih si to inače mogao priuštiti. Vrlo dražesno mjestance.

- Morat ćemo skoknuti onamo jednoga dana - reče gospođica Marple.

- Ha? što? . . . O . . . ovaj . . . da, svakako. Bolje da malo prošetam, zbog teka, znate - reče ustajući i brzim korakom krene prema moru.

- Žene se - opazi Sir Henry - vrlo ružno ponašaju prema svojim odanim obožavateljima. Gospođica Marple samo se smješkala. - Zanima me - nastavi Sir Henry - da li je i na vas ostavio dojam pomalo dosadnog tipa?

- Možda ima ponešto ograničene poglede odgovori ona. - Ali mora da ima skrivenih sposobnosti - da, u to sam čvrsto uvjerena.

- Vrijeme je da i ja svoje obavim - reče ustajući Sir Henry. - A kako vidim, i gospođa Bantry vam dolazi praviti društvo.

Gospođa Bartry dojuri bez daha, uz duboki se uzdah spusti na klupu i odmah počne pričati:

- Razgovarala sam sa sobaricama. Uzaludan trud. Nisam otkrila ništa novo! Zar ozbiljno misliš da se djevojka mogla s nekim sastajati a da to nitko u hotelu ne zna?

- To je zanimljivo pitanje, draga moja. I ja bih rekla da je to isključeno. Ako je ipak istina da je nekoga imala, možeš biti sigurna da to netko zna, osim ako mala nije bila vrlo lukava.

Gospoda Bantry je usredotočila pažnju prema teniskom igralištu pa s odobravanjem primijeti:

- Addie vrlo brzo uči. Ovaj učitelj tenisa je vrlo zgodan momak. Addie izvrsno izgleda. Još uvijek je vrlo privlačna. Ne bih se ni najmanje začudila da se ponovno uda.

- Bit će i prilično imućna, kada gospodin Jefferson umre - dometne gospođica Marple.

- Ali, Jane, nemoj uvijek ružno misliti. Zašto još nisi riješila ovaj slučaj? čini se da se uopće ne mičemo s mjesta. Mislila sam da će tebi odmah sve biti jasno. - U tonu gospođe Bantry osjećalo se predbacivanje.

- Ne, ne, nisam odmah pogodila - trebalo mi je malo vremena.

Gospođa Bantry pogleda je uzbuđeno, gotovo ne vjerujući.

- Hoćeš reći da znaš tko je ubio Ruby Keen? - Svakako - reče gospođica Marple - svakako da znam!

- Ali, Jane, tko je to? Brzo mi reci!

Gospođica Marple stisne usne i reče odmahujući glavom:

- žao mi je, Dolly, ali to je nemoguće. - Zašto bi bilo nemoguće?

- Zato što si strašno indiskretna. Odmah bi to svima ispričala - ili možda ne bi izričito rekla, možda bi samo dala naslutiti.

- Ne, nije istina. Nikom živom ne bih rekla. - Ljudi koji se služe ovim izrazom nikad se toga ne drže. Nemoj se truditi, dušo. Dalek je još put pred nama.

Mnogo toga još nije razjašnjeno. Sjećaš se kako sam bila protiv toga da gospoda Partridge skuplja priloge za Crveni križ, i kako nisam mogla objasniti zašto. A razlog je bio taj što je micala nosom poput one moje djevojke Alice kada bih je slala da plati račune. Uvijek bi platila koji šiling manje i prebacivala dug na idući tjedan, upravo kao što je učinila i gospoda Partridge, jedino što se tu radilo o mnogo većoj svoti. Ona je pronevjerila sedamdeset i pet funti.

- Ostavi sada gospodu Partridge - preklinjala je gospoda Bantry.

- Ali moram ti objasniti. Ako ti je stalo, mogu te uputiti i na trag. Ovdje je nevolja u tomu što su svi suviše naivni i lakovjerni. čovjek si naprosto ne može dopustiti da povjeruje u sve što mu netko kaže, čim se pojavi nešto surnjivo, ja nikom ništa ne vjerujem. Shvaćaš, ja doista dobro poznajem ljudsku prirodu.

Gospoda Bantry šutjela je časak-dva, a onda izmijenjenim glasom doda:

- Rekla sam ti, zar ne, da ne vidim zašto ne bih malo uživala u ovome? Pravo pravcato ubojstvo u vlastitoj kući! Nešto što se nikada više neće ponoviti.

- Nadam se da neće - dobaci njezina prijateljica.

- I ja se također nadam. Jedanput je dovoljno. Ali to je moje ubojstvo i ja hoću u njemu uživati.

Gospođica Marple sumnjičavo je pogleda. - Zar mi ne vjeruješ? - upita gospođa Bantry ratoborno.

- Ali svakako, Dolly, ako ti tako kažeš.

- Jest, samo što ti nikada ne vjeruješ onome što ti se govori, je li tako? Upravo si to izjavila. Uostalom, imaš pravo. - U glasu joj se iznenada osjeti gorčina. - Nisam ja baš sasvim glupa. Ti, Jane, možda misliš da ja ne znam što se priča po St Mary Meadu - po cijelom kraju? Svi oni tvrde kako nema dima bez vatre; pa ako je djevojka nađena u Arthurovoj biblioteci, Arthur mora o tome nešto znati.

Govore kako je djevojka bila Arthurova ljubavnica; kako je bila njegova nezakonita kći; kako ga je ucjenjivala; govore sve što im padne na pamet. I to će se nastaviti! U početku Arthur neće shvatiti; neće mu odmah biti jasno u čemu je problem. On je tako draga stara budala da, nikada neće povjerovati da ljudi mogu tako nešto o njemu pomisliti. Počet će ga izbjegavati i poprijeko gledati onda će njemu početi malo-pomalo svitati, odjednom će s užasom shvatiti i to će ga raniti u dušu, zatvorit će se poput školjke i naprosto će patiti - dan za danom. I samo od straha da mu se to ne dogodi, došla sam ovamo kako bih iščeprkala sve što mogu! Ovo ubojstvo mora biti riješeno! Ako se to ne dogodi, Arthurov će cijeli život biti upropašten; a ja to neću! Neću! Neću!

Neću! - Nakon kratkog predaha nastavi: - Ne želim da dragi stari momak bude stavljen na muke zbog nečega što nije učinio. Jedino zbog toga došla sam ovamo u Danemouth i ostavila njega samoga kod kuće - jedino zbog toga da otkrijem istinu.

- Znam, draga - reče gospođica Marple I ja sam samo zbog toga ovdje.

17. poglavlje

U mirnoj hotelskoj sobi Edwards je s puno poštovanja slušao Sir Henryja Clitheringa.

- Htio bih vam postaviti nekoliko pitanja, Edward, ali najprije želim da jasno shvatite moju ulogu u svemu ovomu. Nekoć sam bio službenik Scotland Yarda.

Sada sam u mirovini. Kad se dogodila ova tragedija, vaš je poslodavac poslao po mene. Molio me je da upotrijebim sve svoje znanje i iskustvo kako bih otkrio istinu. - Sir Henry napravi stanku.

Edwards, čiji je inteligentan pogled bio netremice uperen u lice sugovornika, malo se nakloni i reče:

- Točno, Sir Henry.

Clithering polagano i promišljeno nastavi:

- U svim slučajevima kojima se policija bavi uvijek mnoštvo podataka ostane nepoznato. Svjedoci te podatke taje iz različitih razloga neke zbog toga jer zadiru duboko u obiteljske prilike, neke jer smatraju da nisu ni u kakvoj vezi sa slučajem, a neke pak skrivaju zbog toga zato što bi njihovo objavljivanje prouzročilo neugodnosti jednoj od zainteresiranih strana.

- Točno, Sir Henry - ponovi Edwards.

- Očekujem, Edwards, da ste već do sada točno ocijenili cijelu situaciju. Mrtva je djevojka upravo trebala postati posvojče gospodina Jeffersona. Dvije su osobe imale razloga da to spriječe. Te su dvije osobe gospodin Gaskell i gospoda Jefferson.

Na trenutak sobaru sijevnuše oči.

- Mogu li vas, gospodine, pitati jesu li osumnjičeni?

- Ne prijete im uhićenje, ako na to misliš. Ali policija mora na njih surinjati, i sumnjat će sve dok se cijeli slučaj ne razjasni, - Nalaze se u neugodnom položaju, gospodine.

- U vrlo neugodnom. Ali da bismo došli do istine, potrebni su nam svi podaci koje možemo pokupiti, Mnogo toga ovisi, moralo bi ovisiti, o reakcijama, riječima i pokretima, gospodina Jeffersona i njegove obitelji. Kako su se oni osjećali, što su zaradili, što je bilo rečeno? Ja, Edwards, od vas tražim vrlo intimne podatke, koje jedino vi možete znati . . . Vi poznajete raspoloženja svog poslodavca. Promatrajući njegove reakcije, vi možete pogoditi što ih je izazvalo. Pitam vas ovo ne kao policajac, već kao prijatelj gospodina Jeffersona. To znači da ono što mi povjerite neću prenijeti policiji, ako budem smatrao da nije bitno za naš slučaj.

- Shvatio sam što želite, gospodine. Tražite od mene da govorim otvoreno; da iznesem stvari o kojima inače ne bih govorio i o kojima oprostite, gospodine - vi ne biste ni sanjali da me pitate.

- Vi ste inteligentna osoba, Edwards. To je upravo ono što sam htio reći.

Edwards malo pošuti, a zatim počne pričati: - Naravno, ja gospodina Jeffersona već prilično dobro poznajem. Kod njega sam već dosta godina. Za razliku od drugih, ja ga vidam i u njegovim lošim trenucima.. Ponekad sam se pitao je li dobro kad se čovjek bori sa sudbinom na takav način kao što to čini gospodin Jefferson. On to vrlo skupo plaća, gospodine. Kada bi barem ponekada mogao popustiti i biti ono što doista jest: slomljen, nesretan, usamljen starac . . . možda . . . možda bi to za njega napokon ipak bilo bolje. Za tako nešto je, ipak, suviše ponosan. On će pasti boreći se - to je njegovo geslo. Ali takvim načinom života u čovjeku se nagomila ogromna živčana napetost. On svima izgleda kao dobroćudan gospodin. Samo sam ja vidio njegove napadaje divljega bijesa, kada od uzbuđenja nije mogao ni govoriti. A upravo je licemjerje ono što ga najviše može razbjesniti.

- Da li to govorite s nekom posebnom namjerom?

- Da, gospodine. Tražili ste od mene da budem potpuno iskren.

- Upravo tako.

- Dakle, Sir Henry, mogu vam reći da po mom mišljenju mlada žena za koju se gospodin Jefferson bio toliko zagrijao nije toga bila vrijedna. Ona, kratko rečeno, nije bila ništa osobito. I nije uopće marila za gospodina Jeffersona. Sva ta igra privrženosti i zahvalnosti bila je čista prijevara. Ne tvrdim da je imala loše namjere, ali ni izdaleka nije bila ono što je gospodin Jefferson mislio.

Smiješno je da se to dogodilo gospodinu Jeffersonu, koji je inače vrlo pronicljiv i nije ga baš lako prevariti. Ali ljudi izgube glavu kad su u pitanju djevojke. Mlada gospođa Jefferson, na koju se uvijek najviše oslanjao, ovoga se ljeta iznenada posve izmijenila. On je to osjetio i bio je duboko povrijeđen.

Ona mu je, znate, bila veoma draga. Gospodina Marka nikada nije osobito volio.

- Ali ga je ipak držao stalno uza se? ubaci Sir Henry:

- Jest, ali to je bilo radi gospođice Rosamund. Hoću reći, gospode Gaskell. Ona je bila njegova ljubimica. Obožavaa ju je. Gospodin Mark je bio muž gospođice Rosamund. On je to za njega uvijek ostao.

- Recimo da se gospodin Mark ponovno oženi?

- Gospodin bi se Jefferson strašno razljutio. - Samo toliko? - upita Sir Henry, uzdigavši obrve.

- On to ne bi pokazao, ali tako bi osjećao. - A da se gospođa Jefferson uda?

- Ni to se gospodinu Jeffersonu ne bi svidjelo, gospodine.

- Molim vas, nastavite.

- Pričao sam, gospodine, kako se gospodin Jefferson zagrijao za tu mladu ženu.

Vidio sam mnogu gospodu kojima se to dogodilo. To ih uhvati poput kakve bolesti. Silom hoće tu

djevojku štiti i brani i obasipati dobročinstvima, a u devet od deset slučajeva djevojka je posve sposobna da se sama brine o sebi i dobro pazi da ne propusti životnu priliku.

- Vi mislite, dakle, da je Ruby Keen bila smutljivica.

- Pa, znate, Sir Henry, bila je još mlada i neiskusna, ali imala je sve što je potrebno da bi se razvila u prvoklasnu smutljivicu kada dođe, da tako kažemo, u puni zamah. U idućih pet godina bila bi postala pravi majstor u toj igri.

- Drago mi je da o njoj čujem i vaše mišljenje, ono mi je doista dragocjeno.

Sada mi još recite, sjećate li se možda koje prilike kada se o toj stvari razgovaralo u obitelji?

- O tome se nije puno raspravljalo, gospodine. Gospodin Jefferson je objavio svoje namjere i nije htio slušati nikakve prigovore. Odnosno, ušutkao je gospodina Marka, koji je bio malo suviše otvoren. Gospođa Jefferson nije mnogo govorila - ona je i inače vrlo tiha jedino ga je molila da ne učini ništa naprečac.

- Ima li još nešto? Kako se mala držala? - Ona je, rekao bih, likovala - s odvratnošću će Edwards.

- Ah, likovala je, kažete? Vi niste nikada . . . ovaj . . . imali . . . razloga posumnjati . . . da su njeni osjećaji bili . . . ovaj, vezani uz nekoga drugog?

- Gospodin Jefferson je nije mislio oženiti, gospodine; on je predlaga usvajanje.

- Zaboravite onda onekog drugog i pokušajte odgovoriti.

Sobar počne oklijevajući:

- Nešto se jedanput dogodilo kada sam i ja bio nazočan.

- Neobično sretna okolnost. Ispričajte mi. - Ničega u tome, vjerojatno, nema, ali jedanput, dok je nešto tražila u torbici, djevojci je ispala jedna fotografija.

Gospodin Jefferson je odmah skočio i počeo je ispitivati: »Hej, mačkice, tko je ovo? Je li?« Na fotografiji je bio neki tamnoput mladić, raščupane kose, s neuredno svezanom kravatom. Gospođica Keen pretvarala se kako o tome ništa ne zna: »Uopće ne znam tko je to, Jeffie. Nemam pojma. Ne znam ni kako se našla kod mene. Ja je ovamo nisam stavila. Ali gospodin Jefferson, znate, nije toliko glup. Mala ga tom pričom nije uspjela umiriti. Izgledao je srdit, strašno se namrštio, a kada je progovorio glas mu je bio grub: »Da čujemo, mačkice, naprijed. Znaš ti dobro tko je to. Ona je brzo promijenila taktiku. Izgledala je uplašeno, kad je promucala: »O, prepoznajem ga. Dolazi na ples u hotel.

Nekolike sam puta s njim plesala. Ne znam ni kako se zove. Mora da mi je taj glupi idiot ovo neopazice ugurao u torbicu. Ti su dečki preblesavi za neke stvari! Odmahnula je glavom, zahihotala i brzo prešla na drugu temu. Ali priča nije baš uvjerljiva, zar ne? Sumnjam da joj je gospodin Jefferson povjerovao.

Poslije toga događaja s vremena bi se na vrijeme u nju oštro zagledao, a kada bi se odnekud vraćala, znao bi je upitati gdje je bila.

- Jeste li momka s fotografije ikada susreli u hotelu? -animalo je Sir Henryja.

- Nikada ga nisam vidio, gospodine. Ali ja sam, zna se, rijetko dolje među gostima.

Sir Henry kimne glavom odobravajući. Postavio je još nekoliko pitanja, ali Edwards mu više ništa nije znao reći.

U policijskoj stanici u Danemouthu narednik Harper upravo je ispitivao Jessie Davis, Florance Small, Beatrice Henniker, Mary Price i Lilian Ridgeway. Sve su bile vršnjakinje i način mišljenja gotovo im se i nije razlikovao. Jedne su potjecale iz činovničkih, druge iz farmerskih, a treće pak iz trgovačkih obitelji.

Sve su ispričale istu priču. Pamela Reeves ponašala se kao i obično; ništa im drugo nije rekla, osim da ide do Woolwortha i da će se kasnije sama vratiti.

Jedna je postarija dama sjedila u uglu narednikova ureda. Djevojke nisu na nju obraćale pažnju. A da im je kojim slučajem upala u oči, sigurno bi se zapitale tko je ona. Bilo je očito da nije žena-policajac. Vjerojatno bi pretpostavile da, poput njih, i ona čeka da dade izjavu kao svjedok. Kada je i posljednja djevojka bila iz sobe izvedena, narednik Harper je obrisao uznojeno čelo i upitno pogledao gosgođicu Marple; vidjelo se da ne očekuje mnogo od ovoga razgovora. Ona, uto, odlučno reče:

- željela bih razgovarati s Florance Small. Narednik Harper je začuđeno pogleda, ali odmah naredi dežurnom policajcu da ponovno dovede djevojku.

Ona je bila kći dobrostojećeg farmera - bila je visoka, plavokosa, ponešto smiješnih usta i uplašениh smeđih očiju. Lomila je prste i, uopće, izgledala prilično nervozno. Na znak gospođice Marple, narednik Harper ustane i reče: - Ova će vam gospođa postaviti još nekoliko pitanja - zatim iziđe iz sobe i zatvori vrata. Florance nelagodno pogleda gospođicu Marple. Oči su joj nalikovale očima teladi koju je uzgajao njezin otac.

- Sjedni, Florance - reče gospođica Marple. Florance Small poslušno sjedne.

Odjednom se, a da tona uopće nije bila svjesna, osjećala mnogo ugodnije i manje napeto. Neprijaznu, zastrušujuću atmosferu policijske stanice zamijenilo je nešto njoj bliže - zapovjedni ton nekoga tko je vičan naređivati.

Gospođica Marple odmah počne objašnjavati: - Shvaćaš li ti, Florance, da je od neobičnog značaja da se sazna što više o kretanju jadne Pamele na dan njezine smrti?

Florance promrmlja kako shvaća.

- Uvjerena sam da bi i ti učinila sve da nam pomogneš, zar ne? - Florance potvrdno kimne, ali u očima joj se čitala zabrinutost. - Svako prešućivanje podataka strogo se kažnjava reče gospođica

Marple.

Djevojka, nervozno zgrči ruke u krilu i nekoliko puta proguta slinu.

- Sprema sam uzeti u obzir - nastavi gospođica Marple - da si ti, posve prirodno, uplašena ovim prvim susretom s policijom. Znam da se bojiš da te ne okrive što nisi već prije progovorila. Možda se čak bojiš da bi te mogli okriviti što nisi Pamelu na vrijeme spriječila. Ali moraš biti dobra djevojčica i moraš to skinuti sa savijesti. Ako i sada odbiješ reći sve što znaš, bit će to vrlo ozbiljna stvar, vrlo ozbiljna - zapravo krivokletstvo - a, kao što znaš, zbog toga bi te mogli čak i zatvoriti.

- Ja . . . ovaj . . . ne . . .

- Sada samo nemoj petljati, Florance reče oštro gospođica Marple. - Odmah mi sve lijepo reci! Pamela uopće nije namjeravala ići u »Woolworthcc, zar ne?

Vlažeći jezikom suhe usne, Florance preklinjući pogleda gospođicu Marple.

Nije li to imalo neke veze s filmom?

Na te riječi Floranceinim se licem razlije izraz silnog olakšanja. Njena je sustezanja nestalo i ona jedva čujno dahne:

- O, jest.

- Tako sam i mislila - prihvati smjesta gospođica Marple. - A sada, molim, hoću da čujem sve po redu.

Odjednom iz djevojčinih usta potekne nezaustavljiva bujica riječi:

- Oh, bila sam toliko zabrinuta. Obećala sam Pam, znate, da neću nikome ništa reći. I onda . . . kad su je našli, posve izgorjelu u onim kolima oh, bilo je to užasno, bila bih najradije umrla osjećala sam da se sve dogodilo mojom krivnjom. Trebala sam je spriječiti. Samo, nisam ni načas pomislila da nešto nije u redu. A poslije su me pitali da li se ona ponašala kao obično, i ja sam rekla »jest« prije no što sam imala vremena razmisliti. Budući da tada nisam ništa rekla, nisam znala kako da. to kasnije učinim. A ništa zapravo i ne znam, osim onoga što mi je Pam sama rekla.

- Što ti je Pam rekla?

- Bilo je to na putu prema autobusnoj stanici odakle se kretalo za natjecanje.

Pitala me znam li čuvati tajnu, ja sam rekla da znam, a ona me je natjerala da se zakunem da neću nikome reći. Poslije natjecanja spremala se otići u Danemouth na probno snimanje za film! Susrela se s nekim filmskim producentom, koji se upravo bio vratio iz Hollywooda. Tražio je određeni tip žene i rekao je Pameli da je to upravo ona. Ipak ju je upozorio da se previše ne nada. Tvrдио je da ne može ništa reći dok ne vidi njezine fotografije. Možda nije uopće fotogenična. Za ulogu mu je trebao netko vrlo mlad. Radilo se naime o učenici koja zamijeni mjesto s revijskom glumicom i postigne fantastičan uspjeh. Pam je u komadima u školi uvijek bila strašno dobra. Rekao je da se odmah vidi da

ona zna glumiti, ali da će joj trebati još mnogo vježbe. Upozorio ju je također da to neće biti nikakva dječja zabava, već vrlo ozbiljan i težak posao. Još ju je pitao misli li ona da bi mogla izdržati.

Florance Small zastane da bi povratila dah. Gospođica Marple osjećala je mučninu slušajući ovo rječito prežvakavanje bezbrojnih romana i scenarija.

Poput ostalih djevojaka, i Pamela Reeves sigurno je bila upozorena da ne razgovara sa strancima; ali privlačnost i sjaj filma izbrisali su sjećanje na sve opomene.

- On se ponašao vrlo poslovno - nastavila je Florance. - Rekao joj je da će, ako pokusno snimanje dobro uspije, potpisati s njom ugovor i da bi ona, s obzirom na svoje godine, trebala svakako dovesti advokata da ugovor pogleda prije no što ga, ona potpiše. Nije trebala nikome reći da ju je on na to upozorio. Pitao ju je također hoće li imati neprilika s roditeljima, i kada mu je odgovorila da vjerojatno hoće, on joj je rekao: »Da, to je uvijek nevolja s tako mladima, ali mislim da će roditelji, ako im se objasni da je to divna prilika koja se rijetko pruža, ipak shvatiti. Ali, rekao je da im i tako nema smisla spominjati dok se ne vide rezultati probnog snimanja. I da se ne smije razočarati ako ne uspije.

Pričao joj je o Hollywoodu i o Vivien Leigh kako je ona preko noći osvojila London, i kako se takvi senzacionalni usponi doista događaju. On se i sam bio vratio iz Amerike kako bi, radeći za filmski studio u Lenyilleu, unio malo živosti u englesku kinematografiju.

Gospođica Marple samo je kimala glavom.

- I tako su se sve dogovorili - nastavi Florance. - Pam je poslije natjecanja trebala otići u Danemouth i tamo ga potražiti u njegovu hotelu, a on ju je zatim trebao povesti u studio - rekao joj je da imaju mali probni studio u Danemouthu. Tamo je trebalo obaviti probno snimanje, nakon kojega se ona trebala autobusom vratiti kući. Svojima je mogla reći da je bila malo po trgovinama, a on će je kasnije obavijestiti o rezultatima probe. U slučaju da im ona odgovara, gospodin Harmsteiter, njihov šef, doći će s njom porazgovarati. - Da, sve je, dakako, zvučalo tako divno! Bila sam zelena od zavisti!

Pam za cijeloga natjecanja nije ni trepnula uvijek smo je zvale »kockar« - i kada je najavila da ide u Woolworth, samo je meni neprimjetno namignula.

- Vidjela sam je kako se uputila stazom zaplakala je Florance. - Trebala sam je zaustaviti! Trebala sam je zaustaviti! Morala sam znati da tako nešto ne može biti istina. Trebala sam sve nekome ispričati. O, bože, htjela bih da me nema!

- No, no - gospođica Marple tapšala ju je po ramenu. - Sve će biti dobro. Nitko tebe, Florance, ne može za to kriviti. Dobro si učinila što si mi sve ovo ispričala.

Posvetila je nekoliko časaka smirivanju jadnog djeteta.

Nakon pet minuta već je pričala djevojčinu priču naredniku Harperu. Ovaj se strašno namrštio.

- Lukavi đavo! - reče napokon. - Već ću ga, ja udesiti! Ovo slučaju daje posve drugu dimenziju.

- Posve drugu, doista. Harper je pogleda sa strane. - Zar vas to ne iznenađuje?

- Nečemu sam se sličnom nadala.

- Kako ste izabrali baš ovu djevojku? radoznalo upita narednik Harper. - Meni su sve izgledale na smrt uplašene, i ni po čemu se nisu razlikovale.

- Nemate kao ja toliko iskustva s djevojkama koje lažu. Florance je gledala ravno u vas, i držala se vrlo uspravno, i premještala se s noge na nogu, baš kao i ostale djevojke. Ali vi je niste promatrali dok je izlazila iz sobe. Odmah sam znala da nešto skriva. Sve one gotovo se uvijek prerano opuste. Jenet, moja dvorkinja, uvijek je tako radila. Objasnila bi vrlo uvjerljivo da je miš pojeo komadić kolača, a zatim bi je odalo glupo smijuljenje dok bi izlazila iz sobe.

- Neobično sam vam zahvalan, gospođice Marple - reče Harper, i doda zamišljeno: Filmski studio u Lenvilleu, je li?

Gospođica se Marple bez riječi digne sa stolice.

- Bojim se - reče - da se moram požuriti. Jako mi je drago da sam vam mogla pomoći.

- Vraćate li se u hotel?

- Da, idem spremiti stvari. Moram se što prije vratiti u St Mary Mead.

Ondje me čeka mnogo posla.

18. poglavlje

Gospođica je Marple izišla kroz francuski prozor svoje dnevne sobe, odskakutala niz pomno uređenu stazu u svom vrtu, ušla zatim kroz vrtna vrata župnog dvora, prošla preko vrta, stigla do francuskog prozora župnikove dnevne sobe i tu tiho pokucala na staklo. župnik je u svojoj radnoj sobi bio zaokupljen pripremanjem nedjeljnje propovijedi, ali njegova mlada i lijepa žena upravo je s divljenjem promatrala njihova potomka kako puže po sagu ispred kamina.

- Mogu li ući, Griselda?

- Dođite samo, gospođice Marple. Pogledajte, molim vas, Davida! Strašno se srđi jer može puzati samo natraške. Pokušava nešto dohvatiti, ali što se više trudi, to sve više ide natraške prema sanduku sa drvima!

- Sladak je.

- Nije loš, zar ne? - reče mlada majka, glumeći ravnodušnost. - Ja, naravno, ne skačem previše oko njega. Znae, u svim knjigama stoji da dijete treba što više ostaviti samo.

- To je vrlo pametno od tebe, dušo - uvjerala ju je gospođica Marple. - Ovaj.. hm . . . došla sam da vidim skupljaš li trenutno novac za nešto posebno.

Župnikova žena zagleda se u nju pomalo začuđeno.

- O, za mnoštvo stvari. Uvijek se za nešto skuplja - reče bodro i počne nabrajati na prste: - Tu je Fond za obnovu crkve i Misija St Gilesa, pa naš Bazar u dobrotvorne svrhe, zatim »Neudate majke" i »Izviđački izleti", Za ručni rad. . .

- Poslužit će bilo koji - reče gospođica Marple. - Pomislila sam da bih mogla malo prošetati uokolo - s knjigom, znaš - ako me ti za to ovlastiš.

- Sto ste naumili? Sigurna sam da se tu nešto krije. Evo, neka onda bude Bazar u dobrotvorne svrhe; bit će divno ako dobijemo koji dinar umjesto onih groznih vrećica s mirisima za ormare s rubljem, i smiješnih krpica za brisanje pera, i ubitačnih dječjih odijela sašivenih tako cia izgledaju kao lutke . . .

Pretpostavljam . . . nastavi Griselda, prateći gošću do francuskog prozora - da nu nećete reći o čemu je riječ?

- Kasnije, draga moja - odgovori gospođica Marple i odjuri.

Uzdišući, mlada se majka vrati do saga pred kaminom i kako bi potvrdila svoj princip nepopustljiva zanemarivanja male djece, gurne svog sina tri puta u trbušćić, na što je on vrišteći od veselja dohvati za kosu, a onda se oboje počnu valjati i prevrtati po podu sve dok se na vratima župnog dvora ne pojavi dvorkinja najavljujući neobično utjecajna župljanina koji, međutim nije volio djecu.

Griselda smjesta ustane nastojeći izgledati dostojanstveno, kao što dolikuje župnikovoj ženi.

Noseći pod rukom crnu knjižicu u koju su se olovkom upisavali prilozi, gospođica Marple, žustro koračajući seoskim putem, napokon stigne do raskrižja. Tu skrene ulijevo i pokraj "Plavog vepra" krene u Chatsworth, odnosno »Novu Bookerovu kuću". Uđe kroz vrt i žustro zakuca na ulazna vrata. Vrata otvori mlada plavuša imenom Dinah Lee. Bila je nešto manje pažljivo našminkana no obično, izgledala je čak i pomalo neuredno. Na sebi je imala hlače i džemper.

- Dobro jutro - pozdravi je živahno gospođica Marple. Govoreći - Mogu li načas ući? već se bila progurala unutra, tako da se Dinah Lee, koja je bila prilično zatečena ovim posjetom, nije imala vremena odlučiti. - Mnogo vam hvala - reče, zračeci ljubaznošću, gospođica Marple i sjedne prilično nesigurno na stolicu od bambusove trske. - Dosta toplo za ovo doba godine, zar ne? - nastavila je još uvijek odišući srdačnošću.

- Jest, prilično. Zapravo, jest - odgovori gospođica Lee i, ne znajući što bi, otvori kutiju što je stajala na stolu i ponudi iz nje gošću. Ovaj . . . hoćete li cigaretu?

- Najljepša vam hvala, ali ne pušim. Došla sam samo da vidim mogu li i vaš prilog upisati za naš Bazar koji se održava idućeg tjedna.

- Bazar? - upita Dinah Lee poput nekoga tka ponavlja rečenicu na stranom jeziku.

- U župnom dvoru - potvrdi gospođica Marple. - Iduće srijede.

- Oh! - gospođica Lee osta otvorenih usta. - Bojim se da neću moći . . .

- Zar ni mali prilog . . . možda pola krune? - Gospođica Marple izvadi svoju knjižicu.

- O . . . ovaj . . . pa, mislim da bih toliko mogla. - činilo se da je djevojci laknulo i ona odmah počne prekapati po svojoj torbici.

Oštre oči gospođice Marple lutale su za to vrijeme po sobi. Odjednom reče:

- Vidim da nemate saga pred kaminom. Dinah Lee se okrene i zagleda u nju.

Premda je primijetila da je stara gospođa oštro promatra, u nje je to izazvalo samo osjećaj lagane dosade. Gospođica Marple i to registrira, a zatim doda: - To je vrlo opasno, znate. Iskre vam mogu oštetiti veliki sag.

»Smiješna stara usidjelica", pomisli Dinah, ali naglas posve prijazno, premda malo neodređeno, reče:

- Nekoć je tu bio. Ne znam kamo je nestao. - Sigurna sam - reče gospođica Marple da je bio jedan od onih dlakavih vunelih.

- Ovčja koža - potvrdi Dinah. - Tako je barem izgledao. - Ovo ju je već počinjalo zabavljati. Čaknuta stara cura. Pružila joj je pola krune.

- O, hvala vam, dušo - gospođica Marple uze novac i otvori knjižicu. - Pa . . . ovaj, koje ime da upišem Dinahine oči odjednom postanu tvrde i pune prezira. »Dosadna stara baba, pomisli. Samo je

zato i došla. Njuška naokolo za skandalima«. - Vrlo razgovjetno sa zlobnim zadovoljstvom reče naglas:

- Gospođica Dinah Lee.

Gospođica Marple čvrsto je pogleda i upita: - Ovo je kuća gospodina Basila Blakea, zar ne?

- Jest, a ja sam gospođica Dinah Lee! glas joj je zvučao izazovno, bila je zabacila glavu. a plave su joj oči sijevale.

Gospođica Marple i dalje ju je netremice gledala.

- Rado bih vam nešto savjetovala, čak i ako to budete smatrali nametljivim - reče.

- Smatrat ću to posve sigurno vrlo nametljivim. Bolje vam je da ništa ne govorite.

- Ipak ću vam reći - uporno će gospođica Marple. - želim vas upozoriti, i to vrlo ozbiljno, da se prestanete služiti svojim djevojačkim prezimenom ovdje na selu.

Dinah je zurila u nju.

- Kako . . . kako to mislite? Gospođica Marple reče ozbiljno:

- Uskoro bi vam mogla ustrebat i sva simpatija i naklonost na koju se može naići. I vašem će mužu biti potrebno dobro mišljenje susjeda. U ovim staromodnim provincijskim mjestima postoji predrasuda spram ljudi koji žive nevjenčano. Ako se ne varam, vas zabavlja da se pravite kao da i vi tako živite.

To odbija susjede. Tako vam nisu dosađivali ni oni koje vi posve sigurno nazivate starim strašilima. Međutim, ponekad i stara strašila mogu biti od koristi.

- Kako ste znali da smo oženjeni? - pitala je Dinah.

- O, dušo moja - reče, prijekorno se smješkajući, gospođica Marple.

Ali Dina je bila uporna:

- Ali kako ste saznali? Niste . . . niste valjda išli u Somerset House?

Gospođici Marple se oči na trenutak zaiskre. - U Somerset House? Ne, nisam.

Ali bilo je vrlo lako pogoditi. U selu se, vidite, sve sazna. Na primjer, vaše su svađe karakteristične za prve dane braka, ali sasvim, baš sasvim netipične za nezakonitu vezu. Kažu, znate, da tek u braku možeš čovjeka potpuno upoznati.

Dok nema, hm . . . dok nema zakonite veze, ljudi su mnogo pažljiviji; moraju sami sebe neprestance uvjeravati kako su sretni i kako je sve dobro. Potrebno im je opravdanje, shvaćate? Ne usuđuju se svađati! Oženjeni ljudi, kako sam primijetila, naprosto uživaju u svojim svađama i ovaj . . . hm . . . u kasnijoj pomirbi. - Ona zašuti dobroćudno trepćući.

- Pa, ja . . . - Dinah prasne u smijeh, zatim sjedne i paleći cigaretu usklikne: - Pa vi ste naprosto divni!
- Ali odmah upita: - Zašto tražite od nas da se predamo i priznamo konvencije?
- Zato - odgovori ozbiljno gospođica Marple - jer vaš suprug svakog trenutka može biti uhićen, pod optužbom da je izvršio ubojstvo.

Somerset House u Londonu, glavni arhiv u kojem su pohranjene knjige rođenih i vjenčanih iz cijele Engleske.

19. poglavlje

Dinah je neko vrijeme nepomično zurila u gospođicu Marple. Zatim s nevjericom upita:

- Basil? Ubojica? Mora da se šalite!
- Ne, ne šalim se. Zar niste vidjeli novine? Dinah zaustavi dah:
- Mislite na anu djevojku iz hotela Majestic? Hoćete reći da sumnjaju na Basila?
- Jest.
- Ali to je idiotski!

Napolju se čula škripa kotača a onda su se zalupila ulazna vrata. Ubrzo se, noseći nekoliko boca, na pragu pojavi Basil Blake.

- Donio sam džin i vermut. Jesi li . . . - tu zastane i sumnjičavo pogleda ukočenog uspravnog posjetioca.

Dinah odjednom prasne:

- Je li ona luda? Tvrdi da će te uhititi zbog ubojstva one Ruby Keen.
- Bože moj! - reče Basil Blake i ispusti boce na divan. Zatetura prema stolici, spusti se na nju i sakrivši lice rukama, ponovi: - Bože moj! Bože moj!

Dinah se baci prema njemu i uhvativši ga za ramena stane vikati:

- Basil, pogledaj me! To nije istina! Znam da to nije istina! Ni načas ne bih povjerovala! On je obgrli i reče:
- Hvala ti, draga.
- Ali zašto misle . . . Ta ti je nisi ni poznavao, zar ne?
- O jest, poznavao ju je - umiješa se gospođica Marple.

Basil se divlje obrecne:

- šuti, ti stara vještice! . . . Slušaj, Dinah, draga, poznavao sam je samo letimično. Jedanput ili dvaput sam je susreo u Majesticu. I to je sve . . . kunem se da je to sve!
- Ne razumijem, zašto bi te u tom slučaju netko sumnjičio? - ponešto zbunjeno će Dinah. Basil zastenje. Pokrivši rukama oči ljuljao se naprijed natrag na stolici.

Gospođica Marple ga napokon upita:

- Što ste učinili sa sagom ispred kamina? - Bacio sam ga u kantu za smeće - reče on automatski.

Gospođica Marple s negodovanjem pucnu jezikom.

- To je bilo glupo - vrlo glupo. Ljudi nove sagove ne bacaju u kantu za smeće.

Sigurno su se u njemu zadržale šljokice s njezine haljine?

- Tako je. Nisam ih se nikako mogao riješiti. Dinah poviče:

- O čemu govoriš?

- Pitaj nju - odgovori Basil potišteno čini se da sve zna.

- Ispričaj ću vam, ako hoćete, svoju verziju događaja - ponudi se gospođica Marple. Gospodine Blake, ispravite me, molim vas, ako pogriješim. Nakon one žestoke svađe sa ženom, i nakon što ste bili već prilično . . . ovaj . . . popili, mislim da ste se dovezli ovamo. Ne znam u koje vrijeme ste stigli.

Basil Blake potišteno odgovori:

- Oko dva ujutro. Prvo sam mislio otići u London, ali sam, stigavši do predgrađa, promijenio nakanu. Pomislio sam da bi me Dinah možda mogla ovdje tražiti, i tako sam se dovezao ovamo. Kuća je bila u mraku. Otvorio sam vrata, upalio svjetlo i ugledao . . . ugledao sam . . . - tu se zagrcne i zašuti.

Gospođica Marple nastavi umjesto njega:

- Ugledali ste djevojku u bijeloj večernjoj haljini, udavljenu. Ne znam jeste li je odmah prepoznali . . .

Basil Blake žestoko odmahne glavom:

- Nisam se usudio ni pogledati dva puta; lice joj je bilo modro i podbuhlo; već je neko vrijeme bila mrtva, i sada je ležala - tu u mojoj dnevnoj sobi! - On zadrhće.

Gospođica Marple reče blago:

- Niste, naravno, bili posve pri sebi. Bili ste uzbuđeni, živci su vam popustili.

Mislim da vas je uhvatila panika. Niste znali što bi počeli . . .

- Znao sam da se Dinah može svakog trena pojaviti i naći me pokraj tijela ubijene djevojke i, naravno, pomisliti da sam je ja ubio. I onda mi je sinula ideja. U tom trenutku učinila mi se - ne znam zašto - izvrsnom.

Pomislio sam: »Stavit ću je starom Bantryju u biblioteku. To prokleta napuhano staro gundalo, uvijek se pravi važan; prezire moj način života i smatra me izvještačenim mekušcem. Dobro ću udesiti napuhanu staru mrcinu.

Baš će blesavo izgledati kad otkrije mrtvu ljepoticu na svom sagu pred kaminom. - I, patetično se

pravdajući, doda: Bio sam prilično pijan, znate.

Meni se to doista činilo zabavnim. Stari Bantry i mrtva plavuša!

- Da, da - reče gospođica Marple. - Mali Tommy Bond došao je na vrlo sličnu ideju. Prilično osjetljiv dječak s kompleksom manje vrijednosti tvrdio je da učiteljica ima pik na njega. Stavio je žabu u zidni sat i ona je iskočila ravno na učiteljicu. Vi ste se slično ponijeli, samo, naravno, leš je mnogo ozbiljnija stvar od žabe.

Basil ponovno zastane.

- Do jutra sam se otriježnio. Postalo mi je jasno što sam učinio. Ukočio sam se od straha. Tada je još došla i policija - to jest, onaj naduti magarac, šef policije.

Uplašio sam se i, da sakrijem strah, bio prema njemu odvratno grub. Dinah je upala u polovici razgovora.

Dinah, gledajući kroz prozor, reče:

- Napolju su stala kola. U njima su neki ljudi.

- Mora da je policija - reče gospođica Marple.

Basil Blake ustane, odjednom je postao posve miran i odlučan; obraćajući se svojoj supruzi, on se čak nasmiješi:

- Znači, tu smo, je li? U redu. Molim te, Dinah, draga, zadrži prisebnost. Idi k starom Simsu - on je naš obiteljski odvjetnik, otići i k majci i reci joj o našem vjenčanju. Neće te ugristi. I nemoj se zabrinjavati. Ja to nisam učinio. Prema tome, sve će se srediti i razjasniti, shvaćać, ljubavi?

Na vratima se začulo kucanje i Basil reče: - Naprijed.

Ušao je inspektor Slack s još jednim policajcem.

- Gospodin Basil Blake? - upita Slack. - Ja sam.

- Ovdje imam nalog da vas uhitim pod optužbom da ste u noći dvadesetog rujna ubili Ruby Keen. Upozoravam vas da se sve što kažete može upotrijebiti na sudenju protiv vas. Molim vas da sada podete sa mnom. Bit će vam omogućeno da razgovarate sa svojim advokatom.

Basil je kimnuo, pogledao je Dinah, ali joj se uije približio.

- Do viđenja, Dinah - reče.

»Hladnokrvna ptičica«, pomisli inspektor Slack. Bio je primijetio gospođicu Marple i, naklonivši se malo, kratko pozdravio s »Dobro jutrou. U sebi je mislio: »Lukava stara lija; već je nanjušila trag. Dobro je da smo pronašli onaj sag. Pomoglo nam je i svjedočenje čuvara parkirališta u filmskom studiju da je Blake napustio zabavu u jedanaest, a ne u ponoć. Ne vjerujem da su njegovi prijatelji

namjerno krivo svjedočili. Bili su pijani, a Blake ih je drugo jutro uvjerio da je otišao u ponoć i oni su mu povjerovali. No, ipak je dolijao.

Manijak, vjerojatno. Ludnica u Broadmuru, a ne vješanje. Najprije Pamela Reeves; jedno dijete, sigurno ju je udavio i odvezao do kamenoloma, pješice se, zatim vratio u Danemouth, uzeo vlastita kola parkirano u nekoj poknajnoj uličici, odvezao se na onu zabavu, pa ponovno u Danemouth, doveo Ruby Keen ovamo, udavio je, stavio u biblioteku staroga Bantryja, poslije toga sigurno se zabrinuo za ona kola u kamenolomu, odvezao se tamo, zapalio ih i vratio se natrag. Luđak - seks i krvožednost - ova je djevojka sretna što se izvukla. Mislim da to zovu povratna manija.

Kada su ostale same, Dinah Blake obrati se gospođici Marple:

- Ne znam tko ste, ali svakako morate shvatiti jedno: Basi to nije učinio!

- Znam da nije. Znam i tko jest. Ali to neće biti lako dokazati. Sve mi se čini da bi nešto što ste upravo rekli moglo biti od koristi. To mi je dalo ideju . . .

možda je to veza koju sam pokušavala otkriti. Samo, što li je to bilo?

20. poglavlje

Otvarajući vrata radne sobe, gospoda Bantry reče svečano kao da se radi o kraljevskoj najavi:

- Arthure, evo me napokon opet kod kuće! Pukovnik Bantry smjesta skoči, poljubi ženu i izjavi srdačno:

- Gle, gle, pa to je sjajno!

Pukovnikov je ton bio besprijekoran, ponašanje pomno proučeno, ali privržena žena sa dugogodišnjim stažem, poput gospođe Bantry, nije se time dala prevariti. Odmah je upitala:

- Zar se nešto dogodilo?

- Nije, dakako da nije, Dolly, što se trebalo dogoditi?

- Oh, ne znam -- reče gospođa Bantry neodređeno. - Svašta se čudnoga događa, zar ne? Govoreći, ona zbaci svoj kaput, ali ga pukovnik Bantry pokupi s poda i pažljivo prebaci preko divana; isto kao i uvijek, ali ipak ne kao obično. Gospodi Bantry se činilo da joj se suprug nekako stisnuo.

Izgledao je mršaviji, više pognut, imao je podočnjake; osim toga, uporno je izbjegavao njezin pogled. On, međutim, glumeći i dalje veselost, nastavi:

- Onda, kako si se provela u Danemouthu? - O, bilo je vrlo zgodno, trebao si biti s nama.

- Nisam mogao otići. Ovdje sam imao toliko posla..

- Ipak, mislim da bi ti promjena bila dobro činila. A i Jeffersonovi ti se sviđaju, zar ne? - Da, da, zamisli, jadan čovjek, tako simpatičan. Doista vrlo tužno.

- A što si ti radio dok mene nije bilo?

- Ništa osobito; otišao sam pogledati imanje i tako . . . Dogovorili smo se da Andersonovi dobiju novi krov. Stari se više ne može krpiti.

- Kako je prošao sastanak Redfordširskog savjeta?

- Ja . . . ovaj, zapravo nisam ni bio na njemu. - Nisi bio? Ali ti si trebao predsjedavati. - Pa, čini se, Dolly, da je tu došlo do zabune. Zamolili su da me zamijeni Thompson.

- Shvaćam - reče gospoda Bantry i, skinuvši rukavicu, baci je nemarno u koš za papir. Njen suprug je krenuo da je otamo pokupi, ali ga ona oštro zaustavi:

Ostavi. Mrzim rukavice. - Pukovnik Bantry bojažljivo je pogleda, ali ona nepopustljivo nastavi: - Jesi li bio u četvrtak na večeri kod Duffovih?

- Ah to? Bila je odgocjena. Kuhar im se razbolio.

- Glupih li ljudi - zaključí njegova supruga. - Jesi li jučer bio kod Naylorsovih?

- Telefonirao sam im da baš nisam raspoložen i molio da me ispričaju. Pokazali su veliko razumijevanje.

- Ah, jesu li, doista? - sumorno primijeti gospoda Bantry. Sjela je za pisaći stol, rastreseno uzela vrtne škare i njima rezala jedan za drugim prste sa svoje druge rukavice.

- Dolly, što to radiš?

- Obuzela me želja za uništavanjem. - Ona ustane i upita: - Gdje ćemo sjediti poslije večere, Arthure? U biblioteci?

- Pa . . . ovaj . . . ne vjerujem . . . što ti misliš? I ovdje je vrlo ugodno, ili možda u dnevnoj sobi?

- Ja mislim - reče gospoda Bantry - da ćemo sjediti u biblioteci.

Njen čvrst pogled potraži njegov. Pukovnik Bantry uspravi se u svoj svojoj veličini. U očima mu se pojavi iskrica dok je govorio:

- Imaš pravo, ljubavi. Sjedit ćemo u biblioteci!

Gospoda Bantry s nestrpljivim uzdahom spusti slušalicu. Već je dva puta zvala, a odgovor je stalno bio isti. Gospođica Marple bila je izišla. Po prirodi nestrpljiva, gospoda Bantry nije bila od onih što se mire s porazom. Počela je nazivati jedno za drugim: župni dvor, . udovicu Ridley, gospođicu Hartnell, gospođicu Wetherby i, kao posljednju nadu, trgovca ribom koji je, zahvaljujući povoljnom položaju svog dućana, uvijek znao gdje se tko u selu nalazi. Ali trgovac ribom na žalost, nije jutros uopće vidio gospođicu Marple u selu. Nije se kretala svojim uobičajenim putovima.

- Gdje bi ta žena mogla biti? - zapita gospoda Bantry naglas.

Iza nje se netko diskretno nakašlje. Lorrimer promrmlja tiho:

- Vi ste, gospodo, tražili gospođicu Marple? Upravo sam je sada vidio kako stiže ovamo. Gospoda Bantry pojuri prema ulaznim vratima, širom ih otvori i zadihano pozdravi gospođicu Marple:

- Svuda sam te tražila. Gdje si, zaboga, bila? - Gna se ogleda iza sebe. Lorrimer se već bio diskretno udaljio. - Događaju se grozne stvari! Ljudi su već počeli izbjegavati Arthura. On se strašno postarao. Jane, moramo nešto poduzeti. Ti moraš nešto poduzeti!

- Ništa se ti ne brini, Dolly - reče gospođica Marple pomalo neobičnim glasom.

Iz radne sobe pojavi se i pukovnik Bantry. - O, gospođice Marple. Dobro jutro.

Drago mi je što ste došli. Moja vas žena kao luda cijelo jutro naziva.

- Odlučila sam da vam sama kažem novost - počne gospođica Marple uputivši se za gospodom Bantry u radnu sobu.

-- NOVOST?

- Basil Blake upravo je uhićen pod optužbom da je ubio Ruby Ieen.

- Basil Blake? = poviče pukovnik.

- Ali on ta nije učinio - doda gospođica Marple.

Pukovnik Bantry uopće se nije osvrnuo na ovu primjedbu. Možda je čak nije ni čuo.

- Hoćete reći da je on udavio djevojku i ostavio je u mojoj biblioteci?

- On ju je stavio u vašu biblioteku - odgovori gospođica Marple - ali on je nije ubio.

- Gluposti. Ako ju je on stavio u moju biblioteku, jasno je da ju je on i ubio!

Jedna stvar povlači drugu!

- Nije uvijek tako. Našao ju je mrtvu u svojoj kućici.

- Vrlo uvjerljivo - podrugljivo će pukovnik. - Ako netko nade leš . . " pa, onda je prirodno da odmah pozove policiju, zna se, ako je pošten čovjek.

- Da, ali nažalost, nemamo svi takve čelične živce poput vas, pukovniče Bantry.

Vi pripadate staroj školi. Ova je mlada generacija drukčija.

- Nemaju snage - reče pukovnik, ponavljajući svoju već prilično otrcanu tvrdnju.

- Neki među njima imali su prilično težak život - reče gospođica Nfarple.

Dosta sam čula o Basilu Blakeu. S jedva osamnaest godina bio je u Protuavionskoj zaštiti. Jedanput je iz goruće kuće spasio četvoro djece, a zatim se još vratio i po psa, premda su ga upozoravali na opasnost. Kuća se doista srušila i njega su jedva izvukli, grudni mu je koš bio teško povrijeđen. Poslije je dugo ležao u gipsu. Tada se i počeo zanimati za crtanje.

- O! - pukovnik se nakašlje i obriše nos. - To mi . . . ovaj . . . nije bilo poznato.

- On o tome nikada ne govori.

- Hm . . . to je u redu. Posve ispravno. Mora da se u mladiću krije više no što sam mislio.

To dokazuje da treba biti vrlo oprezan pri donošenju sudova. - Pukovnik Bantry izgledao je postišeno. - Ali uza sve to - pukovnikovo negodovanje se opet probudilo - ne razumijem zašto je meni htio podmetnuti to ubojstvo?

- Ne vjerujem da mu je to bila namjera, reče gospođica Marple. - Njemu se to činilo . . . da, kao dobra šala. Kada je to učinio, bio je, znate, pod utjecajem alkohola.

- Natopljen, ha? - reče pukovnik, pokazujući tipično englesku naklonost prema pijanim ispadima. - Pa jasno je da se čovjeka ne može cijeliti po onome što radi u pijanom stanju. Kada sam ja bio u Cambridgeu, sjećam se da sam jedanput stavio jednu posudu . . . ovaj . . . no, nije važno. Izazvalo je to vrašku gužvu. Tu se pukovnik počne smijuljiti, ali se odmah i obuzda, te, gledajući gospođicu Marple s divljenjem, lukavo upita: - A vi ne vjerujete da je on ubojica, je li?

- Sigurna sam da nije.

- I uvjereni ste da znate tko je ubojica? Gospođica Marple kimne potvrdno.

Poput grčkog kora, gospođa se Bantry ushićeno obrati svijetu koji je nije slušao:

- Nije li divna? - I tko je to?

- Upravo sam vas namjeravala zamoliti da mi pomognete. Mislim da će nam nakon posjeta Somerset Houseu sve biti jasno.

21. poglavlje

Sir Henry se odjednom uozbilji i reče: - To mi se ne sviđa.

- Svjesna sam - reče gospođica Marple da to nije ono što biste vi nazvali ortodoksnim. Ali zar nije beskrajno važno da budemo posve sigurni - »da izvjesnost udvostručimo«, kako kaže Shakespeare? Mislim, dakako, ako gospodin Jefferson pristane . . .

- A Harper? Hoće li on s ovim biti upoznat? - Možda bi za njega bilo nezgodno da previše zna. Ali možete mu nagovijestiti. Neka malo pripazi na stanovite osobe, neka ih prati . . .

- Jest, tako će biti najbolje - reče polagano Sir Henry.

Narednik Harper pogleda prodorno Sir Henryja.

- Da raščistimo ovo, gospodine. Želite mi dati nešto naslutiti?

Sir Henry odgovori:

- Obavještavam vas da sam upravo čuo od svog prijatelja - nije mi to rekao u povjerenju - da je odlučio sutra posjetiti svoga advokata u Danemouthu u namjeri da promijeni oporuku.

Narednikove čupave obrve spustile su se još niže nad oči kada je zapitao:

- Namjerava li gospodin Jefferson o svojoj odluci obavijestiti svoga zeta i snahu?

- Odlučio im je to reći večeras.

- Tako? - Narednik Harper kuckao je s držalom po stolu. Zatim ponovi: - Tako?

- i još jedanput svojim oštrim pogledom prostrijeli svog sugovornika. - Dakle - upita - vi niste zadovoljni s optužbom protiv Basila Blakea?

- A ?

Naredniku brci lagano zadrhtaše i on upita: - A gospođica Marple? Je li ona zadovoljna? - Obojica se pogledaju, zatim on doda: - Prepustite vi to samo meni. Dat ću ljudima detaljne upute. Neće biti nikakve zabune, to vam obećavam.

- Ima još nešto - reče Sir Henry - bilo bi dobro da vidite i ovo - i pruži preko stola komadić papira.

- Ovaj put narednika. Harpera napusti uobičajeni mir. On zazviždi.

- Tako, dakle! To čitavom slučaju daje novu boju. Gdje ste to iskopali?

- žene se - reče Sir Henry - uvijek zanimaju za vjenčanja.

- Posebice - doda narednik Harper - starije neudate žene.

Conway Jeffersan pogleda prijatelja koji je upravu ušao u sobu. Njegovo namršteno lice ozari osmijeh. Odmah reče:

- Dakle, rekao sam im. Primili su to vrlo mirno.

- Što si im rekao?

- Pa, da želim, s obzirom da je Ruby mrtva, onih pedeset tisuća funti koje sam bio njoj ostavio, sada iskoristiti za nešto što je vezano uz sjećanje na nju i da sam odlučio sve ostaviti domu za profesionalne plesačice u Londonu. Prokleta glup način traćenja novca - čudim se da su to progutali - kao da bi mi tako nešto ikada palo na um! - reče Jefferson i zamišljeno doda: - Znaš, mislim da sam napravio budalu od sebe zbog te djevojke. Mora da postajem senilan. Tek mi je to sada jasno. Ona je bila dražesno dijete, ali većinu onoga što sam u njoj vidio bila je moja vlastita izmišljotina. Zamišljao sam da je ona druga Rosamund. Bile su pomalo slične, znaš. Plava kosa, oči . . . Ali srce i pamet . . .

Dodaj mi taj papir; vrlo zanimljiv problem iz bridža.

Vrativši se u prizemlje, Sir Henry nešto upita vratara.

- Gospodin Gaskell, gospodine? Upravo se izvezao kolima. Morao je u London.

- Ah, shvaćam. A je li gaspođa Jefferson negdje u blizini?

- Gospođa Jefferson se, gospodine, upravo povukla na spavanje.

Sir Henry proviri u predvorje i u plesnu dvoranu. U predvorju je Hugo McLean, mršteći - se od napora, rješavao križaljku. U plesnoj dvorani Josie se hrabro smješkala debelom, uznojenom gostu, dok je njena nježna nožica spretno izbjegavala njegov poguban korak. Debeli je očito uživao u plesu.

Raymond se, onako graciozan, mučio s nekom slabokrvnom gušatom djevojkom bezbojne smeđe kose u skupoj i krajnje nekusnoj haljini. Sir Henry reče poluglasno samome sebi:

- Idemo, dakle, u krevet - i uputi se u svoju sobu.

Bilo je tri sata. Vjetar se stišao, mjesec je obasjavao nepomičnu pučinu. U sobi Convaya Jeffersona ništa se nije čulo, osim njegova vlastitog teškog disanja dok je, napola podignut na jastucima, ležao u krevetu. Vjetra nije bilo ali zavjese na prozoru ipak su se nečujno pomicale. Napokon se razmaknu i jedna se tamna prilika na trenutak ocrta na mjesečini. Zavjese se opet vrata na svoje mjesto i sve je opet bilo mirno, jedino što se sada još netko nalazio u sobi. Sve bliže i bliže prikradao se uljez krevetu. Duboko disanje na jastuku nije prestajalo. Ništa se nije čulo ili gotovo ništa. Prst i palac bili su spremni uhvatiti kožu; u drugoj je ruci već bila spremna potkožna injekcija. Ali tada se neočekivano iz sjene pojavi još jedna ruka i zgrabi ruku s injekcijom; netko drugi uhvati priliku čeličnim stiskom. Jedan posve ravnodušan glas, glas Zakona, reče:

- Ne, nećete! Ovamo s tom injekcijom! Na to se upali i svjetlost, i Conway Jefferson sa svog jastuga s

gađenjem pogleda ubojicu Ruby Keen.

22. poglavije

Sir Henry Clithering reče:

- I ja, bih, poput Watsona sada rekao: "Zanimaju me vaše metode, gospođice Marple.« Narednik Harper ubaci:

- Ja bih pak htio znati što vas je zapravo navelo na pravi trag?

- Gospođica Marple, opet ste, bogami, uspjeli. Hoću da čujem sve od početka - pridruži se i pukovnik Bantry molbama ostalih.

Poravnavajući nabore na svojoj najboljoj večernjoj haljini od čiste svile, gospođica Marple porumeni, zbunjeno se nasmiješi i reče:

- Bojim se da će vam se moje "metode«, kako ih naziva Sir Henry, učiniti potpuno amaterskim. Istina je da je većina ljudi - uključujući tu i policajce - suviše lakovjerna za ovaj pokvareni svijet. Ljudi vjeruju sve što im se kaže, Ja ne vjerujem. Volim ipak sve sama provjeriti.

- Doktor Watson, lik iz romana Canona Doylea o Sherlochu Holmesu, nerazdvojan prijatelj i suradnik glavnog junaka.

- To je takozvani znanstveni pristup - dometne Sir Henry.

- U ovom slučaju - nastavi gospođica Marple - neke su stvari od samoga početka bile smatrane neprikosnovenima. Trebalo se umjesto toga ograničiti samo na činjenice. Činjenice glase da je žrtva bila vrlo mlada, da je grizla nokte i da su joj zubi zbog toga malo stršali prema van - kao što je čest slučaj kod mladih djevojaka kojima nisu na vrijeme stavili aparat za ispravljanje zuba - a djeca su vrlo neposlušna i, kad ih nitko ne gleda, rado ga skidaju sa zuba. Ali to nas udaljuje od teme. Gdje sam ono stala? O, da. Upravo sam gledala mrtvu djevojku, osjećajući silnu tugu, jer uvijek je tužno kada se prekine jedan ovako mlad život, i zaključila sam, ma tko da je to učinio, mora da je vrlo pokvarena i zla osoba. Naravno, bilo je strašno zagonetno što su je našli u biblioteci pukovnika Bantryja; suviše je nalikovalo kakvom krimiću a da bi moglo biti istina. To nas je zapravo i zavelo s pravog traga. Prilično nas je zbunilo, premda nije bilo učinjeno s tom namjerom, Izvorna zamisao bila je podmetnuti tijelo jednom Basilu Biakeu - kao mnogo prikladnijoj osobi - ali to što je on tijelo prenio u pukovnikovu biblioteku prilično je zadržalo naše napredovanje i mora da je izazvalo veliku zabrinutost pravoga ubojice. Prema prvobitnom planu gospodin Blake bio bi prvi osumnjičeni. Policija se trebala raspitati u Danemouthu, tamo bi ustanovila da je djevojku poznavao i da se u međuvremenu spetljao s drugom, i trebala je zaključiti da ga je Ruby zbog toga ucjenjivala ili nešto slično, i da ju je u napadu bijesa udavio. Posve običan, podao zločin, tipičan zločin iz noćnih lokala. - Ali sve je, naravno, pošlo naopako i obitelj Jefferson suviše se brzo našla u središtu pažnje - što je stanoviti9j osobi strašno smetalo. - Kao što rekoh, vrlo sam sumnjičava. Moj mi nećak Raymond uvijek kaže, dakako u šali, da imam mozak poput slivnika. On čak tvrdi da je to tipično za sve viktorijance. Ja pak mislim da su viktorijanci vrlo dobro poznavali ljudsku prirodu. Dakle, s tim svojim nezdravim, ili, točnije, zdravim mozgom, ja sam odjednom počela promatrati problem s

novčane strane. Dvoje ljudi imalo bi koristi od djevojčine smrti. Pedeset tisuća funti mnogo je novaca za nekoga tko je, poput njih dvoje, u novčanim neprilikama. Oboje su, naravno, ostavljali dojam zgodnih i pristojnih ljudi; nisu izgledali sposobni za tako nešto, ali čovjek ne može nikada biti siguran, zar ne? - Gospodu Jefferson, na primjer, svi vole. Ali ipak je očito da je postala odjednom nemirna i da je sita ovakva života koji je potpuno ovisio o svekru.

Znala je - jer joj je to liječnik rekao - da svekar neće dugo, i to je, grubo rečeno, bilo u redu. Ili bi barem bilo u redu da se nije pojavila Ruby Keen. Gospođa Jefferson obožava svog sina, a neke su žene najdublje uvjerenе da zločin počinjen zbog njihova potomka ima gotovo moralno opravdanje. U selu sam se nekoliko puta susrela s takvim načinom mišljenja. »Pa, sve sam to učinila samo zbog Daisy«, kažu, i uvjereni su, čini se, da to sve opravdava. Vrlo popustljiv princip. - Gospodin Gaskell imao je, ipak, bolji start, ako mi dopustite da se paslužim tim sportskim izrazom. On je kockar i nema, kako mi se čini, naročito uzvišene moralne principe. Ali iz nekog razloga, ja sam bila sklonija povjerovati da je u ovaj zločin umiješana žena. - Kao što rekoh, razmišljajući o motivu, novac mi se učinio najuvjerljivijim. Bila sam stoga u neprilici kada sam otkrila da obje te osobe imaju alibi u vrijeme, kada se zločin, prema liječničkom nalazu, dogodio. Ali ubrzo poslije toga otkrivena su izgorjela kola i tijelo Pamele Reeves i odmah mi je cijela stvar postala jasna. Alibi je bio bezvrijedan. - Tada sam imala dvije polovine slučaja, ali one nisu pristajale jedna k drugoj. Znala sam da veza mora postojati, ali je nisam mogla otkriti.

Jedina osoba za koju sam bila sigurna da je umiješana u zločin nije imala motiv. Bila sam doista glupa - reče gospođica Marple zamišljeno. - Da nije bilo Dinah Lee, ne bih se uopće bila sjetila najjednostavnije stvari na svijetu:

Somerset Housea! Vjenčanje! Nije se radilo samo o gospodinu Gaskellu ili gospodi Jefferson; i drugi su dolazili u obzir. Ako je jedno od njih bilo oženjeno ili se na to spremalo, onda je i eventualan bračni drug bio također umiješan. Raymond je na primjer, mogao pomisliti kako mu se pruža izvrsna prilika da se oženi bogatom ženom. On je prema gospodi Jefferson bio vrlo pažljiv i vjerujem da ju je upravo njegov šarm probudio iz duga udovištva. Do tada je ona posve zadovoljno živjela kao kći gospodina Jeffersona. Upravo kao Ruth i Naomi - jedino što se Naomi, ako se još sjećate, živo trudila da za Ruth nađe odgovarajućeg muža. - Osim Raymonda, bio je tu još i gospodin McLean.

On joj je veoma drag, i najvjerojatnije će se na kraju za njega i udati. On nema novaca, a za to se u kritično vrijeme nalazio vrlo blizu Danemoutha. Činilo se dakle, je li tako, da je toma tko od njih mogao učiniti, što se pak mene tiče, ja sam zapravo znala. Zar je bilo moguće zaboraviti one odgrižene nokte?

- Nokte? - prekine je Sir Henry. - Ali ona, je zakinula jedan nokat i zato je morala odrezati i ostale.

- Gluposti - odvrati gospođica Marple. Odgriženi nokti i podrezani nokti dvije su posve različite stvari! Nitko se, ako uopće zna išta o djevojačkim noktima - ne bi mogao zabuniti nokti su vrlo ružni kada se grizu, to neprekidno ponavljam djevojkama u svom razredu. Ti nokti su, vidite, bili činjenica. Oni su mogli značiti samo jedno. Tijelo u biblioteci pukovnika Bantryja nije bilo tijelo Ruby Keen. I to nas dovodi izravno do jedne osobe koja mora biti umiješana: do Josie. Josie je identificirala leš. Ona je znala, morala je znati da to ni je Ruby Keen. Ali rekla je da jest. Bila je zbunjena, posve

zburnjena kada je ćula gdje su našli tijelo. Na njoj se to jasno vidjelo. Zašto? Zato što je ona vrlo dobro znala gdje je tijelo trebalo biti otkriveno! U kućici Basila Blakea.

Tko je usmjerio našu pažnju prema Basilu? Josie, spomenuvši one noći Raymondu, da bi Ruby mogla biti s onim »tipom s filma«. I prije toga, ubacivši njegovu fotografiju u Rubynu torbicu. Josie! Josie, koja je lukava, prepredena, praktična, nesmiljena i spremna sve učiniti za novac. Ako mrtva djevojka nije Ruby Keen, morala je biti netko drugi. Ali tko? Neka druga djevojka koja je također bila nestala! Pamela Reeves! Ruby je bilo osamnaest, a Pameli šestnaest godina. Obje su bile zdrave, prilično nezrele, ali fizički dobro razvijene djevojke. Ali čemu - pitala sam se - služi sav taj hokus-pokus?

Mogao je poslužiti samo za jedno, a to je da stanovitim osobama osigura alibi.

Tko je imao alibi u vrijeme kada se pretpostavljalo da je Ruby Keen umrla?

Mark Gaskell, gospođa Jefferson i Josie. Doista je bilo zanimljivo, znate, otkrivati tok događaja i pratiti kako se plan ostvaruje. Složen, ali i vrlo jednostavan plan. Prije svega, izbor sirotog djeteta, jadne Pamele; obrada žrtve s pomoću filma. Probno snimanje; naravno da jedno dijete nije moglo odoljeti.

Pogotovo kada joj je sve predstavljeno onako uvjerljivo kako je učinio Mark Gaskell. Ona dolazi u hotel, on je dočekuje i uvodi na pokrajnji ulaz, tu joj predstavlja Josie, kao njihovog stručnjaka za šminku! Siroto dijete - smuču mi se kada pomislim na to! Sjedi, jadrnica, u Joseinoj kupaonici, dok joj ova oksidira kosu, dok je šminka i lakira joj nokte na rukama i nogama. Čitavo to vrijeme oni joj pomalo daju drogu. Najvjerojatnije u kakvom sladoledu. Ona pada u komu. Pretpostavljam da su je zatim ostavili u jednoj od praznih soba u istom hodniku. Prisjetimo se da te sobe čiste samo jedanput tjedno. Poslije večere Mark Gaskell izvozi se, kako sam tvrdi, na obalu mora. Za to vrijeme on odvozi Pamelino tijelo u kućicu, tamo je, obučena u Rubynu staru haljinu, ostavlja na sagu pred kaminom. Premda u nesvijesti, bila je još živa kada ju je davio pojasom sa haljine. Nije lijepo, znam, ali usrdno se nadam da, nije ništa osjetila. Doista, osjećam zadovoljstvo kada pomislim da će ga objesiti . . . To mora da se dogodilo odmah poslije deset. Požurio je natrag i pojavio se u predsoblju dok je Ruby Keen, još živa, izvodila svoju plesnu točku s Raymondom. Rekla bih da je Ruby već ranije dobila upute od Josie. Ruby je bila naučila raditi ono što joj Josie naredi. Trebala se presvući, otići u Joseinu sobu i čekati. I ona je, također, bila drogirana; vjerojatno su joj nešto stavili u kavu što ju je popila poslije večere. Sjetit ćete se da je zijevala dok je razgovarala s mladim Bartlettom. Josie se kasnije popela zajedno s Raymondom u »potrazi" za Ruby, ali nitko osim Josie nije ulazio u Josienu sobu. Ona je tada vjerojatno dokrajčila djevojku, možda kakvom injekcijom ili pak udarcem po glavi. Vratila se zatim u predvorje, otplesala točku s Raymondom, raspravljala s Jeffersonovima gdje bi Ruby mogla biti, i napokon otišla spavati. U ranim jutarnjim satima obukla je djevojci Pameline haljine, odnijela tijelo kroz pokrajnji izlaz ona je vrlo snažna i mišičava žena - uzela Bartlettova kola, odvezla se onih dvije milje do kamenoloma, polila kola benzinom i upalila. Zatim je odšetala do hotela pazeći da tamo stigne između osam i devet, kako bi svi pomislili da je rano ustala zbog brige za Ruby!

- Vrlo složen zaplet - reče pukovnik Bantry. - Ništa složeniji od plesnih koraka - uvjerala ga je gospođica Marple. - Vjerujem da nije.

- Bila je vrlo temeljita - objašnjavala je dalje gospođica Marple. - Predvidjela je čak i razliku u noktima. Zbog toga se potrudila da svojim šalom slomi jedan od Rubynih noktiju. To je poslužilo kao izlika što je Ruby skratila nokte.

Harper primijeti:

- Da, na sve je mislila. I jedini pravi dokaz što ste ga imali bili su školarkini odgriženi nokti. - Nešto više od toga - reče gospođica Marple. - Ljudi vole puno pričati. Mark Gaskell je previše govorio. Kada je opisivao Ruby, rekao je da su joj »zubi bili uvučeni«. Ali djevojci u biblioteci pukovnika Bantryja zubi su stršali prema van.

Conway Jefferson prilično sumorno upita:

- Je li i ovaj dramatičan finale bio vaša zamisao, gospođice Marple?

- Pa, zapravo, jest. Divno je biti posve siguran, zar ne?

- »Siguran« je prava riječ - potvrdi on tužno.

- Shvaćate - gospođica Marple se trudila da objasni - onoga trena kad su saznali za vaše namjere u vezi s oporukom, ono dvoje moralo je nešto poduzeti. Već su bili počinili dva ubojstva zbog novca. Jednako su tako mogli počiniti i treće.

Mark je, naravno, morao biti čist, zato se odvezao u London i stvorio si alibi večerajući s prijateljima u nekom restoranu i posjetivši poslije toga noćni klub. Josie je trebala obaviti posao. Još su uvijek nastojali za Rubynu smrt okriviti Basila Blakea, zato je uzrokom smrti gospodina Jeffersona moralo biti vlastito srce. Narednik kaže da je u injekciji bio digitalis. Svaki bi liječnik, u ovim okolnostima, srčani udar smatrao posve prirodnim. Josie je olabavila jednu od kamenih kugli na balkonu koju je namjeravala kasnije pustiti da tresne na zemlju. Njegovu smrt objasnili bi šokom prouzročnim iznenadnom bukom.

- Genijalan Đavo - reče Melchett.

- Znači, treća smrt o kojoj ste govorili trebala je biti Jeffersonova? - upita Sir Henry. Gospođica Marple zaniječe glavom.

- O ne, mislila sam na Basila Blakea. Bili bi ga odveli na vješala da su mogli.

- Ili bi ga strpali u Broadmoore - doda Sir Henry.

Kroz vrata u tom trenutku dolebdi Adelaide Jefferson. Za njom se pojavi i Hugo McLean, koji odmah reče:

- čini se da sam veći dio propustio! Još uvijek ne mogu povezati događaje. Što je Josie zapravo bila Marku Gaskellu?

- Bila mu je žena. Vjenčali su se prije godinu dana. Držali su to u tajnosti do smrti gospodina

Jeffersona.

Conway Jefferson pragunđa:

- Oduvijek sam bio uvjeren da se Rosamund udala za ništariju: Nikada to sebi nisam htio priznati. Ona ga je voljela. Voljela je ubojicu! No on će ipak visjeti, zajedno s tom ženom. Drago mi je da se slomio i sve priznao.

- Ona je uvijek bila jači karakter. - reče gospođica Marple. - Plan je bio u potpunosti njezin. Ironija je, međutim, da je ona sama dovela djevojku ovamo, niti ne sanjajući da će toliko očarati gospodina Jeffersona i time upropastiti njezine izgleda.

- Jadna djevojka. Jadna mala Ruby - reče Jefferson.

Adelaide ga nježno dodirne po ramenu. Večeras je bila gotovo lijepa.

Zastajkujući malo, ona će napokon:

- Htjela bih vam nešto reći, Jeff. Odjednom se želim udati za Huga.

Nakon što ju je neko vrijeme promatrao, Conway Jefferson promuklo reče:

- Pa vrijeme ti je već da se ponovno udaš. čestitam vam. Uzgred, Addie, sutra sastavljam novu oporuku.

Ona kimne. - Da, znam.

- Ne, ne znaš - odgovori Jefferson. - Prepisat ću deset tisuća funti tebi. Ostatak, kad umrem, ostaje Peteru. Kako ti se to sviđa, djevojko?

- O, Jeff! - glas joj se prelomi. - Divni ste! - On je zgodan momak. Htio bih da što češće bude uz mene u ovo vremena što mi je . . . što mi je još preostalo.

- Bit će svakako, ako tako želite!

- Peter ima dobar nos za zločine - reče Conway Jeffersgn zamišljeno. - Ne samo da ima nokat ubijene djevojke, jedne od ubijenih djevojaka, u svakom slučaju - on ima čak i nit iz Josienog šala za koju je nokat bio zapeo. Tako ima uspomenu i na ubojicu! To ga beskrajno i veseli!

Hugo i Adelaide prešli su u plesnu dvoranu. Tamo im ide Raymond. Adelaide reče malo užurbano:

- Morarri vam reći novost. Mi ćemo se vjenčati.

Osmjeh na Raymondovu licu bio je savršen - istodobno hrabar i sjetan.

- Nadam se - reče, ne obraćajući pažnju na Huga i gledajući je čvrsto u oči - da ćete biti vrlo, vrlo sretni.

Kada su krenuli dalje, Raymond je još dugo stajao i gledao za njima. »Zgodna žena", reče u sebi Doista zgodna žena. A imat će i novaca. čak sam se potrudio da izmislim i onu priču o Starrovima iz Devonshirea. Eh, dakle, ova je prilika izgubljena. Samo ti, momče, pleši!

I Raymond krene natrag u plesnu dvoranu.

Table of Contents

Leš u biblioteci

(The Body in the Library)

Agatha Christie

Osobe

1. poglavlje

2. poglavlje

3. poglavlje

4. poglavije

5. poglavlje

6. poglavije

7. poglavlje

8. poglavlje

9. poglavlje

10. poglavlje

11. poglavlje

12. poglavlje

13. poglavlje

14. poglavlje

15. poglavlje

16. poglavije

17. poglavlje

18. poglavlje

19. poglavlje

20. poglavlje

21. poglavlje

22. poglavije